

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Ny vattenlagstiftning

1992-93

nr 19

FÖRSLAG

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar en vattenlag för landskapet Åland varigenom upphävs landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland (36/63). Genom förslaget anpassas vattenlagstiftningen till självstyrelselagens principer och en modern syn på miljöfrågorna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ALLMÄN MOTIVERING 1

1. Bakgrund	1
2. Angående lagstiftningsbehörigheten	1
3. Allmänt om förslagens innehåll	2
4. Angående förvaltning och rättskipning	3
5. Miljöfrågorna	6
6. Förslagens ekonomiska och organisatoriska verkan	9
6.1. Landskapsekonomisk och -organisatorisk verkan	9
6.2. Kommunalekonomisk -organisatorisk verkan	10
6.3. Ekonomisk verkan för enskilda	10
6.4. Allmänna överväganden avseende förslagens ekonomiska verkan	10

7. DETALJMOTIV

7.1. vattenlag för landskapet Åland 11

1 kap. Inledande bestämmelser	11
2 kap. Rådighet över vatten	12
3.kap. Förfogande över annans egendom	13
4 kap. Allmänna kravbestämmelser	17
5 kap. Särskilda bestämmelser om vattenkvalitet	20
6 kap. Tillståndsprövning	25
7 kap. Ersättning och inlösen	32
8 kap. Tillsyn	34
9 kap. Straffbestämmelser	39
10 kap. Dikning	44
11 kap. Avloppsföretag	46
12 kap. Vattentäkt	49
13 kap. Sammanslutningar	50
14 kap. Vattenförrättning	54
15 kap. Särskilda bestämmelser	56
16 kap. Övergångs och ikraftträdelsebestämmelser	57

landskapslag angående ändring av landskapslagen om hälsovården	57
--	----

landskapslag angående ändring av byggnadslagen för landskapet Åland	57
---	----

landskapslag angående ändring av 26 § landskapslagen om naturvård	58
---	----

LAGTEXT

1. vattenlag för landskapet Åland	59
1 kap. Inledande bestämmelser	59
2 kap. Rådighet över vatten	61
3.kap. Förfogande över annans egendom	62
4 kap. Allmänna kravbestämmelser	68
5 kap. Särskilda bestämmelser om vattenkvalitet	71
6 kap. Tillståndsprövning	76
7 kap. Ersättning och inlösen	85
8 kap. Tillsyn	88
9 kap. Straffbestämmelser	91
10 kap. Dikning	94
11 kap. Avloppsföretag	98
12 kap. Vattentäkt	102
13 kap. Sammanslutningar	103
14 kap. Vattenförrättning	110
15 kap. Särskilda bestämmelser	116
16 kap. Övergångs och ikraftträdelsebestämmelser	118
2. landskapslag angående ändring av landskapslagen om hälsovården	119
3. landskapslag angående ändring av byggnadslagen för landskapet Åland	120
4. landskapslag angående ändring av 26 § landskapslagen om naturvård	121

ALLMÄN MOTIVERING

1. Bakgrund

Bestämmelser om byggande i vatten, vattentäkt, dikning, utsläpp i vatten m.m. finns i landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland (36/63), som är en s.k. blankettlag varigenom rikets vattenlag (FFS 264/61), vattenförordning (FFS 282/62) samt förordning om förhandsåtgärder för skydd av vatten (FFS 283/62) är gällande i landskapet.

Gällande vattenlagstiftning är inte anpassad till självstyrelselagens principer vilket medfört att motsättningar uppstått i behörighetsfrågor mellan landskaps- och riksmyndigheter. Synen på miljöfrågorna har dessutom ändrats sedan gällande vattenlag stiftades och de ändringar som gjorts i lagen under årens lopp har inte avhjälpt alla brister den har enligt en modern miljösyn. För att skapa en lag som är anpassad till praktiska behov och komma tillrätta med de behörighetsproblem som följer av blankettlagen beslöt landskapsstyrelsen den 1 juni 1989 att låta utarbeta en särskild vattenlag för landskapet. För ändamålet tillsattes en kommitté, som lämnade sitt betänkande den 22 juli 1991 (ÅUS 1991/5). Föreliggande framställning bygger på kommittébetänkandet från vilket det endast obetydligt avviker.

2. Angående lagstiftningsbehörigheten

Lagtinget har enligt 18 § 10 punkten självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om vattenrätten medan den rättskipning lagstiftningen kan föranleda tillkommer rikets domstolar i enlighet med 27 § 23 punkten självstyrelselagen. I enlighet med gällande vattenlag är det vattendomstolarna som skall handlägga vattenmål angående vattenföretag eller vattenverksamhet inom sitt verksamhetsområde. Vattendomstolarna tillkom 1962 i samband med att gällande vattenlag trädde i kraft varvid anhängiga oavgjorda ärenden överfördes från de tidigare vattendragskommissionerna och från länsstyrelserna. Vattendragskommissionerna var underställda ministeriet för kommunikationsväsendet och allmänna arbeten. Enligt mönster från Sverige kom därmed alla vattenrättsliga frågor, såväl förvaltnings- som rättskipningsfrågor att handläggas vid som domstolar organiserade myndigheter; vattendomstolarna. Finland och Sverige torde vara de enda länderna i Europa där vattenrättsliga ansökningsärenden handläggs vid myndigheter som är organiserade som domstolar.

I självstyrelselagen uttrycks den traditionella uppfattningen om den offentliga förvaltningens uppdelning i lagstiftande, förvaltande och dömande funktioner. I lagens 2 kap. beskrivs olika rättsområden där behörigheten att lagstifta är delad mellan

landskapet och riket, i lagens 3 kap. finns bestämmelser avseende förvaltningen och i lagens 4 kap. finns bestämmelser avseende den dömande funktionen, rättskipningen, som med ett äldre uttryck benämns "lagskipning".

Även om vissa undantag finns kan den allmänna regeln uppställas att behörigheten beträffande förvaltningsfunktionen följer det som gäller för den lagstiftande funktionen. Den rättskipande funktionen skall i motsats till vad som gäller för lagstiftningen och förvaltningen omhänderhas av rikets vederbörande organ, även inom sådana områden där de lagstiftande och förvaltande funktionerna tillkommer landskapet.

3. Allmänt om förslagens innehåll

Lagförslaget är utformat för att passa landskapets praktiska behov avseende såväl en anpassning till självstyrelselagens principer, infriandet av miljömål som ändamålsenligheten hos de materiella bestämmelserna. En strävan har också funnits att utmönstra föråldrade bestämmelser, formulera gemensamma bestämmelser och förenkla lagtext som i gällande vattenlag kan vara svårbegriplig, ofta mer beroende på utformning än innehåll. I jämförelse med gällande vattenlag är tillämpningsområdet för lagförslagens bestämmelser också mer vidsträckt genom att frågor som rör inverkan på vattenkvalitet förts in i lagen.

Frågan i vad mån ett ärende utgör förvaltning eller rättskipning är till följd av självstyrelselagens principer mycket viktig, även om frågan i andra sammanhang inte kan sägas framställa några motsatser. Eftersom gällande vattenlagstiftning inte är anpassad till dessa principer har i några fall tvistigheter uppkommit mellan landskapets och rikets myndigheter i behörighetsfrågor. En avsikt med lagförslagens utformning är att underlätta bedömningen av i vad mån ett ärende utgör förvaltning eller rättskipning. För att undvika tillämpningsproblem som följer av den gällande lagen, föreslås att grundläggande förutsättningar som är gemensamma för de flesta vattenföretag samlas i gemensamma kapitel. Fördelen med denna lösning är att man oavsett vilket slag av vattenföretag som är i fråga kan utgå från att dessa regler och, om inte kompletteringar eller undantag görs i de kapitel som gäller vissa särskilda företag, endast dessa regler skall tillämpas vid bedömningen av ett vattenföretags förenlighet med lag.

I förslaget har beaktats målen i landskapsstyrelsens miljöpolitiska handlingsprogram (1989-90 Lt-Ls meddelande nr 1) samt förutsättningarna för att till år 1995 ha förverkligat den halvering från 1985 års utsläppsnivå av kväve och fosfor som stipuleras i Nordiska ministerrådets åtgärdsplan mot förorening av den marina miljön (publicerad i nordisk utredningsserie; nu 1989:2).

I förslaget har beaktats 1992 års Östersjökonvention (Convention on the protection of the marine environment of the Baltic sea area, 1992). Enligt konventionen skall föroreningar från landbaserade källor till Östersjön genom relevanta åtgärder förhindras

och avlägsnas. I detta syfte skall bästa miljömässiga hantering tillämpas och bästa tillgängliga teknologi användas. Dessa krav ställs inte bara på punktutsläpp utan även på diffusa utsläpp, med vilket bl.a. avses föroreningar från jord- och skogsbruk. Nydikning utgör ett hot mot miljön genom att näringsämnen utlakas och transporteras till lägre liggande områden, sjöar och vikar. I betänkandet "en åländsk vattenlagstiftning" (ÅUS 1991:5) beaktades detta i särskilda bestämmelser om dikning (bet. s. 88; 4 kap. 9 § och s. 97; 6 kap. 6 § 2 mom. punkt b). Liknande bestämmelser finns inte i detta förslag varför frågan om vilka åtgärder som är lämpliga för att till denna del klara konventionens krav återstår att ta ställning till.

I lagförslaget saknas sådana särskilda bestämmelser om tillgodogörande av vattenkraft, flottning och vattenreglering m.m. som inte uppfyller ett praktiskt behov i landskapet, medan sådana vattenföretag som allmänt förekommer i landskapet så långt möjligt överensstämmer med den reglering som finns i gällande vattenlag. En betydelsefull skillnad är att kravreglerna (om förutsättningar för tillåtlighet) är helt andra än i gällande vattenlag till följd av anpassningen till de miljömål landskapet uppställer. I vissa avseenden är regleringen mer detaljerad än i den gällande lagen. Där en utförligare reglering förekommer motsvaras den av ett praktiskt behov. Bl.a. föranleds de särskilda reglerna rörande bevattningsföretag av den under senare år alltmer ökande konstbevattningen.

4. Angående förvaltning och rättskipning

Frågan hur de myndigheter som handlägger vattenärendena är organiserade har givetvis ingen relevans, när det gäller att avgöra om det är fråga om rättskipning eller förvaltning. Självstyrelselagens avsikt är i stället att frågan skall avgöras utifrån rättsliga kriterier som är kopplade till rättsvetenskapens definitioner av förvaltning respektive rättskipning. En helt klar gräns mellan förvaltning och rättskipning kan vara svår att dra. För att söka gränsen bör man definiera respektive begrepps kärna. Förvaltningens kärna är att myndigheternas verksamhet syftar till att genomföra politiskt bestämda, på lag grundade, mål och syften medan rättskipningens kärna är att rätt skipas mellan tvistande parter.

För att ge bilden relief måste här ett tredje begrepp nämnas, nämligen rättstillämpning, vars kärna är att rättsliga regler tillämpas. Rättstillämpning sker inom såväl förvaltningen som rättskipningen.

Rättskipningens särskilda syfte kan således sägas vara att slita en tvist. Därför betraktas exempelvis domstolarnas verksamhet vid utdömande av straff som rättskipning liksom deras ställningstagande till krav på ersättning vid expropriation, skadestånd och liknande. När det gäller skadeståndsansättning dömer en domstol mellan den som lidit skadan den som vållat skadan, processföremålet är skadeståndet. Ett särfall i detta

avseende är de ärenden som avser expropriationsersättning. I dessa fall ankommer uppgiften på en särskild expropriationsnämnd. (jfr 9-11 §§ LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (62/79).)

Avseende skadestånd är förhållandet detsamma som vid expropriation. I förvaltningsrättslig ordning ges tillstånd till exempelvis ett vattenföretag eller ett utsläpp av förorenat avloppsvatten (som i detta lagförslag kallas vattenfarlig verksamhet). Utnyttjandet av detta tillstånd kan orsaka skador för annan. Krav på ersättning för sådan skada (skadestånd) bedöms av domstol därför att det rör sig om en tvist mellan rättssubjekt (utövaren av verksamheten och den eller de som drabbas av verksamhetens effekter).

All myndighetsutövning sker under lagarna och allt dömande sker under de rättsregler som är gällande rätt. Gemensamt för detta är således rättstillämpning. En del av denna rättstillämpning utgörs av ställningstaganden till om myndigheterna skall eller kan handla på det ena eller andra sättet i sin verksamhet (såsom vid tillståndgivning) och därmed också till om vissa åtgärder får utföras eller är otillåtna enligt gällande rätt (såsom enligt kravregler i en vattenlag). Olika intressenter kan beröras av utgången i ett förvaltningsärende och kan då även ha besvärsmot till ett förvaltningsbeslut. I besvärssärendet bedöms om det överklagade beslutet står i enlighet med gällande rätt eller inte.

Frågan om gällande rätt tillåter eller inte tillåter en viss åtgärd (exempelvis vid byggnadslov där en granne anser sig bli störd) kan alltså vara föremål för en tvist mellan enskilda personer varvid ärendet, trots att det är fråga om en tvist, är ett förvaltningsärende. Eftersom gällande regler tillämpas i ärendet är det också fråga om rättstillämpning. Besvärskedjan går upp i förvaltningsdomstolslinjen. Eftersom frågan i förvaltningsärendet har betydelse för den enskilde, med avseende på verkningarna för hans egendom, kan det ligga nära till hands att betona att här finns ett betydande moment av tvist mellan enskilda. Det huvudsakliga är dock att lagstiftarna har reglerat markanvändningen och att förvaltningsärendet handlar om hur denna reglering skall tillämpas i det aktuella fallet. Bilden grumlas emellertid av att lagstiftarnas reglering avser lämpligheten med avseende på såväl det allmänna som närboende enskilda. Byggnadslagstiftning och vattenlagstiftning, för att ta två exempel, är alltså blandade vad gäller typ av innehåll medan exempelvis den åländska naturvårdslagen (liksom den finska och den svenska) inte är blandade på samma sätt utan mer renodlat reglerar det allmänna intresset i förhållande till markägare och andra exploatörer.

Att en bestämd gräns inte är dragen i finsk rätt ser man i den s.k. grannelagen (lagen angående vissa grannelagsförhållanden FFS 26/20). Denna framträder som en civilrättslig lag därför att grannelagsrätten alltid har ansetts privaträttslig, den reglerar nämligen rättsförhållandet mellan grannar. Tillstånd krävs dock inte enligt grannelagen om sådant kunnat erhållas i enlighet med annan lag av annan än i grannelagen avsedd tillståndsmyndighet.

Ovanstående leder till att rena ersättningsfrågor alltid måste ses som frågor för rättskipningen. Detta gäller också, och i ännu högre grad, beträffande rena skadestandsfrågor eftersom tvistekaraktern där är helt dominerande. För den föreslagna nya åländska vattenlagens del innebär detta att frågor om ersättning till markägare eller rättsinnehavare vid tvångsvis förfogande över deras mark eller vid intrång i deras rätt skall avgöras av domstol. Det innebär vidare att frågor om huruvida visst vattenföretag eller viss vattenfarlig verksamhet får utföras eller inte skall bedömas mot de kravregler som vattenlagen ställer upp och detta är ett förvaltningsärende.

I detta sammanhang kan frågan om någon tvångsvis skall få förfoga över annans egendom (frågor av expropriativ karaktär) beröras. Beslut om expropriation enligt landskapslagen om expropriation om fast egendom och särskilda rättigheter (62/79) fattas av en expropriationsnämnd, alltså inte av domstol. Expropriationsnämndens tillstånd överklagas däremot till domstol. Härigenom uppfyller de åländska expropriationsbestämmelserna europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna avseende rätt till domstolsprövning.

Gällande vattenlag, liksom detta förslag till vattenlag, ger utrymme för expropriationsliknande förfoganden även för tillgodoseende av enskilt intresse. I övrigt är parallellerna med expropriation enligt landskapets expropriationslag närmast fullständiga. Eftersom det är i lag reglerade lämplighetsöverbäganden som skall styra om expropriation enligt den särskilda expropriationslagstiftningen eller tvångsrätt enligt vattenlagen får tillgripas är frågan i första hand förvaltningsrättslig. Att en tvångsrätt enligt vattenlagen även kan ges för tillgodoseende av enskilt intresse har här ingen betydelse. Det är inte det allmännas närvaro i ett ärende som avgör om något är förvaltning eller rättskipning. Det ser man i olika slag av ersättningsfrågor där staten eller landskapet kan krävas på ersättning och då kommer att behandlas som part i en tvist.

Av bestämmelserna i 6 § 3 mom. regeringsformen kan man motsatsvis dra slutsatsen att expropriation för enskilt behov är otillåten. (Lagstiftningen om bl.a. "avvikelse" från grundlag ligger under rikets behörighetsområde; 27 § 1 punkten självstyrelselagen). Emellertid har beträffande vattenrättsliga företag gjorts ett undantag genom lagen om beviljande av vissa rättigheter med avseende å nyttjande av vatten (266/61). Enligt lagens 11 § kan bl.a. annan tillhörigt jord- eller vattenområde inlösas för "särskilt" (=enskilt) behov. Lagar vilka stadgar om undantag från grundlagskyddade rättigheter gör det möjligt för lagtinget att lagstifta om inskränkningar i grundlagskyddade rättigheter inom rättsområden som ligger inom landskapets behörighetsområde i högst den utsträckning som den grundlagsinskränkande lagen medger. Någon skyldighet att lagstifta om liknande inskränkningar som dem vilka gjorts i riket finns däremot inte. Skyddet för enskild egendom kan i landskapet alltså vara starkare men inte svagare än i riket. I föreliggande vattenlagsförslag är förutsättningarna för

tvångsvis förfogande över annans egendom och tvångsrätter i övrigt helt och hållet samma som enligt gällande vattenlag och inom ramen för nämnda 1961 års lag.

5. Miljöfrågorna

Landskapsstyrelsen har i sitt miljöpolitiska handlingsprogram angivit riktlinjer för ett miljövårdsarbete där en av målsättningarna är att en försämring av vattenkvaliteten skall förhindras och tillståndet i förorenade vatten förbättras. Föreliggande lagförslag ställer uttryckligen målet att bevara eller återskapa ett vattenområdes ekologiska, kemiska och fysikaliska förhållanden så att vattenförsörjningen tryggas och vattenmiljön bevaras så ren som möjligt.

I lagförslaget finns två nyckelbegrepp; vattenföretag och vattenfarlig verksamhet. Vattenföretag är sådant som traditionellt hör till vattenlagsbestämmelserna som t.ex. byggande i vatten, anläggande av farleder m.m. vattenfarlig verksamhet är varje verksamhet, åtgärd eller användning av mark eller vattenområde som riskerar att inverka på vattnets kvalitet i kemiskt, fysikaliskt, hygieniskt eller ekologiskt hänseende. Detta innefattar bl.a. utsläppande av avloppsvatten från bebyggelse och anläggningar (som är reglerat även i gällande vattenlag) men också exempelvis så vitt skilda saker som jord- och skogsbruk, vägbyggen och drift av vägar, hamnar, flygplatser och överhuvudtaget all annan verksamhet eller markanvändning som kan medföra risk för förorening eller andra kvalitetsförsämringar av vatten. I begreppet markanvändning ingår även användning av vattenområde som sådant.

Tillämpningsområdet för den nya vattenlagen blir således betydligt mera vidsträckt än nuvarande vattenlag. Genom den avgränsningen får lagen ett tillämpningsområde som bör motsvara moderna behov sett från miljöskyddssynpunkt och som bl.a. överensstämmer med internationella konventioners begrepp avseende landbaserad förorening.

Hänsynen till motstående intressen vid utförande av vattenföretag och vattenfarlig verksamhet regleras genom två slags bestämmelser, nämligen allmänna kravregler i ett kapitel (tillåtighetsregler) samt kvalitetsnormer i ett annat kapitel. Båda kapitlen sätter gränser för vad som kan tillåtas.

De allmänna kravreglerna är utvecklade ur dels nu gällande vattenlag, dels moderna miljökrav om att välja bästa rimliga placering för en miljöstörande verksamhet samt att alltid vidta bästa möjliga försiktighetsmått (skyddsåtgärder och annat) inom ramen för vad tillgänglig teknik och branschekonomi medger för normala verksamheter av det slag som en fråga gäller. Därmed blir kravnivån lik den som gäller i svensk rätt för miljöfarlig verksamhet och likartad de kravnivåer som för vissa typer av utsläpp från industrier m.m. gäller i EG-direktiv. Hittills gällande allmänna regler som förbjuder särskilt stora olägenheter har en delvis likartad motsvarighet i den föreslagna

lagen.

Vissa typer av vattenfarliga verksamheter är varandra så lika och så typiska, att mycken tid vinnas om allmänna minimikrav fastställs för vilka skyddsåtgärder som måste vidtas. I den föreslagna lagen får tillståndsmyndigheten rätt att utfärda sådana. I övrigt bygger lagen på principen att bästa möjliga försiktighetsmått skall vidtas utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall och med beaktande av tekniska och branschekonomska förutsättningar.

Tillåtligheten föreslås i lagen bli styrd med beaktande av hänsyn till vattenkvaliteten. Detta avses gälla såväl ytvatten som grundvatten och såväl sötvatten som saltsjön och utgör den största rättsliga förändringen som lagen innebär.

Allmänt skall gälla att grundvatten skall vara hälsosamt och ha sådana egenskaper att naturen inte skadas. Ytvatten skall vara så rent och ha sådana andra kvaliteter, att i huvudsak sådant biologiskt liv skall kunna finnas där som vore möjligt, om människan inte i någon märkbar grad inverkade på vattnet.

Vad gäller grundvatten är målet i nivå med en redan utbredd grundsyn inom vattenvården och inom EG. För ytvatten är målet, som är grundat i det åländska miljöpolitiska handlingsprogrammet, högt och det kan inte uppnås med en gång. Därför måste målet till att börja med preciseras i en eller flera vattenkvalitetsnormer, dvs. normer om kemiska, fysikaliska eller bakteriologiska egenskaper respektive normer om ekologiska egenskaper såsom gränser för förekomsten av smutsvattenalger, förekomsten av vissa växt- eller djursamhällen m.m. Landskapsstyrelsen skall föreskriva sådana normer och har frihet att välja vilka slags normer som skall gälla för ett visst område, medan den däremot är bunden av lagens målsättningar rörande vattenområdets ekologiska tillstånd m.m. Även för grundvatten skall kvalitetsnormer kunna utfärdas och då med hälso- eller miljöaspekter som grund.

Övergödning, s.k. eutrofiering, är för närvarande det dominerande problemet i landskapet vad gäller ytvatten. Det orsakas av att belastningen med fosfor och kväve är större än vad de olika vattenområdena förmår ta emot utan stora avvikelser från naturtillstånden. Övergödning är också den öppna Östersjöns och Bottenhavets stora problem. Detta leder till att alger och andra växter ökar i antal och sedan, när de dör och bryts ner, tar syre ur vattnet och återbördar närsalterna (byggstenarna) till vattnet och delvis till sedimenten. Ökad växtlighet, ökad förekomst av s.k. smutsvattenalger samt ökade mängder plankton inverkar på vattenmiljön som sådan. När denna inverkan blir stor har vattenmiljön förändrats så mycket att vissa fiskarter och andra organismer inte längre kan leva eller förökas. Syrgashalten är en sådan viktig ekologisk faktor.

De nordiska länderna skall kraftigt minska belastningen på bl.a. Östersjön av fosfor och kväve. För landskapets del gäller det i första hand att stoppa den förändring mot smutsvattenförhållanden som har pågått en längre tid och därefter vända utvecklingen till en förbättring. Det är bl.a. dessa mål som skall återspeglas i vattenkvalitetsnormer.

Genom lagförslaget åstadkoms den första fasen, att stoppa försämringen, så att i områden där vattenkvalitetsnormer gäller men inte är uppfyllda pågående verksamhet visserligen får fortsätta, men endast under förutsatt att där vidtas de försiktighetsmått som är tekniskt och ekonomiskt rimliga med hänsyn till branschekonomi och motsvarande. Däremot får ingen ny belastning tillkomma i det området förrän det finns utrymme för detta med hänsyn till kvalitetsnormer och faktisk vattenkvalitet. Detta är således huvudregeln som går ut på stopp för ytterligare belastning.

För att åstadkomma en smidig anpassning till miljöförbättringskravet innebär den föreslagna lagen att det skall vara möjligt att inom alltför förorenade områden på bestämda sätt byta en belastning mot en annan och mindre. Detta kallas här att utnyttja ett förbättringsoverskott.

Om det finns tekniska och ekonomiska förutsättningar att inom bestämda ramar vidta förbättringar av miljön skall det alltid ske. Detta följer av de allmänna kravreglerna i den föreslagna lagen och gäller även sådan verksamhet som inte är tillståndspliktig. Även redan pågående verksamhet träffas av detta krav. Det skall emellertid var möjligt att genom att gå längre än vad dessa allmänna kravregler föreskriver skapa ett belastnings- eller utsläppsutrymme för ny eller utvidgad verksamhet i samma område. Den del av miljöförbättringen som på detta sätt går längre än vad allmänna kravreglerna förutsätter utgör således det s.k. förbättringsoverskottet. Den som åstadkommit förbättringsoverskottet skall få förfoga över detta antingen genom att själv utvidga eller starta någon verksamhet, varvid även då givetvis tekniskt-ekonomiskt bästa skyddsåtgärder ska vidtas, eller genom att överlåta rätten att utnyttja förbättringsoverskottet till någon annan.

Bestämmelserna om utnyttjande av förbättringsoverskott är ett av lagförslagets grundvalar. Genom dessa regler förlängs i och för sig tiden för uppnåendet av de kvalitetsmål som långsiktigt skall gälla, men samtidigt medger de en fortsatt ekonomisk utveckling i olika delar av landskapet inom ramen för en långsam förbättring.

Valet av s.k. parametrar för kvalitetsnormer, dvs. vad man skall sätta normer för, kommer att vara svårt i vissa hänseenden, liksom valet av de värden som skall sättas. Landskapsstyrelsen skall utnyttja tillgänglig kunskap och välgrundade erfarenheter. Eftersom eutrofieringen för närvarande förefaller vara det överskuggande vattenvårdsproblemet i åtminstone saltsjön, säger dock den föreslagna lagen att ökad belastning av kväve eller fosfor inte får ske i ett vattenområde för vilket ännu inga kvalitetsnormer som har betydelse för eutrofiering har utfärdats. Även där får dock förbättringsoverskott utnyttjas.

De höga ytvattenkvalitetsmålen skall gälla för landskapets alla vattenområden utom sådana där det finns mycket starka skäl att prioritera annat allmänt intresse än god vattenkvalitet. Landskapsstyrelsen ges i den föreslagna lagen bemyndigande att undanta särskilda vattenområden, s.k. undantagszoner. Närmare förutsättningar för detta utöver att undantagandet ska vara betingat av starka allmänna intressen har inte angetts i

lagen. Bemyndigandet är avsett att användas mycket restriktivt och endast vid fall av klar nyttoövertikt för annat intresse än vattenvårdsintresset. Enskilda intressen av att förorena ett vatten skall inte beaktas. Även inom undatagszon skall gälla de grundläggande kravreglerna om att göra vad som är tekniskt-ekonomiskt möjligt för att minimera vattenpåverkan.

För att ge möjligheter att samordna olika begränsningsåtgärder och på mest kostnadseffektiva sätt skapa förbättringsoverskott m.m. kan vattenförbättringsplaner användas. Förebilder för dessa administrativa verktyg finns utomlands. Vid en EG-harmonisering av miljölagar måste någon typ av genomförandeplaner för vattenvård införas, vilket helt tillräckligt uppfylls genom de föreslagna bestämmelserna.

Tekniken i den lagförslaget med kvalitetsnormer som en ytterligare begränsning av rätten att belasta vattenmiljön är prövad och används utomlands, bl.a. i USA och i EG-direktiv. De sistnämnda ställer upp krav på kvalitetsnormer för ett betydligt större antal parametrar än dem som har exemplifierats ovan. De hälso- och miljömål som skall styra landskapets kvalitetsnormer är sådana att när behov finns eller kunskaper har tillkommit ytterligare kvalitetsnormer kan och skall utfärdas. En EG-anpassning av åländsk lagstiftning fordrar ingen ändring av de bestämmelser som föreslås i föreliggande lagförslag utöver att landskapsstyrelsen med stöd av lagen utfärdar de ytterligare kvalitetsnormer som redan gäller inom EG. Inget hindrar att detta sker redan dessförinnan men införandet och genomförandet av en för landskapet och norden så ny typ av vattenlag som detta förslag innebär bör ske successivt och börja med de parametrar som för åländsk del är av störst betydelse, nämligen för ytvatten sådana som har anknytning till eutrofiering och för grundvatten sådana som har anknytning till nitrathalter.

6. Förslagets ekonomiska och organisatoriska verkan

6.1. Landskapsekonomisk och -organisatorisk verkan

För att lagens bestämmelser inte skall klinga ihåligt måste den innehålla genomförandebestämmelser samt måste det finnas resurser att övervaka att dessa iakttas, det måste alltså finnas en tillsyn över att bestämmelserna efterlevs. Tillsynsfunktionen kan naturligtvis ges olika utformning men torde i vart fall kräva vissa personalresurser. En sammanslagning med och förstärkning av hälsonämnderna, som efter ett genomfört HOSS är landskapsorgan, kan förslagsvis göras så att dessa i praktiken blir miljö- och hälsonämnder. Hälsoinspektörerna har redan idag tillsynsfunktioner avseende grundvattenkvalitet och med den föreslagna lagstiftningen kommer ytterligare uppgifter rörande söt- och saltvattenkvaliteter varför även ytterligare tjänster för att på ett meningsfullt sätt kunna sköta denna tillsyn torde vara en nödvändighet. Den slutliga

organisatoriska lösningen enligt denna modell förutsätter ytterligare överväganden men på detta sätt utnyttjas vart fall en gemensam kanslifunktion.

6.2. Kommunalekonomisk och -organisatorisk verkan

Förslaget inverkar inte direkt på kommunernas ekonomi. Berörda kommunala nämnder förutsätts dock beakta vattenlagstiftningen i sitt arbete.

6.3. Ekonomisk verkan för enskilda

Den som gör eller överväger att göra något som kan påverka vatten är skyldig att inom företagsekonomiska ramar begränsa denna risk så mycket som möjligt. Härvid ges alla företagare samma villkor genom att varje verksamhet bedöms i förhållande till de ekonomiska förutsättningar verksamhetsslaget har i allmänhet. Hänsyn tas inte till en viss företagares ekonomi och förutsättningar varför en företagare med god ekonomi inte ges sämre konkurrensmöjligheter för att han har en välskött ekonomi.

Förslaget är uppbyggt på principen att förorenaren skall betala för de direkta eller indirekta kostnader han orsakar, den s.k. "polluters pay principle" som tillämpas av EG-länderna m.fl. Härmed avses kostnader som uppstår i samband med tillståndsförfarandet, i första instans även kostnaderna för den vars egendom kan beröras av det önskade förfogandet, samt kostnader för att motverka förorening. Kostnaderna för tillsyn och övervakning skall däremot bäras av det allmänna.

Om det i enlighet med förslagets 4 kap. 7 § 3 mom. är utrett att ett lindrigare försiktighetsmått än den bästa tekniskt möjliga får användas kan utövaren av en verksamhet i vattenförbättringsplan åläggas att betala ett belopp motsvarande kostnadsminskningen till en vattenförbättringsfond. Fondens medel kan sedan användas för åtgärder som är mer kostnadseffektiva än de försiktighetsmått som inte behövt genomföras.

6.4. Allmänna överväganden avseende förslagets ekonomiska verkan

Den föreslagna lagstiftningen medför omedelbara kostnader för landskapet som på sikt kan balanseras mot små kostnader för att återställa förorenad natur samt värdet av att ha en ren miljö.

Trots att landskapet i ett internationellt perspektiv har en relativt ren miljö lämnar situationen för våra vatten idag anledning till oro, i synnerhet gäller detta för havsmiljön. Även om vissa framsteg gjorts finns allvarliga hot mot Östersjöns miljö kvar.

Idag saknar vi dessutom till fullo all kunskap om förekomsten av olika ämnen samt deras effekter. Lagförslagets bestämmelser om försiktighetsmått och kvalitetsnormer är utformade så att föroreningsituationen stegvis skall kunna förbättras genom att först hejda sedan dämpa och till sist undan för undan bringa utsläpp och föroreningar till en acceptabel och hållbar nivå. Målsättningen förutsätts vara att skapa vad som kallas "en hållbar utveckling", dvs. en utveckling i enlighet med naturens möjligheter att tåla olika former av mänsklig aktivitet utan att förbrukas. Naturen skall brukas inte förbrukas om mänskligheten och naturen på sikt skall gå en hållbar utveckling till mötes. Hur vattenfrågan skall hanteras blir förr eller senare en ödesfråga för alla regioner. Denna satsning, som idag kan framstå som en betungande särkostnad för det åländska samhället, kan aktivt bidra till att vi i framtiden slipper en ytterligare förorenad miljö och så småningom dyrbara restaureringsåtgärder.

7. DETALJMOTIV

7.1. Vattenlag för landskapet Åland

1 kap. Inledande bestämmelser

I detta inledningskapitel finns portalregler som skall vara en hjälp vid tolkningen av övriga kapitel. Förutom att i kapitlet anges lagens tillämpningsområde finns också ett antal definitioner samt bestämmelser om förhållandet mellan denna lag och annan lag.

1 § Syfte och tolkning. Med begreppet "en uthållig utveckling" avses att den samhälleliga utvecklingen för att tillgodose behov och förväntningar begränsas av naturens förmåga att tåla (hållbarhet) effekterna av människans olika verksamheter.

2 § Tillämpningsområde. I paragrafen avgränsas lagens tillämpningsområde vilket i sak överensstämmer med 1 kap. 1 § i gällande vattenlag.

3 § Definitioner. Paragrafen innehåller definitioner av i lagen använda begrepp, som anknyter till gällande åländsk och finsk rätt. Dessutom har här definierats nya begrepp som används i förslagets bestämmelser avseende vattenkvalitet.

2 kap. Rådighet över vatten

I andra kapitlet finns rådighetsreglerna. Begreppet rådighet används för det som många skulle kalla rätt och befogenhet att göra något med egendom. Huvudprincipen är att den som äger mark också får använda (råder över) vattnet där. Rådighet och äganderätt är alltså inte samma sak. I kapitlet har också tagits in regler om när någon får ta vatten utan att äga marken där vattnet finns, strandägares rätt osv.

Att i ett enda kapitel samla alla bestämmelser inom vattenrätten om när någon råder över vatten eller av andra skäl har rätt att använda vatten ger en god överblick. Kapitlet motsvarar till sitt innehåll i allt väsentligt det som gäller enligt nuvarande bestämmelser.

Enligt gällande vattenlag (1 kap. 8 § 1 mom.) skall vatten som förts till konstgjord anläggning anses kunna vara föremål för äganderätt och därvid tillhöra antingen anläggningens eller grundens ägare. Bestämmelsens praktiska syfte syns vara att utesluta möjligheten till allmännyttjande (jfr 1 kap. 2 § 2 punkten och 27 § i gällande vattenlag). Att detta lagförslag inte innehåller särskilda bestämmelser om äganderätt till vatten i vissa fall innebär inte att någon ändring av detta rättsläge eftersträvas utan innebär endast att äganderätten till anläggningarna och vattnet i dessa i fortsättningen kan regleras genom avtal (jfr 1 kap. 1 § 3 mom.), någon möjlighet till allmännyttjande föreligger inte med mindre sådant medgivits i annan lag.

1 och 2 §§ Inledande bestämmelser / Rätten att utföra vattenföretag. I detta förslag till vattenlag följs den sedan länge i svensk-finsk rätt tillämpade principen att markägare vars mark är täckt av vatten eller innehåller vatten har nyttjande- men inte äganderätt till vattnet. Markägarens rätt till vattnet betecknas med uttrycket "rådighet".

3 § Rådigheten över vatten. I paragrafen finns den bestämmelse som avgränsar den särskilda rätt som kallas rådighet och som i sak överensstämmer med 1 kap. 8 § och 9 § 2 mom. i gällande vattenlag.

4 § Samfällt vatten. I paragrafen finns en särskild bestämmelse om rådigheten över samfällt vatten som i sak överensstämmer med 1 kap. 10 § i gällande vattenlag.

5 § Lega av vatten. Paragrafen innehåller en bestämmelse avseende lega av vatten och överensstämmer i sak med 1 kap. 11 § i gällande vattenlag.

6 § Öppet vatten. Paragrafen innehåller en bestämmelse avseende rätten att färdas på öppet vatten och överensstämmer i sak med 1 kap. 24 § 1 mom.

7 § *Vattentäkt*. Avseende äganderätt till vatten i källa innehåller förslaget en avvikelse från gällande vattenlag i vilken stadgas om äganderätt till källvatten, en bestämmelse som införts direkt genom lag utan krav på någon motprestation. (Att ändra äganderätten till en nyttjanderätt som är så omfattande att den mycket litet avviker från äganderätten bör inte betraktas som en lagstiftningsåtgärd vilken borde vidtas i den ordning som gäller för ändring av grundlag.) Vattnet i en källa bör dock definitionsmässigt betraktas som grundvatten (jfr 1 kap 4 § gällande vattenlag, 1 kap 3 § punkt b i lagförslaget), varför det är mest konsekvent att tillämpa de rådighetsregler som gäller för grundvatten. Dessutom finns inte i landskapet någon källa där vattnet har sådana särskilda egenskaper som skulle göra en utvinning ekonomiskt motiverad, varför den föreslagna ändringen inte medför ekonomisk förlust för någon. Paragrafen överensstämmer, med ovan berörda ändringar beträffande källa, i sak med 1 kap. 27 § gällande vattenlag.

8 § *Strandägares rätt*. Paragrafen innehåller en bestämmelse avseende strandägares rätt att företa åtgärder vid stranden och överensstämmer med 1 kap. 28 § i gällande vattenlag. Tillstånd enligt 6 kap. behövs inte för uppförande av anläggningen i vattnet som inte strider mot allmänna krav eller för området gällande särskilda krav. Dock kan tillstånd krävas enligt reglerna i byggnadslagstiftningen.

9 § *Undanröjande av hinder*. Paragrafen innehåller en bestämmelse avseende undanröjande av hinder eller olägenhet för nyttjande av vattenområde och överensstämmer i sak med 1 kap. 30 § i gällande vattenlag. På samma grunder som nämns i motiven till 8 § ovan krävs inte tillstånd för undanröjande av hinder.

3 kap. *Förfogande över annans egendom*

I detta kapitel finns samlat en typ av bestämmelser som är spridd i gällande vattenlag nämligen bestämmelser avseende under vilka förutsättningar någon får göra ett mindre eller större intrång i annans rätt. Bestämmelserna kan sammanfattningsvis kallas för expropriativa. Kapitlets bestämmelser finns i allt väsentligt i nu gällande vattenlag, t.ex. undanskaffande av annans byggnad, undersökningar på annans mark, överdämningar av annas mark, uppläggning av massor, anordningar för farled, inlösen under vissa förutsättningar vid farled m.m. Här finns också bestämmelser om dikning över annans mark, användning av annans ledning samt vattentäkt på annans område m.m.

Vattenlagens bestämmelser avser i stor omfattning möjligheter till intrång i äganderätt genom att få

- a) lösa in mark och byggnader,
- b) gå fram över annans mark med t.ex. diken samt genom att få
- c) påverka annans mark genom överdämningar m.m.

Nyheten i lagförslaget är här främst att alla bestämmelser om intrång i annans rätt (eller som vi också kan kalla det: tvångsrätt) samlats i ett enda kapitel, samt att lagförslaget konsekvent behandlat dessa frågor i ersättningshänseende på samma sätt som expropriation i vanlig mening. Därmed kommer man närmast grundlagens skydd för egendom. Det blir dessutom enkelt att i olika paragrafer hänvisa till tvångsrätter enligt 3 kapitlet, samt att använda redan tillämpade åländska juridiska modeller för såväl beslutsfattande om tvångsrätt som för ersättningsbestämningarna.

Ersättningsreglerna finns i 7 kap. Formerna för att bevilja tvångsrätt regleras i 6 kap.

1 § Inledande bestämmelser. I paragrafen klargörs och avgränsas kapitlets innehåll.

Vattenföretag i allmänhet

2 § Användning och överdämning av annans mark. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende rätten för någon att ta i anspråk annans mark och överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 7 § 1 mom. i gällande vattenlag.

3 § Undanskaffande av annans byggnad m.m. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende undanskaffande av annans byggnad och överensstämmer i huvudsak med 2 kap. 9 § i gällande vattenlag.

4 § Uppförande av mindre anläggning på annans mark i anslutning till vattenföretag. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende uppförande av mindre anläggning på annans mark och överensstämmer i huvudsak med bestämmelser i 2 kap. 7 § 2 mom. i gällande vattenlag.

5 § Undersökningar på annans mark m.m. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende undersökningar på annans mark och överensstämmer i sak med 1 kap. 31 § i gällande vattenlag.

6 § Rensning uppläggning av massor m.m. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende rensningsarbete i vattenområde och motsvarar i sak 2 kap. 7 § 1 mom. andra meningen i gällande vattenlag.

Farleder och hamnar m.m.

7 § Placering av muddermassor från farled. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende placering av muddermassor från farled och överensstämmen i huvudsak med 4 kap. 6 § i gällande vattenlag, vilken bestämmelse på samma sätt som kapitlets 4 § är tillämplig på däri angivna offentliga farleder.

8 § Rätt att placera anordningar och vidta åtgärder vid allmän farled. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende placering av anordningar m.m. vid allmän farled och överensstämmen i huvudsak med 4 kap. 5 § i gällande vattenlag, vilken bestämmelse på samma sätt som kapitlets 4 § är tillämplig i fråga om däri angivna offentliga farleder.

9 § Vattenområde vid allmän farled m.m. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende inrättande av hamn i anslutning till allmän farled och överensstämmen i sak med 4 kap. 7 § 1 mom. i gällande vattenlag.

10 § Vattenområde vid enskild farled m.m. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende inrättande av hamn i anslutning till enskild farled och överensstämmen i sak med 4 kap. 7 § 2 mom. i gällande vattenlag.

11 § Strandägares rätt till enskild hamn Paragrafen innehåller bestämmelser avseende strandägares rätt att inrätta enskild hamn och överensstämmen i sak med 4 kap. 7 § 3 mom. i gällande vattenlag.

Förebyggande av fara

12 § Tillfälliga åtgärder för att avvärja fara m.m. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende nödvändiga tillfälliga åtgärder för att avvärja fara och överensstämmen i sak med 12 kap. 19 § i gällande vattenlag.

Vattentäkt

13 § Dikning av annans mark. Paragrafen innehåller bestämmelser om dikning på annans mark och överensstämmen i sak med 6 kap. 4 § i gällande vattenlag.

14 § Grävningssmassor. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende grävningssmassor upptagna i samband med dikning på annans mark och överensstämmer i sak med 6 kap. 5 § i gällande vattenlag. Även sprängningssmassor som direkt är att hänföra till dikningen omfattas av denna bestämmelse.

15 § Användning av annans dike och avloppsledning. Paragrafen innehåller bestämmelser om användning av annans dikning eller ledning och överensstämmer i sak med bestämmelser i gällande vattenlag (jfr 6 kap. 9 § 1 och 3 mom. samt 10 kap. 6, 7 och 10 §§).

I förhållande till gällande lag föreslås att tillstånd inte skall krävas för att leda in avloppsvatten i annans avloppsledning förutsatt att de i lagen angivna kraven uppfylls. Dessutom föreslås att avloppsvatten inte, som enligt gällande lag, får ledas i öppet dike eftersom fara då föreligger för sanitära problem.

16 § Avloppsföretag. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende rätt att placera till avloppsföretag hörande anläggning på annans mark och överensstämmer med de principer som anges i 10 kap. 6 och 19 §§ i gällande vattenlag. I gällande lag förutsätts dock att såväl avloppsvatten som vatten från markavvattning kan avledas i öppet dike, vilket inte skall vara tillåtet enligt detta lagförslag. (jfr 10 kap. 2 § gällande lag).

17 § Ytvattentäkt. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende ytvattentäkt på annans område och överensstämmer i sak med 9 kap. 2 § 1 mom. i gällande vattenlag.

18 § Grundvattentäkt. Paragrafens 1 och 2 mom. innehåller bestämmelser avseende förutsättningar för tillstånd till grundvattentäkt på annans område och överensstämmer i sak med 9 kap. 8 § i gällande vattenlag.

Paragrafens 3 mom. avser uppskattningen av nytta och skada och överensstämmer i sak med 9 kap. 10 § i gällande vattenlag.

Paragrafens 4 mom. avser fördelning av vattentillgång och överensstämmer i sak med 9 kap. 9 § i gällande vattenlag.

19 § Grundvattentäkt för enskilt behov. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende enskilds rätt till grundvattentäkt på annans mark och överensstämmer i sak med 9 kap. 4 § 1 mom. i gällande vattenlag.

20 § Grundvattentäkt för allmänt behov. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende grundvattentäkt för ett större antal förbrukare och överensstämmer i sak med 9 kap. 4 § 2 mom. i gällande vattenlag.

21 § Begränsning i rätt till grundvattentäkt. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende begränsning av grundvattentäkt i vissa fall och överensstämmer i sak med 9 kap. 13 och 14 §§ i gällande vattenlag.

22 § Anordningar på annans mark för vattentäkt. Bestämmelser avseende en markägares skyldighet att tåla att vattenledningar och andra anordningar för vattentäkt dras över hans mark finns i gällande vattenlag (9 kap. 2 och 18 §§) och i byggnadslagen för landskapet Åland (123 §). De senare bestämmelserna ges enligt en uttrycklig bestämmelse (123 § 5 mom.) företräde. Eftersom det i praktiken ofta är svårt att avgöra om såväl vattenlagens och byggnadsklagens eller enbart byggnadslagens bestämmelser skall tilläpas föreslås att enbart byggnadslagens bestämmelser skall vara tillämpliga. Formellt innebär detta att det alltid är den lokala byggnadsnämnden som avgör tvister avseende placeringen av vattenledningar och därtill hörande anordningar oavsett var dessa är avsedda att förläggas.

Redan av byggnadslagens bestämmelser bör anses följa att landskapsstyrelsen i beslut om tillstånd till vattentäkt inte kan utfärda föreskrifter om ledningarnas placering. En sådan föreskrift skulle nämligen dels innebära ett intrång på byggnadsnämndens behörighetsområde och del inte ens behövas på materiell grund eftersom den som har rätt till vattentäkt äger en på lag grundad rätt att dra ledningar över annans mark (123 § 1 mom. byggnadslagen för landskapet Åland).

4 kap. Allmänna kravbestämmelser

Fjärde kapitlet innehåller en del av det som blir nya regler för landskapets del. Hela detta kapitel har som perspektiv frågan vad som regelmässigt skall göras för att förhindra eller minimera förorenings effekter och andra negativa miljöeffekter.

Kravreglerna i detta kapitel delas in i två delar, nämligen kravregler för både vattenföretag och vattenfarlig verksamhet samt speciella kravregler för vattenfarlig verksamhet.

Det har eftersträövats att så många kravregler som möjligt skall vara gemensamma för allt det lagen gäller för. Detta har krävt betydande utvärderingar eftersom det rört sig om att föra samman den gamla vattenrättens exploateringsförespråkande med nya miljöinsiktens behov av att tillämpa en försiktighetsprincip; att inte längre göra miljöförstöring automatiskt tillåten om den kan förebyggas eller om den innebär särskilt stora skador. Detta kapitel bygger, till skillnad mot nu gällande vattenlag, fullt ut på försiktighetsprincipen.

Kärnan i de gemensamma bestämmelserna är skyldigheten att göra vad som är tekniskt och ekonomiskt möjligt för att förebygga eller minimera olika skadeverkningar. Detta sker genom valet av bästa möjliga plats för vattenfarlig verksamhet (6 §)

och genom användandet av bästa teknik inom ramen för vad som är ekonomiskt möjligt för ett normalt företag av liknande slag (7 §). Dessutom skall landskapsstyrelsen kunna utfärda generella minimibestämmelser (10 §) om försiktighetskrav. Dessa bestämmelser innebär en skärpning jämfört med vad som nu gäller.

I den svenska miljöskyddslagen finns liknande bestämmelser vilka inom ramen för sina egna förutsättningar fungerat tämligen väl och kan anses utprovade.

1 § Inledande bestämmelse. I bestämmelsen anges ramen för genomförbara vattenföretag och vattenfarliga verksamheter. Den som överväger att vidta en vattenfarlig verksamhet skall beakta de följdverkningar denna kan få för miljön och andra allmänna och enskilda intressen samt vidta alla rimliga försiktighetsmått. Den som underlåtit att vidta sådana försiktighetsmått löper risk att själv få avhjälpa de olägenheter som kan uppstå härav.

2 § Skydd för vattenkvalitet. I bestämmelsen betonas att jämförelse skall ske mellan möjliga lokaliseringar för en verksamhet, med bortseende från en viss sökandes möjligheter till lokalisering.

3 § Väsentlig olägenhet. Bestämmelsen fångar upp fall där en viss verksamhet orsakar mycket stor olägenhet varvid den inte får utföras eller bedrivas, även om den inte medför att en kvalitetsnorm överskrids, annat än om nyttan klart överstiger skadan. Denna förbudsregel kan dock genombrytas om den tydligt medgetts i vattenförbättringsplan.

4 § Hänsyn till andra allmänna och enskilda intressen. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende hänsynen till allmänna och enskilda intressen i samband med vattenföretag och överensstämmen i huvudsak med 2 kap. 3 § i gällande vattenlag. Bestämmelserna är dock tillämpliga på alla slag av vattenföretag och vattenfarliga verksamheter. De vattenkvalitetsbestämmelser som finns i 2 kap. 3 § är inarbetade i lagförslaget som en bärande del av 4 och 5 kapitlen.

5 § Planers inverkan. Vattenlagens bestämmelser är enligt paragrafen subsidiära i förhållande till planbestämmelser utfärdade med stöd av byggnadslagen.

6 § Platsvalet. (jfr 2 §) I bestämmelsen betonas att jämförelse skall ske mellan möjliga lokaliseringar för en verksamhet, med bortseende från en viss sökandes möjligheter till lokalisering. Den första förutsättningen för att få bedriva vattenfarlig verksamhet är att den tänkta platsen lämpar sig för den verksamhet som är i fråga.

7 § *Skäliga skyddsåtgärder.* Den som gör eller överväger att göra något som kan påverka vatten är skyldig att inom företagsekonomiska ramar begränsa denna risk så mycket som möjligt. Härvid ges alla företagare samma villkor genom att varje verksamhet bedöms i förhållande till de ekonomiska förutsättningar verksamhetsslaget har i allmänhet. Hänsyn tas inte till en viss företagares ekonomi och förutsättningar varför en företagare med god ekonomi inte ges sämre konkurrensmöjligheter för att han har en välskött ekonomi.

Sista meningen i 1 mom. och sista meningen i 2 mom. föreskriver återställnings- och saneringsskyldighet. Hur stora krav som skall ställas på sanering måste bli beroende av samma slags skälighetsavgörande som hela denna paragraf bygger på. I 2 mom. har dock inskrivits en specialbestämmelse för det fall att saneringsbehovet uppstått på ett sätt som kunnat undvikas utan oskäligen kostnader varvid sanering skall krävas oavsett kostnaderna. Kravet är tänkt för de fall där någons slarv med en giftunna eller liknande skapar stort saneringsbehov.

I 2 mom. första meningen formuleras kravet på användande av bästa tillgängliga teknik inom normala företagsekonomiska ramar för verksamhetstypen. Vid bedömningen av vad som är bästa tillgängliga teknik skall bl.a. beaktas framgångsrika genomförda lösningar med hänsyn till ifrågavarande utsläpps natur och storlek samt teknisk utveckling och vetenskapliga kunskaper.

Bestämmelsen i 3 mom. avser situationer där det är utrett eller uppenbart att en möjlig försiktighetsåtgärd inte står i proportion till dess kostnad varvid den inte behöver vidtas, dock ligger bevisbördan härför på den som riskerar att påverka vatten.

Genom bestämmelsen i 4 mom. skapas möjligheter att bilda fond en vars medel kan användas för åtgärder som är mer kostnadseffektiva än de försiktighetsmått som inte behövt genomföras enligt 3 mom.

8 och 9 §§ Ämnen förbjudna att utsläppa direkt till grundvatten / Hantering av ämnen som avses i 8 §. Landskapsstyrelsen avser att, med beaktande av EES-avtalet, i landskapsförordning lista sådana grundvattenfarliga ämnen som avses i denna paragraf. Jfr rådets direktiv av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö (76/464/EEG). I direktivet förutsätts att förorening med vissa ämnen skall upphöra eller minskas.

10 § Särskilda försiktighetskrav. Bestämmelserna i denna paragraf ger möjlighet till enklare kontroll av vattenkvalitet om det finns ett flertal föroreningskällor genom att det i första hand är vattenkvaliteten som övervakas och inte de individuella föroreningskällorna. De krav som ställs på den som företar en vattenfarlig verksamhet kan enligt förslaget preciseras av landskapsstyrelsen i form av minimikrav avseende t.ex byggnadsmetoder och teknologi. Det är först när vattnet börjar innehålla skadliga koncentrationer av något ämne eller på annat sätt avviker från kvalitetsnormen fordras

närmare utredning om vilka källorna är och vilka åtgärder som är lämpliga för att komma till rätta med problemet.

Landskapsstyrelsen avser att, med beaktande av EES-avtalet, i landskapsförordning lista sådana ämnen som innehåller skadliga koncentrationer av något ämne enligt bestämmelserna i denna paragraf. Jfr rådets direktiv av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö (76/464/EEG). I direktivet förutsätts att förorening med vissa ämnen skall upphöra eller minskas.

5 kap. Särskilda bestämmelser om vattenkvalitet

Femte kapitlet innehåller i sin helhet nyheter för åländsk och finsk rätt. Det har heller inga motsvarigheter i svensk rätt. De återspeglar dock en regelteknik som används på flera andra håll i världen och som också behövs för efterlevnaden av ett antal av EG:s direktiv avseende ytvatten och grundvatten.

Utgångspunkten är att genom lagen läggs en grund för begränsning avseende hur förorenat ett vatten skall få bli. Gränserna preciseras genom att landskapsstyrelsen utfärdar kvalitetsnormer. Om sådana inte utfärdas för sådana aspekter som har koppling till ytvattens eutrofiering, skall tills vidare ett förbud gälla att öka belastningen med kväve eller fosfor i ett sådant vattenområde. En motvikt mot detta är bestämmelserna om förbättringsoverskott i samma kapitel. Förbättringsoverskott definieras i första kapitlets definitionsparagraf och avser den belastningsminskning som någon åstadkommer genom att gå längre än vad han enligt lag är tvungen att göra, extraförbättringen med andra ord. Två tredjedelar av denna extra förbättring, av förbättringsoverskottet, får den som skapat overskottet råda över som han vill. Han kan således använda det själv, överlåta användandet av det till annan eller bestämma att det inte alls skall användas.

Förebilden finns i amerikansk luftvårdslagstiftning, den som har lett till s.k. bubblor. Tankegångarna är utbredda bland ekonomer och det har även diskuterats internationellt att så att säga byta utsläpp med varandra.

De åländska bestämmelserna om förbättringsoverskott är, liksom i amerikansk lagstiftning, till enbart för två slags situationer:

- 1) när det gäller utsläpp av något som innehåller kväve eller fosfor och det inte finns kvalitetsnormer som har koppling till eutrofiering och
- 2) när det gäller utsläpp av något som kan påverka en sådan kvalitetsaspekt, som är föremål för en kvalitetsnorm som inte är uppfylld i området.

Kapitlet innehåller även bestämmelser om en annan nyhet, nämligen vattenförbättringsplan (12-16 §§). Det är en utbredd erfarenhet internationellt att det behövs någon form av mellansteg mellan å ena sidan en kvalitetsnorm i eller med stöd av lag, samt å andra sidan krav på enskilda företagare. Ett område kan annars bli mer eller

mindre ekonomiskt förslamat för att man inte vet hur man ska kunna få fart på vattenförbättringen. Innan vattenförbättringsplanen är genomförd, är det i princip stopp för ytterligare belastningar utöver dem som redan pågår och är lagliga.

Att allt detta är samlat i samma kapitel beror på de nära sambanden mellan kvalitetsnormer, rättsverkningarna av dessa och hur man skall göra för att mjukt anpassa tillväxten i ett förorenat område. Dessa bestämmelser utgör dessutom ett genomförandeinstrument för att så snabbt och effektivt som möjligt få en förbättring till stånd i området, gärna i samverkan mellan förorenare och andra.

För att skydda yt- och grundvatten kan på olika sätt kvalitetsnormer utformas. Sådana normer skall bestämmas med hänsyn till tillgänglig kunskap och med syfte att om normerna uppfylls, vattenområdets eller grundvattnets kvalitet skall vara så hög som anges i 1 och 2 §§. Förslaget innehåller regler som kräver eller möjliggör särskilda kvalitetsnormer avseende kemiska parametrar såsom syrgashalt, kväve, fosfor och nitrat samt avseende ekologiska parametrar såsom s.k. eutrofiering (övergödning). Vattenområdena i landskapet är dock inte enhetliga. Sötvattenområdena är relativt likartade varandra. I saltsjön är däremot delmiljöerna så många och reglermekanismerna så olika att man här inte kan tala om en enda fungerande enhet, även om samband finns mellan olika delar. Särskilt framträdande är att vattenväxlingen i de mer öppna vattenområdena kan vara snabb men oregelbunden medan den är långsammare och mindre omvälvande inne i vikar och liknande. Dessutom kan vattenomsättningen vara olika på olika djup beroende på bottenprofil m.m. Detta gör att landskapsstyrelsen har att välja lämpliga parametrar och lämpliga värden eller uttryck för dessa utifrån bl.a. nämnda förhållanden men styrande för detta val skall vara de kvalitetsmål som uttrycks i 1 §. Exempelvis kan olika halter i vattnet av syrgas fastställas liksom olika halter av fosfor eller kväve. Det kan även anges att viss växt- eller djurart skall förekomma i viss mängd eller att vissa typer av smutsvattenalger inte får förekomma utöver viss mängd, att planktonmängden inte får överstiga vissa värden under vissa tider på året osv. Friheten i valet av parametrar skall vara stor men begränsad av att valet skall vara ändamålsenligt med hänsyn till det grundläggande kvalitetsmålet i 1 §.

Gemensamma bestämmelser om yt- och grundvattenkvalitet

1 och 2 §§ Ytvattenkvalitet / Grundvattenkvalitet. Paragraferna innehåller allmänt formulerade bestämmelser vars förebild finns i 1 § landskapslagen om naturvård (41/77). Bästa tillgängliga teknologi som kan motiveras ekonomiskt skall användas. Att denna teknologi används är dock inte alltid tillräckligt för att uppnå miljömålet eftersom även relativt rena utsläpp kan försämma vattenkvaliteten och flera obetydliga utsläppskällor sammantaget kan orsaka stor skada. Det skyddsvärda objektet är i detta fall ytvatten och grundvatten och ändamålet med skyddsbestämmelserna är att vattnet

skall vara så rent som möjligt. Således föreslås att vattenkvaliteten i ett vattenområde skall vara ytterligare en avgörande omständighet utöver utsläppens renhetsgrad vid bedömningen av om ytterligare utsläpp kan ske i vattenområdet.

3 § Vattenskyddsområde. Paragrafen innehåller bestämmelser om vattenskyddsområde och överensstämmer i sak med 9 kap. 19 och 20 §§ i gällande vattenlag.

4 § Kvalitetsnormer. Vattenkvalitet av visst slag är ett mål som närmare kan formuleras i en kvalitetsnorm till vilken viss rättsverkan knyts. Kvalitetsnormer är således ett medel för att skapa en viss vattenkvalitet i ett visst vattenområde.

Eftersom olika vattenområden kan ha olika förutsättningar kan vissa kvalitetsnormer behövas för ett visst område och ett annat område således behöva andra kvalitetsnormer. En grundläggande skillnad finns härvidlag mellan sötvatten och bräckt vatten men skillnaderna kan också vara stora mellan bräckvattenvikar, bräckvattenfjärdar och öppna havsområden samt med hänsyn till förutsättningar inom varje sådan mindre vattenområde.

Med stöd av denna paragraf medges en mycket långtgående differentiering av kvalitetsnormer inom miljömålets ramar. De parametrar kvalitetsnormerna innehåller kan fastställas med hänsyn till halter av kemiska ämnen såväl som till förekomst eller frånvaro av olika växt eller djurarter. Kvalitetsnormerna kan dessutom utformas med hänsyn till årstider, vattendjup, strömmar, sedimentering m.m.

Genom bestämmelsen i paragrafens 3 mom. intas parametrar som förutsätts i EES-avtalet.

5 § Omprövning och upphävande av kvalitetsnorm. Det kan visa sig när vetenskap och erfarenheter kommit längre att en viss kvalitetsnorm var eller har blivit onödig ur miljösynpunkt eller av andra skäl inte är ändamålsenlig. I sådan fall skall normen kunna upphävas eller ändras.

6 § Rättsverkan av kvalitetsnorm. Den rättsliga konsekvensen av att ett vattenområde är i sämre skick än enligt fastställda normer är i första hand att ytterligare skadliga föroreningar inte får tillkomma. Till denna konsekvens kan knytas olika planer för att på sikt förbättra vattnets kvalitet. Om vattenkvalitetsbestämmelserna skall ha en meningsfull plats i lagstiftningen måste bestämmelserna i denna paragraf bli en av grundstenarna.

Särskilda bestämmelser om ytvattenkvalitet

7 § *Blandningszon.* Förslaget utgår från att man i vissa mindre områden, som intill avloppsutsläpp och rakt under fiskodlingar, inte ens med ett högkvalitativt miljöskydd kan undvika en sämre vattenkvalitet. För att inte kvalitetsbestämmelserna skall urholkas måste dessa blandningszoner identifieras och avgränsas med beaktande av vattenomsättningen i området.

8 § *Undantagszon.* Av samhällsekonomiska skäl måste vissa hamnar, farleder och andra vattenområden i ett kortsiktigt perspektiv undantas från alltför strikta krav. Dessa områden kan landskapsstyrelsen inrätta som undantagszoner med allmänna eller särskilda undantag från generella kvalitetskrav. Detta innebär inte att utsläpp skall kunna ske fritt i dessa zoner utan endast att ambitionsnivån sätts lägre och att större föroreningar än i andra områden tillåts. En undantagszon kan också i sin tur vara uppdelad i zoner med olika ambitionsnivåer. En undantagszons storlek skall vara så väl tilltagen att vattenkvaliteten i angränsande vattenområden uppfyller allmänna normer utan att någon blandningszon behövs.

9 § *Särskilda kvalitetsnormer.* I enlighet med olika målsättningar skall utsläppen av kväve och fosfor halveras till 1995 räknat på 1987 års värden. Innan detta översatts till bindande utsläppsrestriktioner och kvalitetsnormer bör rättsläget vara att i vart fall ingen ökning får ske, målsättningen är ju en minskning.

Särskilda bestämmelser om grundvattenkvalitet

10 § *Kvalitetsnormer.* I paragrafen finns närmare bestämmelser utöver 4 § avseende kvalitetsnormer för grundvatten. Eftersom grundvatten har likartade egenskaper oberoende av lokalisering i landskapet och med hänsyn till grundvattnets mycket stora betydelse för hälsan skall likartade och restriktiva bestämmelser gälla lika för hela landskapet eller, beträffande miljöaspekter, gemensamt för stora delar av landskapet.

11 § *Särskild kvalitetsnorm avseende nitrat.* Nitrathalterna i grundvattnet är ett problem vilket antas följa av hur jordbruket utformas. Bestämmelsen stoppar inte nödvändigtvis nitratökning eftersom även ett oförändrat pågående jordbruk kan tänkas medföra en ökning av nitrathalterna.

Gemensamma bestämmelser om förbättringsoverskott och förbättringsplaner

12 § Utnyttjande av förbättringsoverskott. Kring ett förorenat vatten kan finnas många förorenande verksamheter vilkas utsläpp var för sig inte är allvarliga men som sammantaget tillför vattnet sådana mängder skadliga ämnen att vattenkvaliteten är försämrad. Att enbart stoppa tillförseln av nya föroreningar gör inte vattnet renare. Att på måfå eller i enlighet med någon mer eller mindre svåracceptabel princip tvinga någon verksamhetsidkare eller alla att plötsligt upphöra med eller att reducera sina utsläpp kan vara svårt att acceptera, särskilt om detta kan medföra att arbetsplatser försvinner med därpå följande multiplikatoreffekter. Istället bör en positiv trend skapas med ett förbättringsoverskottssystem vars princip är att nya utsläpp medges om ännu större utsläpp samtidigt försvinner. Härigenom kan på sikt föroreningarna i ett vattenområde minska på ett rimligt och rättvist sätt. Det måste dock finnas ett direkt samband mellan ett förbättringsoverskott och dess utnyttjande varvid den som skapat förbättringsoverskottet kan råda över dess utnyttjande. Förbättringsoverskott föreslås aldrig få utnyttjas till mer än två tredjedelar oavsett om en eller flera utnyttjar överskottet.

13 § Vattenförbättringsplan. En vattenförbättringsplan är en plan för aktiv vattenvård samt tillståndsgivning och andra bedömningar. I en vattenförbättringsplan kan anges vilka restaureringsåtgärder som skall vidtas för att få ett vattenområde rent, det kan vara fråga om reningsåtgärder, muddring, våtmarksfilter eller någon annan åtgärd. Som ett led i dessa strävanden kan även undersökande åtgärder som syftar till att ge kunskaper om lämpliga åtgärder, som t.ex. markkartering, tas med i planen. Eftersom planens rättsverkningar kan bli omfattande fordras att de olika intressenterna ges möjlighet att tillvarata sina intressen i samband med planens utarbetande och fastställande.

14 § Förfarande. En vattenförbättringsplan kan få omfattande verkningar för olika intressenter och måste bl.a. därför genomgå ett förfarande som inte ger dem en sämre ställning i detta avseende än vad de har vid ett motsvarande förfarande i enlighet med byggnadslagens regler om fysiska planer. Detta förfarande går ett stycke längre genom att ta in en viktig del av miljökonsekvensbeskrivningarna nämligen den muntliga delen av ett förfarande där allmänheten, näringsidkare och olika slags organisationer får granska förslaget, fråga om det och ge synpunkter.

15 § Rättsverkan av förbättringsplan. Detta är mycket viktiga bestämmelser för att återföra vattenkvaliteten till en rimlig nivå. Beträffande verksamheter som inte direkt regleras i vattenförbättringsplanen finns en särskild bestämmelse i 2 mom. enligt vilken dessa måste överensstämma med bestämmelserna i 16 §, vara harmlösa ur vattenplane-

synpunkt eller utföras med tillstånd, varvid en förutsättning är att inte vattenförbättringsplanens genomförande försvåras. Om det är uppenbart att en verksamhet eller åtgärd som inte är reglerad i planen inte på något vis försvårar dess genomförande så får den genomföras utan tillstånd.

16 § Utnyttjande av förbättringsoverskott inom förbättringsplan. I 12 § finns de grundläggande bestämmelserna för möjligheten att utnyttja förbättringsoverskott, i denna paragraf anges förutsättningar för att med utnyttjande av förbättringsoverskott få avvika från vattenförbättringsplan. Således kan under dessa förutsättningar tillstånd krävas av tillståndsmyndigheten för att få utnyttja ett förbättringsoverskott.

17 § Revidering av förbättringsplan. Utan revideringsmöjligheter av vattenförbättringsplan är möjligheterna sannolikt mindre att aktörerna effektivt skall kunna verka för en förbättring av vattenkvaliteten.

6 kap. Tillståndsprövning

I sjätte kapitlet finns de generella bestämmelserna om förprovning samlade. En av nyheterna med den nya lagen är att kravreglerna (i 4 och 5 kap.) gäller för alla vattenföretag samt för all vattenfarlig verksamhet, alltså även för sådan som redan pågår när lagen träder i kraft samt för sådan som inte kräver särskild förprovning. De närmaste förebilderna finns i den åländska hälsovårdslagen och den svenska miljöskyddslagen. Den förstnämnda förbjuder ju i princip sanitär olägenhet, även om den sanitära olägenheten inte härrör från någon tillståndspliktig verksamhet. Samma tankegång ligger bakom den nya vattenlagen, även om tankegången är utvidgad till mycket mer än sanitär olägenhet.

Den nya vattenlagen kan sägas i princip förbjuda sådana vattenföretag och sådan vattenfarlig verksamhet, som inte uppfyller kravreglerna i 4 och 5 kap. Det finns sedan i huvudsak två sätt att genomdriva dessa regler, antingen genom tillståndsprövning enligt 6 kap. eller genom tillsyn enligt 8 kap.

De viktiga delarna av sjätte kapitlet behandlar tillståndsplikten som sådan, tillståndsbesluten och tillstånds rättsverkningar.

Tillståndsplikten måste utformas litet olika för vattenföretag (8 §) respektive vattenfarlig verksamhet (9 §). För vattenföretag har tillståndsplikten två olika former. Den ena är knuten till effekterna av ett tilltänkt vattenföretag, en regelteknik som används såväl i finsk som svensk vattenlagstiftning. Bestämmelsen är nödvändig men har brister, eftersom det ofta är svårt att i efterhand säga att man i förväg borde ha förstått att ett visst vattenföretag skulle få någon av de effekter som gjorde den tillståndspliktig.

Den andra formen av tillståndspliktbestämmelser är en komplettering av den allmänna bestämmelsen på samma sätt som i gällande vattenlag.

När det gäller vattenfarlig verksamhet har använts samma metod som i den finska förordningen om förhandsåtgärder för skydd av vatten och den svenska miljöskyddsförordningen, nämligen att man räknar upp vissa typer av åtgärder och verksamheter som alltid måste tillståndsprövas i förväg. Dessutom ges möjlighet för landskapsstyrelsen att utfärda särskilda bestämmelser om tillståndsplikt i bestämda områden (13 §).

Tillståndet är inte bara ett åläggande för den som får det utan också en rätt för tillståndshavaren att utöva verksamheten så länge tillståndet gäller förutsatt att han följer villkoren och andra bestämmelser i tillståndet. Det är dessutom straffbart att bryta mot tillståndet. Enligt 8 kap. skall tillsynsmyndighet gripa in mycket snabbt och effektivt mot den som inte följer ett tillstånd, det är därför viktigt att tillståndet avser allt som kan ha betydelse för tillåtligheten (15 §). Ett tillstånd kan omprövas och även upphävas (18-20 §§). Detta gäller i synnerhet för vattenfarlig verksamhet och återspeglar vad flera internationella konventioner på miljöområdet kräver.

I kapitlet finns också bestämmelser om olika former för tillstånd avseende vattenföretag såsom möjligheten att medge viss åtgärd vilka i huvudsak övertagits från nu gällande rätt.

Allmänna bestämmelser

1 § Tillståndsmyndigheten. Avsikten är att landskapsstyrelsen i regel skall vara tillståndsmyndighet. Vattendomstolen skulle dock vara tillståndsmyndighet i sådana fall som fordrar en mer omfattande prövning. Bestämmelser om detta avses bli intagna i en överenskommelseförordning.

2 § Tillstånds- och anmälningsplikt. Bestämmelsen i 1 mom. är grundläggande och syftar till att klargöra att vattenföretag och liknande samt vattenfarlig verksamhet kan läggas under tillståndsplikt eller anmälningsplikt. Sådana plikter är enligt 9 kap. straffsanktionerade och enligt 8 kap. föremål för tillsynsmyndighets kontroll.

I enlighet med 2 mom. kan landskapsstyrelsen konstatera att tillstånd inte krävs för viss verksamhet eller åtgärd eftersom vissa villkor uppfylls, eller under förutsättning av att vissa tillstånd uppfylls. Sakägare som är missnöjd över ett sådant beslut avses kunna anmäla detta till vattendomstolen som skall uppta ärendet till prövning. Vattendomstolen prövar inte landskapsstyrelsens beslut utan gör en tillståndsprövning i enlighet med den tillståndsansökan som inlämnats till landskapsstyrelsen och i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

3 § Rätt till tillståndsprövning. Paragrafen ger var och en som ansvarar för ett vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet rätt att utverka en tillståndsprövning. Denna rätt kan använda exempelvis när någon vill få klarlagt under vilka förutsättningar han kan få bedriva en verksamhet etc. Det kan också vara ett led i tillsyn enligt 7 kap. att en tillsynsmyndighet i stället för att förelägga som skyddsåtgärder eller förbud kommer överens med företagaren att denne ska låta tillståndspröva sin verksamhet.

4 § Förutsättningar för tillstånd. Denna paragraf understryker det som i och för sig är självklart, nämligen att tillstånd endast får ges när det är utrett att lagens övriga bestämmelser är uppfyllda. Detta betyder att tillståndsmyndigheten måste ha funnit att kravregler m.m. är uppfyllda i det aktuella fallet om tillstånd skall kunna lämnas. Av detta följer i sin tur att sökanden ytterst står risken för att något inte är utrett som har betydelse för huruvida en regel är uppfylld. Utredningsskyldigheten i tillståndsärenden vilar alltså på sökanden, och i sådana fall där det är osäkert huruvida en skadlig effekt kan uppkomma eller kan förebyggas med viss teknik, så är det företagaren som har bevisskyldigheten.

5 § Tillstånds rättsverkan. Tillståndsprövning har betydelse i flera hänseenden. Ett är att motparter och myndigheter får insyn i ett tilltänkt projekt samt att de får möjlighet se till att lagens olika krav kommer att uppfyllas. Ett annat är att en företagare eller markägare kan skaffa sig en viss trygghet genom ett tillstånd, det ger honom nämligen en viss rätt att under vissa villkor utföra ett vattenföretag eller utöva en viss vattenfarlig verksamhet. Denna senare rättsverkan föreskrivs i 5 § första mom. Där understryks också att tillståndet enligt vattenlagen inte tar över annan lag. Även om tillstånd finns för ett vattenföretag eller en vattenfarlig verksamhet enligt vattenlagen kan det således krävas byggnadslov eller plan enligt byggnadslagen.

Tillstånd för ett vattenföretag kan utan problem ges för i princip obegränsad tid, men det kan å andra sidan finnas anledningar att tidsbegränsa ett sådant tillstånd. Sådana anledningar har samband med kravreglerna. Om ett vattenföretag inte skulle uppfylla kravreglerna om det gavs för all framtid men däremot om det tidsbegränsades, så skall det tidsbegränsas.

Tillstånd för utsläpp av föroreningar och liknande former av vattenfarlig verksamhet bör däremot regelmässigt vara tidsbegränsade. Detta följer av att såväl Helsingforskonventionen som vissa EG-direktiv på vattenvårdens område förutsätter att staterna har tillståndsplikt med tidsbegränsade tillstånd; dvs. att de ska kunna omprövas helt och hållet och inte bara vad gäller villkoren. Detta betyder å andra sidan inte att det är nödvändigt att höva ett tillstånd efter denna tid. I stället ska vid en omprövning av ett tillstånd tillämpas de kravregler som då gäller. Troligen kommer det vanliga vid omprövningar bli att man omprövar villkoren för verksamheten men inte verksamheten, dock ska det vara möjligt att även ompröva verksamheten.

6 § *Överlåtelse av tillstånd.* Bestämmelsen begränsar möjligheterna att överlåta tillstånd isolerade från den mark eller den verksamhet som tillståndet är kopplat till.

Tillstånds- och anmälningspliktens omfattning

7 § *Tillståndsplikt när enskild eller allmän rätt berörs.* I denna paragraf knyts tillståndsplikten till möjligheten av effekter på enskild eller allmän rätt där inte samtliga rättsinnehavare har godkänt åtgärden. Om inga andra verkningar eller aspekter är aktuella, innebär således denna regel att om någon vill göra något som berör andras rätt (t.ex., att man måste dra ledning eller dike över annans mark) men den andra godkänner detta i ett avtal eller på annat tydligt sätt så får åtgärden också utföras.

Denna tillståndspliktsparagraf är till för att säkerställa att ett vattenföretag eller en vattenfarlig verksamhet inte utförs till nackdel för någon rättsinnehavare utan antingen en rättslig prövning eller en överenskommelse.

8 § *Allmän tillståndsplikt för vattenföretag.* Denna tillståndspliktsregel är hämtad från hittills gällande vattenlag men har modifierats i några hänseende.

Första momentet knyter tillståndsplikt till de möjliga verkningarna av ett vattenföretag. Denna lagstiftningsteknik, använd i såväl finsk som svensk vattenlagstiftning, leder till gränsdragningsproblem i praktiken. Här talas inte om allmän eller enskild rätt utan om allmänt eller enskilt intresse vilket är ett mera vidsträckt begrepp.

En hel del tolkningsproblem faller bort genom 2 mom. som räknar upp vissa typer av vattenföretag. Sista meningen i punkt e avser sådan verksamhet som inte är vattentäkt men kan ha sådan väsentlig inverkan på grundvattenförhållandena, t.ex. grustäkt.

9 och 10 §§ *Allmän tillståndsplikt för vattenfarlig verksamhet / Särskild tillståndsplikt för vissa slag av vattenfarlig verksamhet.* Vattenfarlig verksamhet såsom fabriker och sådan markanvändning som kan medföra vattenförorening m.m. enligt definitionen i 1 kap. 3 § är tillståndspliktig enligt regler som byggts upp på ett sätt som liknar reglerna för tillståndsplikten för vattenföretag.

Bestämmelsen i 9 § säger att industriella och liknande anläggningar i princip inte får anläggas eller ändras utan tillstånd såvida det inte är uppenbart att ingen sådan effekt kan inträffa som anges i 8 §. Principen är enkel; bevisbördan vilar på den som vill anlägga eller ändra en anläggning eller verksamhet utan tillstånd.

I 10 § 1 mom. uppräknas vissa former av vattenfarlig verksamhet som alltid är tillståndspliktig.

Tillståndsplikten bör tills vidare gälla för ändringar, nya verksamheter och likande medan befintlig verksamhet beaktas tillsynsvägen. Skärpt tillståndsplikt bör gälla inom område för vattenförbättringsplan. Med att verksamheten helt överensstämmer med

planen menas att planen uttryckligen anger något, kanske för en viss plats, och det som någon vill göra motsvarar just detta eller är av samma slag men mindre än vad planen säger. Om planen säger att vissa utsläpp får ske, betyder detta överensstämmande att det rör sig om just ett sådant slags utsläpp, att de sker på just sådan plats som ryms i planen samt att det är högst den mängd som planen anger eller mindre.

3 mom. ger behörighet till landskapsstyrelsen att som högsta vattenmyndighet befria från tillståndsplikt, antingen för visst fall eller för visst slag av vattenfarlig verksamhet. En sådan befrielse från tillståndsplikt befriar inte från skyldigheten att följa vattenlagens övriga bestämmelser, vilket följer av meningens slut. Kontrollen från myndigheter sker i de fallen genom tillsyn och företagaren åläggs informera myndigheterna genom anmälan.

11 och 12 §§ Särskild tillståndsplikt för vissa slag av utsläpp till ytvatten / Särskild tillståndsplikt för grundvattenfarlig verksamhet. Landskapsstyrelsen avser att med stöd av denna bestämmelse och med beaktande av EES-avtalets bestämmelser i landskapsförordning inta bestämmelser avseende tillstånds- och anmälningsplikt för vissa slag av utsläpp. Jfr rådets direktiv av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö (76/464/EEG).

13 § Tillståndsplikt inom visst område. Inom områden vars gränser landskapsstyrelsen noggrant skall ange kan särskild tillståndsplikt föreskrivas för vissa typer av åtgärder.

Landskapsstyrelsen kan av särskilda skäl befria från tillståndsplikt för vissa typer av åtgärder inom ett bestämt område. Detta kan inte ske vare sig slentrianmässigt eller för att exempelvis tillgodose vissa kommuners önskemål om friare provningar.

Särskilda skäl för att införa särskild tillståndsplikt kan vara att ett område är särskilt känsligt och att man där har anledning förvänta vissa typer av verksamheter som kan påverka området i särskilda hänseenden.

Särskilda skäl att lindra tillståndsplikten är mindre sannolika. Ett tillrinningsområde kan dock vid en undantagszon tänkas hysa ett större antal verksamheter av vissa typer för vilka det inte är fullt meningsfullt att hävda tillståndsplikten. Där kan anmälnings-skyldighet räcka. En förutsättning för detta är att det relativt lätt tillsynsvägen kan bestämmas vilka försiktighetsmått som krävs med hänsyn till 4 kap.

14 § Anmälningsplikt. Anmälningsplikten är straffsanktionerad. Anmälan skall göras till landskapsstyrelsen såsom överordnad tillsynsmyndighet. Enligt 1 mom. skall industrier och liknande som inte är tillståndspliktiga alltid anmälas. Anmälningsplikten avser nyanläggning, utbyggnad eller annan ändring. Landskapsstyrelsen kan lägga anmälningsplikt också på annan vattenfarlig verksamhet om behov skulle finnas av att i förväg få tillsynsmyndigheten informerad om tilltänkta åtgärder.

Gemensamma bestämmelser om tillstånd

15 § Tillståndsansökan. I paragrafen finns den grundläggande bestämmelse som anger att den som vill göra något som kräver tillstånd enligt denna lag måste ansöka om det. Närmare bestämmelser om vad ansökan skall innehålla och andra förfarandebestämmelser finns i rikets vattenlagstiftning (jfr 3 kap. vattenförordningen).

16 § Tillstånd. Paragrafens bestämmelse att tillståndsansökan skall vara så noggrant utförd som möjligt är väsentlig för tillståndsmyndighetens handläggning av ärenden och utgör grunden för domstolens möjlighet att anmoda en sökande att i visst eller vissa hänseenden komplettera sin ansökan.

17 § Tidsgräns för tillstånd. Tillstånd prövas i enlighet med denna lag av tillståndsmyndigheten vars ställningstagande baserats på för verksamheten och platsen i fråga kända fakta. Eftersom kunskaper och erfarenheter med tiden ökar avseende de flesta slags verksamheter, ävensom deras placering och miljöeffekter, är det viktigt att tillstånden är tidsbegränsade. Detta innebär att en verksamhetsutövare även i miljöhänseende måste beakta kunskaps och teknikutvecklingen och vidta de ytterligare försiktighetsmått som utvecklats, som han rimligtvis bör vidta, om han vill att tillståndet skall förlängas vid förnyad prövning.

18 § Tillstånds giltighetstid, återkallande och ändring av tillstånd. I denna paragraf avsedda tillstånd rör sådan vattenfarlig verksamhet eller vattenföretag i vilka hanteras ämnen som med hänsyn till giftighet, svårnedbrytbarhet och bioackumulerbarhet anses som farliga för hälsa eller biologisk miljö. (jfr EG:s direktiv av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö (76/464/EEG).

4 mom. ger möjlighet att dra in ett tillstånd därför att tillståndshavaren brutit mot lagen eller liknande. (Jfr 10 kap. 25 § i gällande vattenlag.)

5 mom. ger möjlighet även för sakägare att anhålla om indragning av tillstånd. En sådan möjlighet kommer att utnyttjas sällan men är en viktig rättssäkerhetsmekanism för att tillgodose att inte sakägare blir lidande av att någon bryter mot tillståndsvillkor etc. utan att tillsynsbestämmelserna i denna lag är sådana, att tillsynsmyndigheter inte ska kunna underlåta att

19 § Rättsverkan av återkallande. Paragrafen innehåller bestämmelser om rättsverkan av att ett tillstånd återkallas och överensstämmer i sak med bestämmelser i gällande vattenlag (jfr 12 kap. 2 § i gällande vattenlag).

20 § Återbetalning av ersättning efter återkallande eller ändring av tillstånd. Det normala skall vara att skadeersättning inte behöver återbetalas när tillstånd återkallas eller ändras. Om ersättning på ett tydligt sätt har beräknats utifrån en betydligt längre tid av skada än som blir fallet när tillståndet ändras eller dras in, och den som fått ersättning därför kan sägas gjort en tydlig vinst därigenom, skall återbetalning kunna komma i fråga. Det kan inte undvikas att domstol, som är den instans som ska döma i detta fall, måste göra en mycket fri prövning.

Tillstånd som omfattar vattenföretag

21 § Allmänna bestämmelser. Att i tillståndet finns klara föreskrifter för den vattenfarliga verksamheten är ägnat att vara en garanti för utövaren och en hjälp för tillsynsmyndigheten, eftersom klara bestämmelser ger mindre utrymme för missförstånd i varje enskilt fall.

22 § Medgivande till tvångsrätt. Av rättssäkerhetsskäl är det av stor betydelse att motstående parter i samband med beviljad tvångsrätt får klara besked om såväl vad tvångsrätten omfattar som förutsättningarna för vidare prövning av saken.

23 § Tillstånd till byggande m.m. Ett beviljat tillstånd att bygga gäller, förutsatt att det tillkommit i laga ordning, utan inskränkning i tiden. Om sådant tillstånd inte utnyttjats inom rimlig tid är sannolikt de yttre förutsättningarna för projektet helt andra än i samband med en äldre prövning. Sakägare som berörs av en tvångsrätt på sin egendom bör således ha minst det rättskyddet att den som inte utnyttjat ett sådant beviljat tillstånd efter tio år måste ansöka om tillstånd ånyo. (Jfr 2 kap. 12 § i gällande vattenlag.)

24 § Medgivande att vidta åtgärd. Rätt att vidta sådan åtgärd som avses i denna paragraf kan vara motiverad om det är ägnat att tillgodose ett mycket väl grundat skyddsbehov för sökanden eller allmänheten samtidigt som konsekvenserna för miljön är överblickbara och kan uppskattas. Den fara i dröjsmål som bestämmelsen talar om måste vara väsentligt för det avsedda projektet och sökanden eller allmännyttan varvid väsentligheten avser ett omedelbart och konkret skyddsbehov som inte enbart är ekonomiskt och som åtgärden tillgodoser. (Jfr 2 kap. 26 § i gällande vattenlag.)

25 § Etappvis tillstånd. En förutsättning för att etappvis tillstånd skall kunna ges är att de totala verkningarna av vattenföretaget kan överblickas så att man vet att företaget kommer att uppfylla de olika kravreglerna i lagen. Om ett vattenföretag skall ske i etapper, torde det vanligtvis kräva att en miljökonsekvensbedömning görs för att

ge nämnda överblick. I annat fall måste i själva ansökan finnas en tillräckligt utredning för att ett etappvis tillstånd skall kunna ges. (Jfr 16 kap. 24 § i gällande vattenlag.)

Tillstånd som omfattar vattenfarlig verksamhet

26 § Tillstånd för vattenfarlig verksamhet. Att i tillståndet finns klara föreskrifter för den vattenfarliga verksamheten är ägnat att vara en garanti för utövaren och en hjälp för tillsynsmyndigheten, eftersom klara bestämmelser ger mindre utrymme för missförstånd i varje enskilt fall. (Jfr 10 kap. 24a § i gällande vattenlag, i vilken dock inte upptas utsläppsmetoder.)

7 kap. Ersättning och inlösen

I sjunde kapitlet finns bestämmelser om rätt till ersättning och inlösen till följd av att ett vattenföretag eller en vattenfarlig verksamhet tar i anspråk eller påverkar någons egendom. Huvudregeln är att skilja mellan å ena sidan miljöskador och å andra sidan förluster genom tvångsrätt m.m. enligt 3 kap. Intrångseffekter skall bedömas enligt den åländska expropriationslagen. Vissa särbestämmelser om vad som skall ersättas osv. anges. Dessutom övertas från gällande rätt vissa speciella skadefall såsom av farleds inrättande (9 §), av fartygstrafik (10 §) och av vattentäktsuttag (11 §).

Allmänna bestämmelser

1 § Inledande bestämmelser. Paragrafen innehåller grundläggande och viktiga bestämmelser avseende ersättning och överensstämmer i sak med gällande vattenlags motsvarande bestämmelser (11 kap. 1 §).

2 § Expropriation m.m. I gällande vattenlagstiftning ingår särskilda bestämmelser på grund av att någon tvångsvis förvärvar annans äganderätt eller annan särskild rätt till fast egendom. Dessa bestämmelser överensstämmer i huvudsak med den särskilda expropriationslagstiftningen. Med anledning härav förslås att ersättningsfrågorna enligt vattenlagen skall bedömas enligt landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (62/79), nedan kallad expropriationslagen, samt att vattenlagens särskilda bestämmelser härom skall äga företräde i vattenärenden.

Vad i 2 § 2 mom. stadgas om 150 procents ersättning överensstämmer i sak med vad i 11 kap. 6 och 7 §§ i gällande vattenlag stadgas om sådan ersättning. Vad i 23 §

expropriationslagen stadgas om full ersättning överensstämmer i sak med vad som stadgas i 11 kap. 5 § i gällande vattenlag.

3 § Markägares rätt till inlösen. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende markägares rätt att få sin mark inlöst. Paragrafens 1-3 mom. överensstämmer i sak med 11 kap. 7 § 1-3 mom. och dess 4 mom, med 11 kap. 7 § 2 och 3 mom. i gällande vattenlag.

4 § Skadegrunder. Paragrafens innehåller bestämmelser avseende ersättningsgrundande skadeorsaker och överensstämmer i sak med 11 kap. 2 § i gällande vattenlag.

5 § Ersättning för skada eller förlust till följd av förfogande över annans egendom. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende ersättning till följd av inlösen mm. och överensstämmer i sak med 11 kap. 7 § i gällande vattenlag.

6 § Skada som ersätts. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende ersättningspliktig skada, på grund av i 4 § avsedd skadegrund, och överensstämmer i sak med 11 kap 3 § i gällande vattenlag.

7 § Solidariskt betalningsansvar. Paragrafen innehåller en bestämmelse avseende solidariskt betalningsansvar och överensstämmer i sak med 11 kap. 17 § i gällande vattenlag.

8 § Prövning av ersättning. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende prövningen av ersättningsskyldighet och ersättningens omfattning samt överensstämmer i sak med 11 kap. 8 § och 16 kap 24 § i gällande vattenlag.

Särskilda skadegrunder

9 § Skada orsakad av farleds inrättande. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende ersättning för skada orsakad av farleds inrättande och överensstämmer i sak med 4 kap. 8 § samt 4 kap. 9 § första meningen i gällande vattenlag. Bestämmelserna i paragrafen bygger på den i vår rättsordning gällande principen att ersättning för rätt till allmännyttjande (s.k. allemansrätt) inte utgår om inte särskilda orsaker föranleder annat.

10 § Skada orsakad av fartygstrafik m.m. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende skador som orsakats av fartygstrafik m.m. Paragrafens 1, 3 och 4 mom. över-

ensstämmer i sak med 1 kap. 25 § i gällande vattenlag medan 2 mom. saknar direkt motsvarighet.

Paragrafens 4 mom. överensstämmer i sak med 5 kap. 79 § i gällande vattenlag. Ersättningskrav som ägare till fartyg vilka sammanstött riktar mot varandra till följd av skador som därvid tillfogats fartygen regleras inom ramen för den privata sjörätten och faller därför med hänsyn till bestämmelserna i 27 § 41 punkten självstyrelselagen utanför lagtingets behörighet.

Bestämmelserna i paragrafens 5 mom. föranleds av att det inte ansetts nödvändigt att inta särskilda flottningsbestämmelser i lagförslaget eftersom flottning i egentlig mening inte bedrivs i landskapet. Flottgods, flottningsanordningar och flottningsförodenheter kan dock komma in på landskapets vattenområde. Bestämmelserna om flottning kan dessutom tillämpas på bogsering av virke i farler i vissa fall (jfr 5 kap. 1 § 2 mom. i gällande vattenlag). Samtidigt som något egentligt behov av flottningsregler saknas kan det vara av värde att det finns regler beträffande ansvar och ersättningsfrågor när skador som allmänt definieras som flottningsskador undantagsvis inträffar.

Enligt 35 § självstyrelselagen ankommer rättskipningsuppgifterna även inom områden där lagtinget äger lagstiftningsbehörighet på statliga myndigheter. Av denna regel följer bl.a. att tvister rörande ersättning för flottningsskador, enligt 5 kap. 84 § i gällande vattenlag, skall handläggas vid skiljemannaförfarande.

11 § Skada orsakad av vattentäktsuttag m.m. I paragrafen uttalas samma principiella ståndpunkt beträffande allmännyttjande som i 9 §. 1 mom. saknar direkt motsvarighet i vattenlagen medan 2 mom. i sak överensstämmer med 1 kap. 27 § 1 mom i gällande vattenlag.

8 kap. Tillsyn

Åttonde kapitlet handlar om tillsyn. Med sådan menas att se till att gällande bestämmelser verkligen efterlevs. Gällande bestämmelser är dels kravreglerna i 4 och 5 kap., dels kraven i 6 kap. på tillstånd och anmälan och dels de särskilda bestämmelserna i lagens speciella del som rör vissa typer av vattenföretag.

Paragraf för paragraf tas i kapitlet upp vad tillsynsmyndigheterna har för typ av tillsynsuppgifter och hur de skall handla under olika förutsättningar. Vad gäller den närmare utformningen av tillsynsorganisationen bör vissa ytterligare överläggningar hållas.

Det som kan anses nytt med detta kapitel är att där tydligt anges vad tillsynsmyndigheterna kan respektive skall göra under olika förhållanden. Bakgrunden är slutsatser av samlade erfarenheter från nordiska länder om hur illa efterlevnaden av miljölagar

har övervakats och åtgärdats. Straff för överträdelser är något som alltid kommer att behövas, men ännu viktigare torde vara att se till att överträdelserna upphör så snart som möjligt. Därför innebär denna lag en bestämd satsning på att tillsynsmyndigheter skall vara skyldiga att se till att överträdelser upphör i princip omedelbart. Det kan dock inte undvikas att vissa överträdelser är resultatet av tekniska problem som inte kunde förutses och förebyggas med rimliga åtgärder. I 6 § lämnas därför utrymme för att en tillsynsmyndighet under noggrant angivna förutsättningar får medge en kortare tidsfrist (inte över en månad) under vilken företagaren med särskilda villkor får bedriva verksamheten på annat sätt än som anges i tillståndet. För längre tid än en månad krävs däremot tillstånd från tillståndsmyndigheten. Det säger sig självt att en sådan ansökan skall handläggas mycket skyndsamt.

1 § Tillsyn. För tydlighetens skull definieras här lagens tillsynsbegrepp, vars kärna är rättslig. Tillsyn är alltså att se till att olika bestämmelser efterlevs, vilket i paragrafen redovisas i sammanfattning. Den allmänna övervakningen av vad som händer i miljön i form av inventeringar, undersökningar osv. utan koppling till någon viss verksamhet, visst företag eller viss markanvändning, inkluderas inte i detta tillsynsbegrepp. Detta hindrar inte att det för tillsynens bedrivande kan behövas olika undersökningar i vattenområden, mätningar av grundvattenkvalitet osv. i synnerhet som lagen även innehåller vattenkvalitetsnormer och det därför behövs kvalitetsövervakning för att tillse att kvalitetsnormerna efterlevs. Ett på detta sätt rättsligt avgränsat tillsynsbegrepp hindrar inte att en tillsynsmyndighet i och för sig även bör ha rätt att göra mera allmänna miljöundersökningar, vilket också framkommer i andra stycket.

Ramen och grunden för tillsyn är alltså gällande bestämmelser, dvs. att vattenföretag och vattenfarlig verksamhet inte strider mot någon vattenrättslig bestämmelse. Bestämmelserna är dels de regler som står i själva lagen, dels sådana bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen och i vilka ingår tillståndsvillkor.

Att ett behov finns av detta slags tillsynsbegrepp sammanhänger bl.a. med att ett tillstånd till ett vattenföretag eller en vattenfarlig verksamhet innebär en rätt för den som får tillståndet att använda eller på andra sätt påverka vatten eller vattenområde och kan medföra en belastning för andra än tillståndshavaren. Till exempel kan ett tillstånd till fiskodling med vissa villkor innebära en skyldighet för andra att stå ut med fiskodlingen och dess effekter. Det innebär också en skyldighet för myndigheter att lämna tillståndshavaren i fred vad gäller tillståndshavarens förhållande till kraven i vattenlagen. Men han kan inte lämnas helt i fred, utan i fred under tillsyn. Om en tillståndshavaren inte följer tillståndsvillkoren skall tillsynsmyndigheten så snart som möjligt ingripa på ett så effektivt sätt att överträdelsen upphör så snart detta är tekniskt möjligt. Detta är bl.a. en viktig rättssäkerhetsfråga. Motstående intressen, inte minst andra mark- och vattenägare, har genom tillståndsbeslutet inte bara ålagts tåla vissa saker utan också samtidigt fått en rätt att slippa ytterligare verkningar från verksam-

heten. Det är tillsynsmyndighetens uppgift att närmast polisiärt medverka till att skydda markägare, allmänheten och landskapets miljö mot olagliga påverkningar.

2 § Tillsynsmyndigheter. Landskapsstyrelsen har såväl tillståndsprövnings- som tillsynsuppgifter. Landskapsstyrelsens tillsynsuppgifter bygger på övervakning av att regler följs varför denna funktion bör utövas på tjänstemannanivå. Hälsonämndernas hälsoinspektörer har redan idag tillsynsfunktioner avseende grundvattenkvalitet. Det torde dock vara nödvändigt för en meningsfull tillsyn även av söt- och saltvattenkvaliteter att ytterligare tjänster skapas. En lösning enligt denna modell förutsätter ytterligare överväganden men på detta sätt utnyttjas i vart fall en gemensam kanslifunktion.

3 § Tillsyn avseende 4 kap. För tydlighetens skull har i olika paragrafer i tillsynskapitlet angetts vad som är det centrala i tillsynsuppgifterna med avseende på olika slags bestämmelser och regler. Denna paragraf gäller tillsynen över kravreglerna. En mycket viktig princip i den nya vattenlagen är att kravreglerna gäller för alla vattenföretag respektive för all vattenfarlig verksamhet, oavsett huruvida de är tillståndspliktiga eller inte. Detta betyder, som också har beskrivits under 4 kapitlet, att det kapitlets kravregler antingen tillämpas av en tillståndsmyndighet eller också skall efterlevas av var och en som har ansvar för ett vattenföretag eller en vattenfarlig verksamhet. Tillsynsmyndigheten skall här övervaka att var och en efterlever kravreglerna samt gripa in, när någon av dessa regler överträds.

Denna tillsynsfunktion är mycket viktig i ett fungerande miljöskyddssystem. Det är inte meningsfullt att lägga alla vattenföretag och alla vattenfarliga verksamheter under tillståndsplikt. En alltför omfattande tillståndsplikt leder till omfattande administrativa kostnader utan att ge tillräcklig nytta för motstående intressen eller för miljön, medan en alltför begränsad tillståndsplikt förutsätter att det finns smidiga alternativ för att få kravreglerna efterlevda. Det kan alltså inte komma i fråga att släppa ett antal vattenföretag och vattenfarliga verksamheter fria från krav med hänsyn till vattenmiljön och andra motstående intressen eftersom vattenlagen i sådana fall skulle leda till att alltför få intressen kan använda ett vattenområde.

Genom ett effektivt tillsynsarbete kommer man lätt fram till vad utövare av olika verksamheter bör iaktta för att uppfylla vattenlagens kravregler. Om alla berörda är nöjda, alltså både företagare, tillsynsmyndighet och sakägare i grannskapet, så har ett resultat uppnåtts på ett administrativt smidigt sätt. Om däremot tillsynsmyndigheten och företagaren inte kommer överens ger myndigheten ett föreläggande som antingen följs eller överklagas. Företagaren har som alternativ att frivilligt begära tillståndsprövning. Sakägare har i sin tur möjlighet att begära att tillsynsmyndigheten ingriper och skall sedan kunna överklaga myndighetens beslut. Däremot har inte föreslagits att sakägare ska kunna väcka talan mot någon utövare av ett vattenföretag eller vattenfarlig verk-

samhet eftersom det bör vara tillräckligt att kunna kräva att tillsynsmyndigheten genomdriver reglerna. Praktiska erfarenheter får senare utvisa huruvida man bör utvidga sakägarnas möjligheter att ta initiativ till provningar.

I paragrafen exemplifieras åtgärder som tillsynsmyndigheten kan vidta, därför används ordet "kan". Överordnat ligger således befogenheten och skyldigheten att se till att bestämmelserna i fjärde kapitlet efterlevs. I nionde kapitlet anges de tvångsmedel som denna lag ställer till förfogande.

Friheten är begränsad för tillsynsmyndigheten på det sättet, att den måste arbeta effektivt, handla snabbt och på olika sätt se till att lagens bestämmelser efterlevs så snabbt som möjligt. Därför sägs tydligt under vilka förutsättningar som tillsynsmyndigheten får medge viss tid för genomförande av försiktighetsmått eller förbud.

Ett alternativ till att ge föreläggande om förbud eller försiktighetsmått anges i paragrafen, nämligen att utövaren av verksamheten binds till att underkastas en tillståndsprövning inom viss tid. En sådan möjlighet för tillsynsmyndighet kan bli betydelsefull, särskilt när situationen är sådan att det rör sig om komplicerade tekniska och ekologiska förhållanden samtidigt som det för utövaren av verksamheten kan vara fördelar i att få sin verksamhet allsidigt avgjord för viss tid framåt. För att förebygga de mest framträdande riskerna för att frågan om försiktighetsmått vid tillståndsprövning försenas genom att utövaren inte gör sin tillståndsansökan på fullt allvar, har i paragrafen skrivits in att ansökan ska vara fullständig. Tillståndsmyndigheten skall avgöra huruvida den är fullständig och därvid tillämpa reglerna i nionde kapitlet. Det är därför viktigt att tillsynsmyndigheten i överenskommelsen eller föreläggandet påpekar för utövaren av verksamheten att ansökan därför måste lämnas in i god tid före tidsfristens utgång så att tillståndsmyndigheten kan bedöma huruvida ansökan kan anses fullständig eller inte. Det skall här tilläggas att om det i ett tillståndsärende i efterhand upptäcks att en ansökan varit bristfällig har denna upptäckt ingen betydelse för beräkandet av fristen enligt denna paragraf.

4 § Tillsyn avseende vattenkvalitet. Den verkliga hörnstenen i vattenlagen är vattenkvalitetsnormer och att dessa efterlevs. Som har framgått under 5 kap. är vattenkvalitetsnormer inte på samma sätt som kravreglerna i 4 kap. handlingsregler direkt riktade till olika utövare av verksamheter. Däremot gäller de på det sättet att utövare av verksamheter inte har rätt att bedriva en verksamhet i strid mot den rättsverkan som ges kvalitetsnormerna i 5 kap. Exempelvis innebär här tillsynen att se till att utvidgning, annan ytterligare belastande ändring eller ny verksamhet inte får komma till i områden som inte uppfyller kvalitetsnormerna. Detta är i sin tur en för Åland anpassad utformning av genomförandesystem för kvalitetsnormer och den bör vara tillräcklig för att även kunna behållas vid en eventuell anpassning till EG-regler på vattenvårdsområdet.

5 § *Tillsyn avseende prövningsplikt m.m.* Vattenlagens genomförande bygger till en betydande del på förprovning och förhandsanmälan. Det är därför viktigt att tillsynsmyndigheten övervakar att nödvändiga tillstånd finns samt att nödvändiga förhandsanmälningar gjorts. En tillsynsmyndighets reaktioner skall vara olika beroende på om brott mot tillståndsplikt eller anmälningsplikt föreligger. En tillståndspliktig verksamhet som bedrivs utan tillstånd är förbjuden och tillsynsmyndigheten skall följdaktligen se till att sådan verksamhet upphör. Anmälningsplikt däremot är endast till för att tillsynsmyndigheten i god tid skall informeras om en verksamhet, varför det skulle föra alltför långt att förbjuda den. I paragrafen föreskrivs därför dels att tillsynsmyndighet skall åtalsanmäla och dels att tillsynsmyndighet i princip omedelbart ska granska verksamheten och dess verkningar.

I paragrafens 2 mom. bestäms att den som bedriver verksamhet utan tillstånd respektive utan fullgjord anmälningskyldighet har bevisbördan för hur de faktiska förhållandena var före överträdelsen. Det skall således inte åligga någon myndighet att bevisa en miljöeffekt av överträdelsen utan sökanden att bevisa hur det var tidigare. Om ett område är förorenat och om i området någon bedriver en verksamhet utan nödvändigt tillstånd, skall myndigheten ha rätt att anta att föroreningen beror på verksamheten. Eventuella utredningar för att bringa reda i en sådan fråga skall bekostas av verksamhetsidkaren.

6 § *Tillsyn avseende tillståndsvillkor.* En mycket betydelsefull del i genomförandesystemet för miljölagar är att de tillstånd som ges verkligen efterlevs. I tillstånden sätts villkor vilka således utgör förhållningsregler för tillståndshavaren. Tillsynsmyndigheten skall se till att överträdelse av dessa förhållningsregler upphör omedelbart. Det är således inte möjligt enligt 1 mom. att för en tid medge eller tolerera att en överträdelse fortsätter.

2 mom. tar sikte på fall då det i något hänseende är ursäkligt att tekniska problem uppstått. Om sådana tekniska problem kan rättas till inom en månad, och kostnaderna för upphörande eller begränsning av verksamheten är oskäligt höga under den tiden i förhållande till olägenheterna av villkorsöverskridandet, får tillsynsmyndighet medge tillfälligt avsteg från villkoret men då ange särskilda provisoriska villkor.

Att denna paragraf efterlevs noggrant av tillsynsmyndigheten kommer att ha stor betydelse för effektiviteten hos denna lag. Samstämmiga erfarenheter från många länder, inklusive de nordiska, visar på betydelsen av att tillsynsmyndigheter inte är eftergivna vid överträdelser. Att en överträdelse också är straffbar skall inte ha någon betydelse för tillsynsmyndigheten. Eftersom den omedelbara uppgiften är att få stopp på överträdelser skall tillsynsmyndighet när misstanke finns att en överträdelse är brottslig skall se till att det anmäls för åtalsprövning.

7 § *Tillsyn genom rådgivning m.m.* Denna paragraf inskräpper att tillsynsmyndigheten skall vara aktiv också på andra sätt än genom ren övervakning. Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighets möjlighet att ingripa för att förebygga att sådan fara uppkommer som avses i 9 §, vilket i sak överensstämmer med regler i gällande vattenlag.

8 § *Besiktning och undersökning.* Affärshemligheter bör inte röjas men får aldrig försvåra tillsynen. Det skall alltså bland annat vara en grundläggande princip för vattenlagen att varken sakägare eller allmänheten skall kunna utsättas för något utan att få kännedom om detta.

9 § *Ingripande vid fara.* Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsynsmyndighets möjlighet till ingripande vid fara, bestämmelser som i huvudsak överensstämmer med bestämmelser i gällande vattenlag.

9 kap. Straffbestämmelser

Straffbeläggning av handlingar som innebär risk för hälsan eller miljön är något som länge har diskuterats i olika länder. Relativt samstämmiga erfarenheter i Norden, redovisade i en rapport från Nordiska ministerrådet (Nord 1991:2), pekar på att de straffrättsliga instrumenten inte används i någon större utsträckning samtidigt som de spelar en framträdande roll i bl.a. allmänna diskussioner om miljölagars effektivitet. De straffrättsliga grundprinciperna, särskilt principerna om att straffbudet ska vara tydligt samt att uppsåt eller vårdslöshet ska påvisas, medför emellertid att antalet fällande domar är lågt i förhållande till antalet överträdelser. Straffskalorna har i praktiken ofta varit sådana att det utdömda straffet är lindrigt i förhållande till resursåtgången för att utreda och åtala i ärendet.

Det finns i dessa sammanhang anledning att anta att den s.k. preventiva effekten, alltså effekten att någon avhålls från att överträda bestämmelser, inte är obetydlig när det gäller ekonomiska verksamhetsslag som industri, kommunala anläggningar samt markanvändning i allmänhet. Straffbestämmelserna har en morallbildande och avhållande verkan även om det föreligger oenighet om hur stor denna verkan är och vilken betydelse den har jämfört med andra faktorer som påverkar människors och företags handlande.

Av legalitetsprincipen (att straffbuden skall vara tydliga) följer emellertid att det är svårt att bygga upp ett straffregelsystem som knyter an till effekterna av ett handlande. Det har sålunda visat sig svårt att få någon nämnvärd verkningsgrad av straffbeläggning kopplad till grundläggande materiella regler såsom regler om att inte orsaka väsentliga olägenheter osv. Det räcker ju inte bara med att i ett enskilt fall bevisa att sådana

olägenheter har uppstått, det skall dessutom bevisas att den som orsakade olägenheterna hade uppsåt eller borde ha förstått att effekten kunde inträffa (lite beroende på hur straffreglen är utformad). Därför innehåller detta lagförslag inga bestämmelser knutna till materiella kravregler utan dessa har istället, med ett undantag, kopplats till efterlevnaden av olika administrativa regler och beslut (blankettstraffbud) såsom tillståndsplikt, planer osv. (undantaget från karaktären av blankettstraffbud är en bestämmelse om straff för medvetna eller grovt vårdslösa osanna uppgifter i tillstånds- och tillsynsärenden). Det är en möjligt utveckling att allmän strafflag med tiden kommer att innehålla flera bestämmelser av detta slag.

Landskapet har exklusiv lagstiftningsbehörighet inom de ramar som följer av självstyrelselagen för Åland (71/91). Således har landskapet behörighet att belägga med straff och att ange straffens storlek beträffande bl.a. vattenrätten. För tydlighetens skull skall dock påpekas att om något inte är straffbart enligt denna lag, antingen därför att det inte alls faller under något av de beskrivna brotten eller för att det i ett enskilt fall finns omständigheter som gör att straff inte döms ut, så är en verksamhet eller åtgärd som strider mot kravreglerna i denna lag eller mot någon annan bestämmelse i denna lag eller med stöd av densamma ändock förbjuden och skall bringas att upphöra i enlighet med 7 kap.

1 § Miljöförstöring. I bestämmelsen regleras sådan miljöförstöring som är ägnad att medföra fara för grundvatten- eller ytvattenmiljön.

I princip är inte någon skadlig åtgärd som riktar sig mot miljön berättigad. Med stöd av lagen kan dock sådan åtgärd ske lagligt och är i sådana fall naturligtvis inte heller brottslig. Således är sådan miljöförstöring tillåten som sker enligt tillstånd med stöd av lagen. Användandet av begreppet "miljö" i rekvisiten innebär att fara måste orsakas t.ex. genom att hälsovådligt ämne utsläpps i grundvatten. Sådan fara för hälsan som uppstår för att någon snubblar är således inte straffbar enligt denna lag.

I bestämmelsen användes begreppet "är ägnad att orsaka fara". Härmed avses att vare sig skada eller fara för skada behöver ha uppkommit. Det är tillräckligt om ett handlande är ägnat att orsaka fara. Härvid skall vid prövning avseende fästas vid om gärningen till sin natur är sådan att den i allmänhet medför avsedd fara. Den eventuella skadans svårighetskrav kan inverka på prövningen. Ett exempel kan vara om någon grävt ner tunnor innehållande gift. Redan innan den konkreta faran för förorening av grundvatten uppkommit kan stadgandet tillämpas om gärningen varit ägnad att medföra fara. Gärningen är naturligtvis straffbar enligt denna bestämmelse även sedan konkret fara eller skada uppkommit.

Med fara för försämring av miljön avses t.ex. att miljöfunktionerna i vatten kan skadligt förändras. En åtgärd eller verksamhet behöver således inte vara ägnad att orsaka fara för att miljöfunktioner helt förstörs, det räcker med risken för försämring.

2 § *Grov miljöförstöring.* Fall som enligt grundrekvisiten är miljöförstöring kan ibland anses vara grov miljöförstöring. Ett brott kan anses vara grovt på grund av en åtgärd eller verksamhets skadlighet och farlighet eller på grund av visad likgiltighet för landskapsstyrelsens med stöd av lagen utfärdade föreskrifter. Som vid miljöförstöring krävs att det varit fråga om uppsåt eller grov oaktsamhet från gärningsmannen.

Med fara avses i denna paragraf en konkret fara. Det räcker således inte med att en åtgärd eller verksamhet varit ägnad att orsaka fara.

Med långvarighet avses att skadan skall ha en bestående natur. Dvs. den skall inte vara endast tillfällig utan det skall vara fråga om en skada som varar i månader eller år, eller skall det vara fråga om en bestående skada. Långvarigheten skall dessutom bedömas i sammanhang med en skadas omfattning. Härmed kan avses fall när oersättliga naturvärden förstörs som t.ex. ett område med en flora landskapsstyrelsen ansett vara särskilt värdefull.

Med visad likgiltighet för landskapsstyrelsens föreskrifter avses föreskrifter i ett enskilt fall. Det räcker således inte med likgiltighet mot ett allmänt förbud. Om någon trots sådan särskild föreskrift påbörjar eller fortsätter verksamhet är det skäl att tillämpa en strängare sanktion.

Utöver vad ovan sagts krävs dessutom att domstolen anser gärningen som helhet är grov.

3 § *Miljöförseelse.* Begreppet miljöförseelse skall ses i förhållande till miljöförstöring enligt 1 §. Gärningarna är således i grunden desamma. I de fall som avses i denna paragraf har dock skadan eller faran, ur den skadelidandes synpunkt, ansetts vara närmast obetydligt objektivt sett (dvs. oberoende av hur denne upplevt skadan eller faran). Obetydligheten hänför sig i första hand till den eventuella skadans storlek men också sannolikheten för att en skada uppkommer bör beaktas.

Paragrafen förutsätter att det varit fråga om uppsåt eller grov oaktsamhet från gärningsmannen. Det är viktigt att notera att miljöförstöring som inte begåtts av grov oaktsamhet inte därför skall kunna anses vara miljöförseelse.

Miljöförstöringen skall bedömas som helhet. Paragrafen skall t.ex. inte utan vidare tillämpas när en skada på grund av tillfälligheter blivit obetydlig. Dessutom skall möjligheten att återställa miljön i ursprungligt skick beaktas, varmed avses denna möjlighet objektivt och inte en viss gärningsmans möjligheter. Hänsyn måste dock tas till kostnaderna för att återställa miljön i ursprungligt skick. Ett brott kan anses obetydligt också på grund av andra omständigheter. Det kan vara fråga om uppenbar tanklöshet, utan vinningssyfte eller åtgärder från gärningsmannen tagit för att korrigera skador.

4 § *Miljöförstöring av oaktsamhet.* Syftet med bestämmelsen är att reglera sådana fall när oaktsamhet leder till en lika allvarlig följd, eller fara för sådan följd, som avses

i bestämmelsen om grov miljöförstöring (2 §). Bestämmelsen förutsätter dock en skada eller åtminstone en konkret och nära förestående fara. Genom bestämmelsen stärks således det straffrättsliga skyddet av miljövärden. Den oaktsamhet som avses kunde också ha betecknas som "vållande" och kan således vara lindrigare än den grova oaktsamhet som avses i bestämmelsen om miljöförstöring (1 §) men rekvisiten är i övrigt desamma.

5 och 6 §§ Brott mot tillståndsplikt / Brott mot anmälningsplikt. Paragraferna handlar om s.k. blankettstraffbud. Det som är straffbelagt är alltså att bryta mot sådan tillstånds- eller anmälningsplikt som finns i eller utfärdats med stöd av lagen. Denna straffrättsliga teknik är mycket vanlig i olika länder.

7 § Brott mot tillståndsvillkor. Paragrafen handlar om ryggraden i vattenvården, nämligen förprovningen av verksamheter och företag som kan ha mera påfallande betydelse för miljön och resurshushållningen. Vid tillståndsgivningen prövas under vilka förutsättningar någon skall få göra något. Det är därför mycket viktigt att dessa förutsättningar också uppfylls, i annat fall skulle verksamheten aldrig ha tillåtits. Eftersom villkor kan skrivas tydligt, är det också relativt lätt att uppfylla de straffrättsliga villkoren för tydliga förhållningsregler. Därför kommer villkoren att i framtiden att spela en betydande straffrättslig roll på det åländska vattenrättsliga området.

Eftersom det kan vara ekonomiskt mycket lockande att överträda vissa tillståndsvillkor har (med svensk förebild och grundat på erfarenheter av dålig funktion hos tidigare straffregler) en minimigräns satts avseende straffmätning för uppsåtliga överträdelser av för tillåtligheten särskilt betydelsefulla villkor. I dessa fall skall fängelse utdömas och böter inte ingå i straffskalan.

8 § Brott mot bestämmelser grundade på plan. Ett betydelsefullt instrument för genomförandet av vattenkvalitetsmålen på ett smidigt sätt är vattenförbättringsplaner. Det är betydelsefullt att dessa fungerar, inte minst för att de skall kunna ge möjligheter till smidiga lösningar där det annars skulle vara förbud för olika verksamheter. Efterlevnaden av planerna måste därför säkerställas så långt möjligt, vilket en straffsanktionering kan bidra till.

9 § Brott mot bestämmelser för vattenskyddsområde. Sett från styrningssynpunkt liknar områdesvisa bestämmelser för vattenskyddsområden i viktiga hänseenden planer som avses i 5 § varför straffsanktioneringen av bestämmelserna för vattenskyddsområden bör vara likartade.

10 § Brott mot allmänna minimikrav. Generella bestämmelser knutna till effekter är visserligen svåra att framgångsrikt straffsanktionera men sådana bestämmelser

avseende försiktighetsmått är i det hänseendet enklare. Genom 4 kap. 8 § bemyndigas landskapsstyrelsen utfärda generella bestämmelser för försiktighetsmått. Tanken med detta är att tillståndsprövning eller tillsynsbedömning i varje enskilt fall inte skall vara helt nödvändigt i fråga om verksamheter som är många och lika varandra. I dessa fall är det mer rationellt att fastställa minimikrav avseende försiktighetsmått. Sådana bestämmelser blir emellertid inte särskilt effektiva om de inte efterlevs ordentligt (utan att myndigheter besöker varje enskild utövare av en verksamhet) varför bör de straffsanktioneras.

11 § Brott mot kvalitetsnormer. Genom paragrafen straffsanktioneras kvalitetsnormer under vissa förutsättningar. Huvudregeln om kvalitetsnormers rättsverkan finns i 4 kap. 2 § som skall läsas i sammanhang med flera paragrafer i 5 kap. Förutsättning för straffbarhet enligt just denna paragraf är att någon ändrar sin markanvändning, startar en ny verksamhet eller ändrar sin verksamhet på ett sätt som inte är tillåtligt enligt vattenförbättringsplan eller innebär tillåtligt utnyttjande av förbättringsoverskott.

Enligt allmänna straffrättsliga grundsatser anses att den som handlar på det sätt som här avses måste eller borde inse att det han gör strider mot bestämmelserna om vattenförbättringsplan eller förbättringsoverskott och således mot lagen.

Om överträdelsen i och för sig är vårdslös men vårdslösheten kan anses ringa skall straff inte utdömas. Denna strafflättnad torde behövas som motvikt mot sannolika svårigheter att under olika förhållanden säkert tolka vad en vattenförbättringsplan innebär. Det kan antas att vattenförbättringsplaner med tiden får en allt tydligare utformning varvid det blir allt svårare att bryta mot en plan utan att ha varit tydligt vårdslös.

För säkerhets skull ska påpekas att även om en överträdelse av en vattenförbättringsplan i det enskilda fallet inte är straffbar, den ändå är förbjuden varför den skall bringas att upphöra tillsynsvägen om inte den som begått överträdelsen självmant rättar till det hela.

12 § Lämnande av oriktiga uppgifter. Paragrafen straffsanktionerar falska uppgifter och liknande i tillstånds- och tillsynsärenden. Med sådana uppgifter likställs att man förtiger en uppgift som man känner till, att man inte omnämner mätresultat som man har uppnått och liknande. Om brottet bedöms som grovt skall inte böter ingå i straffskalan.

Eftersom många tillstånds- och tillsynsärenden är så beskaffade att företagare och andra anlitar experter är det betydelsefullt att klargöra att även dessa faller under den i 1 mom. angivna sanningsplikten även om medhjälps- och medverkansbestämmelser i många fall leder till samma resultat.

10 kap. Dikning

Bestämmelserna om hur dikning skall utföras är i gällande lagstiftning väl definierade och passar väl för landskapets behov. Anledning saknas därför att föreslå andra ändringar än sådana som är av språklig karaktär eller för att harmoniera med lagen i övrigt. I detaljmotiven finns således i dessa fall endast en kommentar beträffande regelns innehåll samt en hänvisning till gällande vattenlag.

Allmänna bestämmelser

1 § Dikning. I paragrafen anges närmare vad som avses med dike och dikning samt de allmänna förutsättningarna för att få dika. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 1 § i gällande vattenlag.

2 § Underhåll. Till den eller de som utfört dikningen räknas givetvis även de som har nytta av diket och deltar i dess utförande på annat sätt än genom fysiskt arbete. Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 3 § 1 mom. i gällande vattenlag.

3 § Dikning på annans mark. Paragrafen innehåller en viktig hänvisning.

4 § Kostnadsansvar. Paragrafen avser en dikandes kostnadsansvar för att leda in vatten i annans dike och överensstämmer i sak med 6 kap. 9 § i gällande vattenlag.

Gemensam dikning

5 § Deltagare. Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om vilka som kan eller skall delta i ett gemensamt dikningsföretag. Paragrafens 1 och 2 mom. överensstämmer i sak med 6 kap. 13 § 1 mom. i gällande vattenlag medan 3 mom. överensstämmer med 6 kap. 24 § i samma lag.

6 § Nyttan av dikning. I paragrafen anges hur nytta av dikning vid gemensam dikning skall beräknas, vilket är viktigt vid beräkning av de olika deltagarnas ansvar för dikningskostnaderna. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 16 § och 19 § 1 mom. i gällande vattenlag.

Förslaget skiljer sig mot gällande vattenlag beträffande begreppen "tomt" respektive "byggnadsplats" vilket beror på att tomt i åländsk lagstiftning betecknar område där byggnad uppförs oavsett den planläggning som ägt rum, medan tomt i rikslagstiftningen endast betecknar en enhet inom stadsplanelagt område; "tomt" utanför stadsplanelagt

område benämns i rikslagstiftningen "byggnadsplats" (jfr 37, 102 och 121 §§ rikets byggnadslag (FFS 370/58) samt 31, 93 och 109 §§ byggnadslagen för landskapet Åland). I gällande vattenlag 6 kap. 35 § 1 mom. stadgas dessutom att bestämmelserna rörande dikning skall tillämpas även ifråga om område med stadsplan, vilket inte förefaller vara helt konsekvent då dränering av mark inom område med t.ex. byggnadsplan skall anses förhöja tomternas bruksvärde medan detsamma inte skall anses vara fallet när tomter inom stadsplaneområde dräneras.

7 § Kostnad för dikning. I paragrafen anges vad som skall hänföras till dikningskostnaderna. Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 17 § i gällande vattenlag.

8 § Beräkning av kostnadsandel. I paragrafen begränsas en enskild dikningsdeltagares ansvar till en kostnad som är rimlig med hänsyn till kostnaderna för dikning av hans markandel. Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 23 § i gällande vattenlag.

9 § Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt. I paragrafen anges att en eller flera dikningsdeltagare, vars mark kräver större kostnadsandelar i ett projekt, också skall bära ett större kostnadsansvar jämfört med övriga deltagare i dikningsprojektet. Paragrafens 1 mom. överensstämmer i sak med 6 kap. 18 § i gällande vattenlag medan 2 mom. i sak överensstämmer med 20 § i samma lag.

10 § Dikningsplan. I paragrafen anges i vilka fall dikningsplan skall uppgöras samt vilken omfattning den skall ges. Paragrafen överensstämmer i sak med vad som i 6 kap. 14 § och delvis vad som i 13 § 1 mom. gällande vattenlag stadgas om dikningsplan. (jfr även gällande vattenlags 6 kap. 10 och 11 §§ i vilka anges förutsättningar enligt vilka dikningsplan måste uppgöras.)

11 § Dikningsdjup. I paragrafen finns detaljbestämmelser om dikning. Ett dikningsdjup om 1,2 meter ger i allmänhet växtligheten de bästa tillväxtförutsättningarna. Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 15 § i gällande vattenlag och 77 § i gällande vattenförordning.

12 § Dikning genom allmän väg. I paragrafen finns bestämmelser om dikning och underhåll av dikning genom allmän väg. Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 33 § i gällande vattenlag, Frågan om ersättning regleras dock enligt 7 kap.

13 § Dikning genom enskild väg och ägoväg. I paragrafen finns bestämmelser om dikning och underhåll av dikning genom ägoväg. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 34 § i gällande vattenlag.

Det finns vanligen inte någon fast organisation för upprätthållande av enskilda vägar varför skötseln av dem ofta ankommer på enskilda vägdelägare. Med tanke på att ändringen av vattenavlopp främst sker i de dikandes intresse är det rimligt att de även kan åläggas skyldigheten att utföra de åtgärder som kommer ifråga enligt denna paragraf.

14 § Dikning i planlagt område. I paragrafen finns särskilda bestämmelser om gemensam dikning i fall där planlagt område berörs. Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 35 § i gällande vattenlag.

15 § Kostnader för underhåll. Paragrafens bestämmelser rör fördelningen av underhållskostnaderna och överensstämmer i sak med 6 kap. 32 § i gällande vattenlag. Om överenskommelse inte kommer till stånd beträffande omständigheter som avses i paragrafen kan saken föras till vattenförrättning (jfr 18 §, 13 kap. 1 § och 14 kap. 4 §).

16 § Betalning av kostnadsandel. I paragrafen finns bestämmelser avseende kostnadsansvaret för den, som utan att ha förenat sig med dikningsföretaget ändå har sådan nytta av företaget som avses i 6 §. Paragrafens 1 mom. överensstämmer i sak med 6 kap. 21 § i gällande vattenlag medan 2 mom. i sak överensstämmer med 6 kap. 19 § 2 mom. i samma lag.

17 § Förfarandebestämmelser. Paragrafen innehåller en viktig hänvisning.

18 § Dikningssammanslutning. I paragrafen återges för tydlighetens skull, utöver vad i 13 kap. 1 § stadgas, när dikningssammanslutning skall bildas. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 6 kap. 25 § i gällande vattenlag.

11 kap. Avloppsföretag

Bestämmelserna om hur avloppsledning skall utföras är i gällande lagstiftning väl definierade och passar väl för landskapets behov. Anledning saknas därför att föreslå andra ändringar än sådana som är av språklig karaktär eller för att harmoniera med lagen i övrigt. I detaljmotiven finns således i dessa fall endast en kommentar beträffande regelns innehåll samt en hänvisning till gällande vattenlag.

För att komma till rätta med svårlösta kompetenskonflikter som kan uppkomma mellan vattenvårdande och hälsovårdande myndigheter på grund av att lagstiftningsområdena överlappar varandra föreslås att de regler som rör behandlingen av avloppsvatten från hälsovårds- och miljövårdssynpunkt i huvudsak skall inrymmas under

hälsovårdslagstiftningen och de regler som rör organisationen av avloppsföretag, eller avser att reglera förutsättningarna för avloppsföretag från civilrättslig synpunkt, i huvudsak skall ingå i vattenlagen. Detta innebär att den nya vattenlagen kommer att innehålla endast regler rörande ledningar för avloppsvatten och sammanslutningar för administration av sådana ledningar. Härvid försvinner den osäkerhet som råder i fråga om kompetensfördelningen mellan hälsovårds- och vattenmyndigheterna samtidigt som handläggningen av frågor rörande avloppsvatten koncentreras hos den myndighet som har de bästa förutsättningarna att handlägga dessa.

Allmänna bestämmelser

1 § Avledande av avloppsvatten. I paragrafen anges för överskådlighetens skull i vilka författningar bestämmelser rörande avloppsvattenhantering finns. Förteckningen är inte uttömmande utan bestämmelser om hanteringen kan också ingå i andra författningar.

2 § Avloppsledning på annans mark. Bestämmelsen innebär en ändring av gällande principer eftersom dessa tillåter att avloppsvatten leds in i öppet dike. Endast under de förhållanden som anges i gällande lags 10 kap. 7 § 2 mom. krävs täckt ledning.

3 § Avloppsledning på annans mark. Paragrafen innehåller en viktig hänvisning.

4 § Kostnadsansvar. Paragrafens bestämmelser avser kostnadsansvaret för att leda in avloppsvatten i annans avloppsledning. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 10 § i gällande vattenlag. Den gällande vattenlagen förutsätter dock att såväl avloppsvatten som vatten från markavvattning får ledas i öppet dike (jfr 10 kap. 2-6 §§ i gällande vattenlag). Enligt lagförslaget får inte avloppsvatten ledas i dike avsett för markavvattning eller annars i öppet dike, och vatten från markavvattning får inte ledas in i avloppsledning.

Gemensam avloppsledning

5 § Deltagare. Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser avseende vilka som kan eller skall delta i ett gemensamt avloppsföretag. Paragrafens 1 mom överensstämmer i sak med 10 kap. 12 § 1 mom. första meningen i gällande vattenlag. Paragrafens 2 mom. överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 12 § 2 mom. i gällande vattenlag medan 3 mom. i sak överensstämmer med 10 kap. 16 § (jfr 6 kap. 24 § i gällande vattenlag).

6 § Nyttan av avloppsledning. I paragrafen anges hur nytta av avloppsledning, vid gemensam avloppsledning, skall beräknas vilket är viktigt vid beräkning av de olika deltagarnas ansvar för dikningskostnaderna. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 14 § i gällande vattenlag. Enligt lagförslaget får dock inte avloppsvatten ledas i dike avsett för markavvattning eller annars i öppet dike, och vatten från markavvattning får inte ledas in i avloppsledning.

7 § Kostnad för avloppsledning. I paragrafen anges vad som skall hänföras till avloppsledningskostnaderna. Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 16 § i gällande vattenlag. (jfr 6 kap. 17 § i gällande vattenlag)

8 § Beräkning av kostnadsandel. I paragrafen begränsas en enskild deltagares ansvar till en kostnad som är rimlig med hänsyn till kostnaderna för avloppsledning från hans markandel i det större projektet. Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 16 § i gällande vattenlag. (jfr 6 kap. 23 § i gällande vattenlag)

9 § Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt. I paragrafen anges att en eller flera deltagare vars mark kräver större kostnader också skall bära ett större kostnadsansvar för detta jämfört med övriga deltagare i projektet. Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 16 § i gällande vattenlag. (jfr 6 kap. 18 och 20 §§ i gällande vattenlag)

10 § Inträde i befintligt vattenföretag. I paragrafen regleras kostnadsansvaret för det fall en ny deltagare inträder i ett projekt samt regleras konsekvensen av att en deltagares nytta av ett projekt av någon anledning ändras. Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 15 § 1 mom. i gällande vattenlag. Paragrafens 2 mom. bygger på 10 kap. 15 § 2 mom. i gällande vattenlag men utgör en utvidgning såtillvida att omprövning av andelarna i gemensam avloppsledning föreslås alltid kunna ske om nyttan av avloppsledning ökar eller minskar väsentligt, oavsett orsaken.

11 § Kostnader för underhåll. Paragrafens bestämmelser rör fördelningen av underhållskostnaderna för det färdiga projektet och överensstämmer i sak med vad i 10 kap. 14 § i gällande vattenlag stadgas om underhåll av avloppsledning.

12 § Förfarandebestämmelser. Paragrafen innehåller en viktig hänvisning.

13 § Avloppssammanslutning. I paragrafen återges för tydlighetens skull, utöver vad i 13 kap. 1 § stadgas, när avloppssammanslutning skall bildas. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 16 § i gällande vattenlag. (jfr 6 kap. 25 § i gällande vattenlag)

12 kap. Vattentäkt

Om flera ansöker om att utnyttja samma vattentillgång kan problem uppstå vid fördelning av en begränsad tillgång eller kan deras inbördes rätt till vattnet vara oklar på andra grunder. För en sådan situation föreslås i detta kapitel särskilda bestämmelser varvid det för vattenfördelningen blir möjligt att bilda en bevattningssammanslutning. Bestämmelserna om hur vattentäkt skall utföras är i gällande lagstiftning väl definierade och passar väl för landskapets behov. Anledning saknas därför att föreslå andra ändringar än sådana som är av språklig karaktär, för att harmoniera med lagen i övrigt eller för att möjliggöra bildande av bevattningssamfällighet. I detaljmotiven finns således i dessa fall endast en kommentar beträffande regelns innehåll samt en hänvisning till gällande vattenlag.

Allmänna bestämmelser

1 § Vattentäkt. Paragrafen innehåller ett viktigt klargörande.

2 § Bevattningssammanslutning. (jfr 13 kap. 17 §)

Vattentäkt på annans område

3 § Vattentäkt på annans område. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 1 § i gällande vattenlag. I paragrafen stadgas om den rätt till vattentäkt för husbehov på vattenområde som var och en har i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 7 § 1 mom. Beträffande rätt att placera ledningar och andra anordningar för vattentäkt på annans mark och därmed också på annans vattenområde gäller det som stadgas i 123 § byggnadslagen.

4 § Företräde till vattentäkt. Paragrafen har en motsvarighet i 9 kap. 3 § i gällande vattenlag. Genom förslaget förenklas bestämmelserna så att sökandena för fördelning av vattenuttag indelas i tre kategorier med hänsyn till prioritet nämligen

- 1) sökande som avser att tillgodose samhälles eller enskilds behov av hushållsvatten,
- 2) sökande som behöver vatten för bevattningsändamål och
- 3) sökande som behöver vatten för industribruk.

Vid fördelning mellan likaberättigande sökanden fördelas vattenuttaget enligt de behov som utretts. En senare sökande kan få begränsad vattentilldelning eller bli utan vatten oavsett vilken kategori han tillhör.

Särskilt om grundvattentäkt

5 § Nytt och skada. I paragrafen anges hur nytta och skada av grundvattentäkt skall beräknas vilket är viktigt om det är flera deltagare i ett vattentäktprojekt. Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 10 § i gällande vattenlag. (jfr 2 kap. 11 § i gällande vattenlag.)

6 § Företräde till grundvattentäkt. Paragrafen innehåller en bestämmelse om företräde vid begränsad vattentillgång i grundvattentäkt och överensstämmer i sak med 9 kap. 9 § i gällande vattenlag.

7 § Begränsning av grundvattenuttag. I paragrafen finns skyddsbestämmelser avsedda att hindra överuttag i en enskild grundvattentäkt. Paragrafens 1 mom. överensstämmer i sak med 9 kap. 13 § och dess 2 mom. 9 kap. 14 § i gällande vattenlag.

13 kap. Sammanslutningar

Bestämmelserna om sammanslutningar i gällande lagstiftning passar väl för landskapets behov. Anledning saknas därför att föreslå andra ändringar än sådana som är av språklig karaktär eller för att harmoniera med lagen i övrigt. I detaljmotiven finns således i dessa fall endast en kommentar beträffande regelns innehåll samt en hänvisning till gällande vattenlag.

Anledningen till att begreppet "bolag" i gällande lagstiftning i denna lag ersätts med begreppet "sammanslutning" är att ordet "bolag" för tanken till sådana sammanslutningar för bedrivande av ekonomisk verksamhet som regleras i handelsrätten medan den typ av sammanslutningar för gemensamma ändamål som det här är frågan om är att betrakta som sådana samfälligheter för primärnäringsarnas behov som avses i den särskilda lagstiftningen härom (jfr FFS 758/89).

Lagtinget äger rätt att lagstifta om sammanslutningar av vattenrättslig natur med stöd av 18 § 10 punkten självstyrelselagen.

Allmänna bestämmelser

1 § Sammanslutningar. I paragrafen finns de viktigaste bestämmelserna avseende när sammanslutning avseende dikning, avlopp eller bevattning skall bildas. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med vad i 6 kap. 25 § stadgas om dikning och vad som enligt 10 kap. 16 § stadgas om avlopp.

2 § Sammanslutnings bildande. I paragrafen finns allmänna bestämmelser för hur bildandet av olika sammanslutningslag skall gå till. Paragrafen överensstämmer i sak med 6 kap. 27 § 1 mom. i gällande vattenlag. (jfr 10 kap 16 § gällande vattenlag.)

3 § Rösträtt och röstning i sammanslutning. Paragrafen innehåller bestämmelser om röstning i sammanslutning och överensstämmer i sak med 6 kap. 26 § i gällande vattenlag. (jfr 10 kap 16 § gällande vattenlag.)

4 § Stadgar. Paragrafen innehåller tvingande bestämmelser för vad sammanslutningens stadgar skall avse och överensstämmer i sak med 6 kap. 27 § 2 mom. i gällande vattenlag. (jfr 10 kap 16 § gällande vattenlag.)

5 § Sysslomans ställning. I paragrafen finns bestämmelser avseende sysslomans ställning i sammanslutningen och gentemot tredje man. Paragrafens 1 mom. överensstämmer i sak med 6 kap. 28 § 1 mom. varav dess 2 mom. delvis med 5 kap. 54 § i gällande vattenlag. (jfr 5 kap. 28 § och 10 kap 16 § i gällande vattenlag)

6 § Sammanslutningsbeslut. Paragrafen innehåller bestämmelser om sammanslutnings beslut i vissa fall och överensstämmer i sak med 5 kap. 76 § och 6 kap 28 § 2 mom. i gällande vattenlag. (jfr 10 kap. 16 § i gällande vattenlag.)

7 § Sysslomans ansvar. Paragrafen innehåller bestämmelser om sysslomannens ansvar för skada han åsamkat sammanslutningen. Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 60 § i gällande vattenlag. (jfr 6 kap. 28 § 1 mom. och 10 kap. 16 § i gällande vattenlag.)

8 § Väckande av talan mot syssloman. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende talan gentemot syssloman. Paragrafen överensstämmer i sak med 5 kap. 61 § i gällande vattenlag. (jfr 6 kap. 28 § 1 mom. och 10 kap 16 § i gällande vattenlag)

9 § Betalning av sammanslutningskostnader. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende betalning av sammanslutningskostnader och överensstämmer i sak med 6 kap. 29 § i gällande vattenlag. (jfr 10 kap. 16 § i gällande vattenlag.)

10 § Utomstående nyttotagare. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende det fall att utomstående erhållit avsevärd nytta av sammanslutnings företag och följer den princip som formulerats avseende dikning i 6 kap. 30 § i gällande vattenlag.

11 § Avgifter. Paragrafen innehåller bestämmelser om avgifter som kan upptas inom sammanslutning och överensstämmen i sak med vad som stadgas avseende dikning i 6 kap. 31 § gällande vattenlag. (jfr 10 kap. 16 § i gällande vattenlag.)

Särskilt om dikningssammanslutning

12 § Deltagare. Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka som är eller kan vara deltagare i dikningssammanslutning. Paragrafen är i överensstämmelse med 6 kap. 25 § i gällande vattenlag. (jfr 10 kap. 16 § i gällande vattenlag)

13 § Kostnader och kostnadsandelar. Paragrafen innehåller bestämmelser om kostnader och kostnadsandelar i samband med dikningssammanslutning och överensstämmen i sak med 6 kap. 32 § i gällande vattenlag. Om inte avtal beträffande omständigheter som anges i 10 kap. 9 och 15 §§ kommer till stånd kan saken föras till dikesförättning för avgörande.

Särskilt om avloppssammanslutning

14 och 15 §§ Deltagare / Kostnader och kostnadsandelar. Paragraferna innehåller bestämmelser om vilka som kan eller skall delta i avloppssammanslutning samt bestämmelser om kostnader i samband härmed. Paragraferna överensstämmer i sak med 10 kap. 16 § i gällande vattenlag. (jfr 6 kap. 25 och 32 §§ i gällande lag samt motiven till 13 respektive 14 §§.)

Särskilt om bevattningssammanslutning

16 och 17 §§ Bevattningssammanslutning / Deltagare. Att en bevattningssammanslutning bildas medför inte i sig någon ändring i den materiella rätten att utnyttja viss vattentillgång. Den rätt att nyttja tillgången som tidigare tillståndshavare kan ha inskränks därför inte vid sammanslutningsbildningen med mindre det samtidigt sker en prövning med stöd av 6 kap. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är nämligen inte att inskränka någons rätt utan att fördela knappa tillgångar på ett rationellt sätt. Delägarskapet är knutet till fastighetsinnehav och inte personligt, de skyldigheter och rättigheter som delägarskapet ger följer alltså med fastigheten vid överlåtelse.

18 § Fördelning av vattnet. Utgångspunkten för bestämmelserna i denna paragraf är att deltagarna i sammanslutningen själva skall försöka komma överens om grunderna

för fördelning av vattnet vid de tillfällen det inte räcker till alla. Om överenskommelse inte kan träffas avgör delägarstämman frågan. Som ovan nämnts måste härvid beaktas den rätt till vattenuttag som någon kan ha på grund av tidigare tillstånd samt även den principiella förtur till nyttjande som ägare till marken där vattentillgången finns äger i förhållande till den som nyttjat tillgången på grund av i lagen medgivet allmännyttjande. (Såväl markägare som allmännyttjare vilka inte sökt tillstånd kan tvångsanslutas till bevattningssammanslutning med stöd av 17 § 4 mom.)

Att tillståndsmyndigheten förutsätts kunna föreskriva villkor som skall iakttas vid fördelningen innebär inte att den regelmässigt skall utfärda några detaljerade bestämmelser om fördelningen mellan deltagare även om lagrummet i och för sig ger möjlighet till detta. Det kan vara svårt att på förhand förutse hur förhållandena kan gestalta sig om ransonering behöver tillgripas och den flexibilitet som behövs tillgodoses bäst om deltagarna själva i första hand sinsemellan fördelar tillgångarna i dylika fall.

Trots vad ovan nämnts kan behov finnas av att tillståndsmyndigheten fastställer en sammanslutnings totala uttag, dvs meddelar sådana bestämmelser som från allmän synpunkt är önskvärda.

19 § Gemensam mark. Med tillämpning av principen att ett bevattningstillstånd är knutet till de fastigheter som drar nytta av tillståndet föreslås att mark som inlösts för en gemensam anläggning skall utgöra samfällid egendom för de fastigheter som ägs av deltagare i anläggningen.

20 och 21 §§ Gemensam anläggning / Inrättande av ny anläggning. Anläggningar som kan komma ifråga i enlighet med dessa bestämmelser är t.ex. ledningar och pumpstationer. Med hänsyn till bl.a naturvårdens och fiskets intressen är det önskvärt att så långt möjligt undvika att deltagarna inrättar anläggningar som tjänar endast enskilda eller några få deltagares behov. Det skulle dock vara oskäligt att tvinga en deltagare att ta del i en anläggning i vilken han endast har ett marginellt behov.

Bestämmelserna har utformats så att gemensamma anläggningar får inrättas endast för deltagare som som bör anses ha ett väsentligt behov av dem och dessutom har det bedömts rimligt att föreskriva att det allmänna intresset av anläggningen skall vara starkt för att ens sådan deltagare skall vara tvungen att ta del i den.

22 § Kostnad för bevattningssammanslutning. Paragrafen innehåller bestämmelser om kostnader i samband med bevattningssammanslutning och överensstämmar i sak med motsvarande bestämmelser avseende dikning och avloppsledning i detta lagförslag (dikning; 10 kap. 7 och 15 §§, avloppsledning; 11 kap. 7 och 11 §§) och i gällande vattenlag (dikning; 6 kap. 17 och 32 §§, avloppsledning 10 kap. 14 och 16 §§).

23 § Kostnadsfördelning. I paragrafens 1 mom. förutsätts att tillståndsmyndigheten fastställer ett andelstal för varje deltagare enligt vilket de är skyldiga att ta del i sammanslutningens och en gemensam anläggnings förvaltningskostnader. Eftersom det kan förväntas att de förhållanden som rådde när andelstalen för visst företag fastställdes inte förblir oförändrade under någon längre tid, föreslås att andelstalen skall kunna ändras utan att någon ändring i tillståndet behöver göras. En ändring kan även orsakas av att ny delägare ansluts till en befintlig bevattningssammanslutning.

I vissa fall kan det för bestridande av kostnaderna för en gemensam anläggning vara lämpligt att i stället för påläggande av andelar införa avgifter som beräknas på grundvalen av den faktiska användningen av anläggningen. Eftersom frågan om andelstalens och avgifternas storlek - i motsats till frågan om en bevattningssammanslutning behöver bildas eller inte - inte har verkningar utöver deltagarkretsen, föreslås att det deltagarna eventuellt överenskommit i dessa angelägenheter skall vara bindande för tillståndsmyndigheten.

14 kap. Vattenförrättning

Inledande bestämmelser

1 och 2 §§ Vattenförrättning / Ansökan. Syneförrättning i samband med tillståndsmyndighetens handläggning av intrångsärende bör tillgodose höga rättskrav. Bestämmelserna i gällande vattenlag avseende syn är emellertid utformade även med tanke på sådana synnerligen invecklade och omfattande vattenärenden som saknar motsvarighet i landskapet, såsom kraftverksbyggen och liknande, varför det är ändamålsenligt att i landskapet ha bestämmelser som till den delen har en enklare utformning.

3 § Diknings eller bevattningsförrättning. De allmänna bestämmelserna om dikningsförrättning föreslås bli förenklade samt även omfatta förrättning för bildande av bevattningssammanslutning (bevattningsförrättning) samt utformade på ett sätt som, med tillgodoseende av höga rättskrav, är så enkla och hanterliga som möjligt.

Allmänna bestämmelser

4 § Gode män. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende gode män och överensstämmar i huvudsak med 18 kap 1 § 2 mom. och i sak med 18 kap 1 § 4 mom. första meningen i gällande vattenlag. (jfr 19 kap. 2 § första meningen i gällande vattenlag.)

5 § *Jäv*. Paragrafen överensstämmer i sak med 18 kap. 1 § 4 mom. gällande vattenlag (jfr 19 kap. 2 § gällande vattenlag).

6 § *Röstning*. Paragrafen innehåller bestämmelser om röstning vid förrättning och överensstämmer i huvudsak med 18 kap 5 § 3 mom. gällande vattenlag och i sak med 19 kap. 2 § andra meningen i gällande vattenlag.

7 § *Kallelse till förrättningssammanträde*. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende kallelse och överensstämmer i huvudsak med 18 kap. 3 § 1 mom. och 19 kap. 4 § i gällande vattenlag.

8 § *Förrättningssammanträde*. I paragrafen finns allmänna bestämmelser om förrättningssammanträde. Motsvarande bestämmelser finns i 18 kap. 3 § gällande vattenlag. Paragrafens 1 mom. överensstämmer i sak med 19 kap. 4 § sista meningen gällande vattenlag. Paragrafens 3 mom. överensstämmer i sak med 19 kap. 6 § andra meningen gällande vattenlag. Bestämmelsen i paragrafens 2 mom. följer av grunderna för 19 kap. 4 § gällande vattenlag. I 3 kap. 14 § stadgas särskilt om markägares rätt att yrka på att vid förrättning skall avgöras var grävningsmassor skall läggas.

9 § *Förrättningsprotokoll* Paragrafen innehåller bestämmelser avseende det protokoll som skall föras vid sammanträde och överensstämmer huvudsakligen med gällande vattenförordnings (FFS 282/62) 74 §.

10 § *Förrättningsarbetet*. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende vad förrättningsarbetet och överensstämmer huvudsakligen med 18 kap. 2-5 §§ i gällande vattenlag.

11 § *Slutsammanträde*. Paragrafen innehåller bestämmelser om det förslag till beslut förrättningsmännen och de gode männen skall lägga fram vid slutsammanträde. Närmare bestämmelser om förslaget finns i vattenlagens 18 kap. samt i vattenförordningens 4 kap. Paragrafens bestämmelser följer i huvudsak gällande vattenlagstiftnings regler.

Särskilda bestämmelser avseende syneförrättning

12 § *Avslutande av syneförrättning*. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende syneförrättnings avslutande och överensstämmer i huvudsak med 18 kap. 11 § gällande vattenlag. När i denna paragraf nämnda åtgärder vidtagits bör förrättningen anses vara avslutad.

13 § Talerätt efter fullgjorda förrättningssammanträden. Paragrafen innehåller bestämmelser om talerätten efter det att slutsammanträdena enligt 10 § är avslutade och överensstämmer i huvudsak med 18 kap 10 § gällande vattenlag.

Särskilda bestämmelser avseende diknings- och bevattningsförrättning

14 § Plan över dikning- eller bevattningsföretag. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende upprättande av särskild plan över ett diknings- eller bevattningsföretag och överensstämmer därvid huvudsakligen med 6 kap. 13 § 1 mom. och 14 § i gällande vattenlag samt med 78 § i gällande vattenförordning.

15 § Avslutande av förrättning. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende diknings- eller bevattningsförrättnings avslutande och överensstämmer i huvudsak med 18 kap. 10 § i gällande vattenlag, som dock närmare avser det utlåtande och de handlingar som tillkommit under en syneförrättning och som skall ligga till grund för tillståndsmyndighetens vidare prövning av ärendet.

16 § Beslut. Paragrafen innehåller bestämmelser avseende förrättningsmännens beslut vid avslutande av diknings- eller bevattningsförrättning enligt denna lag och överensstämmer i sak med 19 kap. 9 § i gällande vattenlag. När i denna paragraf nämnda åtgärder vidtagits bör förrättningen anses vara avslutad.

15 kap. Särskilda bestämmelser

1 § Tillståndsmyndighetens handläggning. I enlighet med gällande ordning avgör landskapstyrelsen på föredragning av tjänsteman alla ärenden som enligt de vattenrättsliga bestämmelserna hör till landskapets behörighet.

2 § Om besvär. Paragrafen avser förvaltningsbesvär vilket som sådan går upp förvaltningslinjen till högsta förvaltningsdomstolen

3 § Hälsolagstiftning. Paragrafen innehåller en viktig hänvisning.

4 och 5 §§ Virkesflottning / Vattenståndsreglering. Vare sig virkesflottning eller vattenståndsreglering torde förekomma i landskapet annat än i mycket sällsynta undantagsfall. Det är därför ändamålsenligt att endast ha blankettbestämmelser som hänvisar till aktuell rikslagstiftning.

16 kap. Övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser

I kapitlet finns sedvanliga övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser. Denna lagstiftning innebär en väsentlig ändring av vattenlagstiftningen varför det är viktigt att lagarnas ikraftträdande kan förberedas under en tillräckligt lång tid.

Tillstånd för i 2 § 2 mom. avsedd verksamhet är av sådant slag som kan antas vara väsentligt för vattenvården i landskapet. De verksamheter som avses kan samtidigt förutsättas ha goda resurser att inom den stipulerade tiden inlämna en noggrant gjord ansökan.

7.2. Landskapslagen angående ändring av landskapslagen om hälsovården

53 § Paragrafen ändras för att avse den nya vattenlagen och i lagen erinra om att hälsonämnds beslut inte skall motverka genomförandet av vattenlagens bestämmelser.

69-70 §§ Paragraferna motsvarar i huvudsak 66 § i gällande hälsovårdslag men hänvisar avseende effekter för vattenkvaliteten till vattenlagens bestämmelser.

71 § Paragrafen motsvarar i sak 67 § i gällande hälsovårdslag. Med begreppet "byggnadsplats" tomt utanför stadsplanlagt område. Ordet har av misstag kommit med i den gällande lagen.

72 § Hänvisningen har en motsvarighet i 72 § gällande hälsovårdslag. På grund av den omdisponering av regler från vattenlagen till hälsovårdslagen som föreslås i lagförslaget överensstämmer hänvisningarna dock inte i sak.

7.3. Landskapslagen angående ändring av byggnadslagen för landskapet Åland

10 § Den nya 4 punkten i 2 mom. införs i lagen för att erinra om att byggnadsnämnds beslut inte får motverka de vattenrättsliga bestämmelserna.

16 § Enligt den första delen av paragrafens 1 mom. får beträffande område med byggnadsplan i byggnadsordning intas bestämmelser om anläggande och underhåll av avlopp oavsett vad i vattenlagen är stadgat "till dess därom stadgas i landskapslag". Eftersom det inte föreligger något skäl varför den nya vattenlagen och de ändrade bestämmelserna inte skulle vara tillämpliga även inom område med byggnadsplan, föreslås att lagrummet ändras så att de ifrågavarande bestämmelserna upphävs.

123 § Eftersom den nya vattenlagen inte skulle innehålla några regler om strider mot bestämmelserna i förevarande paragraf kan 5 mom. upphävas.

7.4. Landskapslagen angående ändring av 26 § landskapslagen om naturvård

26 § Hänvisningen i paragrafens 7 mom. föreslås ändrad så att den avser den nya vattenlagen.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lagar.

1.

V A T T E N L A G för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut stadgas:

VATTENLAGENS ALLMÄNNA DEL

1 kap.

Inledande bestämmelser

1 §

Syfte och tolkning

Vatten och vattenområden inom landskapet skall användas på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Inverkan utanför landskapet på vatten eller i miljön av åtgärd utförd inom landskapet skall beaktas på samma sätt som inverkan inom landskapet. Åtgärd som direkt eller indirekt kan inverka på vatten får inte vidtas om den kan motverka en uthållig utveckling.

För att uppnå syftet enligt 1 mom. skall ytvatten och grundvatten samt ekologiska förhållanden i våtmarker, sötvatten och saltsjön nyttjas, skyddas och vårdas så att en uthållig utveckling gagnas och så att där kan finnas sådana växt- och djursamhällen, som i huvudsak utgör naturliga inslag i dessa naturmiljöer.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag skall tillämpas på nyttjande, skydd och vård av ytvatten och grundvatten. Lagen är tillämplig på markanvändning samt andra verksamheter och åtgärder inom landskapet som riskerar att påverka ytvattens eller grundvattens förekomst, beskaffenhet eller ekologiska betydelse inom eller utanför landskapet. Lagens tillämpningsområde är inte begränsat till fasta föroreningskällor.

3 §

Definitioner

Vid tillämpningen av denna lag är innebörden av följande termer och begrepp denna:

- a) **ytvatten** är vatten i vattenområde oavsett djup;
- b) **grundvatten** är vatten i mark eller berggrund;
- c) **vattenområde** är område som inte endast tillfälligt är täckt av ytvatten vars gräns mot land bedöms enligt medelvattenståndet, dock så att brunn, cistern och konstgjord damm inte är vattenområden enligt denna lag;

d) **vattenföretag** är åtgärder som har verkningar med avseende på vatten såsom bortledande, byggande, fyllning, pålning, grävning, sprängning, och rensning;

e) **vattenfarlig verksamhet** är användning av mark eller vattenområde som kan medföra förändring av vattenkvaliteten genom förorening eller på annat sätt, samt utsläppande av avloppsvatten;

f) **grundvattenfarlig verksamhet** är användning av mark eller vattenområde som kan medföra förändring av grundvattenkvaliteten eller försämra tillgången på grundvatten;

g) **dikning** är sådant bortledande av vatten i avvattningssyfte som sker i dike;

h) **vattentäkt** är bortledande av vatten för vattenförsörjning eller bevattning;

i) **avloppsvatten** är vatten som varit i särskilt bruk men som inte längre skall användas samt vatten som avleds för avvattning av begravningsplats, upplag eller annat område där främmande ämnen kan finnas i skadlig omfattning;

j) **vattenkvalitet** är vattens kemiska och fysikaliska tillstånd samt vattens ekologiska tillstånd (vattennaturens tillstånd);

k) **kvalitetsnorm** är gränsvärde för vattenkvalitet eller värde för förekomsten av, eller egenskap hos, en eller flera organismer i vattenområde;

l) **föroreningsområde** är vattenområde där kvalitetsnorm inte uppfylls;

m) **påverkan** är orsakande av effekt eller risk för effekt;

n) **förbättringsoverskott** är den extra vattenkvalitetsförbättring som följer av att vattenkvalitetsförbättrande åtgärd skapar bättre vattenkvalitet än vad som krävs enligt denna lag;

o) **vattenförbättringsplan** är en plan för visst föroreningsområde vari skall anges hur vattenkvaliteten skall förbättras, när förbättringen skall ha uppnåtts samt vari regleras markanvändning och andra företag som kan inverka på förhållande som kvalitetsnormerna avser;

p) **blandningszon** är vattenområde intill utsläppspunkt för avloppsvatten eller mynningen av dike inom vilket vattenkvalitetsnormer inte är tillämpliga och vars storlek, om inte landskapsstyrelsen särskilt beslutat därom, för avloppsvatten är vattenområdet inom 100 meters och för dikes utlopp inom 25 meters radie räknat från utsläppspunkten, dock högst en tredjedel av avståndet mellan närmast liggande stränder; samt innebörden av

q) **undantagszon** är ett för tillgodoseende av ett från allmän synpunkt särskilt viktigt ändamål, som inte kan tillgodoses på annan sätt, bestämt och avgränsat vattenområde för vilket särskilda bestämmelser utfärdats.

2 kap.

Rådighet över vatten

1 §

Inledande bestämmelse

I detta kapitel finns bestämmelser om vem som med iakttagande av lagens övriga bestämmelser råder över vatten samt under vilka förutsättningar annan än de som råder över visst vatten har rätt att utnyttja vatten och vattenområde.

2 §

Rätten att utföra vattenföretag

För att utföra ett vattenföretag krävs rätt eller rådighet enligt detta kapitel samt att vattenföretaget utförs i enlighet med lagens övriga bestämmelser.

3 §

Rådigheten över vatten

Den som äger en fastighet råder över det vatten som finns där, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

I vattendrag råder vardera sidans ägare över lika stor andel i vattnet.

Med ägare enligt denna paragraf jämfås den som har ständig besittningsrätt till fastighet.

4 §

Samfällt vatten

Delägare i samfällt vattenområde råder över området på samma sätt som ägare, med beaktande av att han vid nyttjandet av området och därpå befintligt vatten inte får vidta åtgärder som vållar men eller störning för andra delägare eller utgör hinder för dem att på motsvarande sätt tillgodogöra sig området.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller i tillämpliga delar även samfällt område som inte är täckt av vatten, när fråga är om rätten att nyttja inom området befintligt grundvatten.

5 §

Lega av vatten

Beträffande lega av vattenområde gäller i tillämpliga delar vad om lega av jord på landet för annat ändamål än bedrivande av jordbruk är bestämt.

6 §

Öppet vatten

Var och en har rätt att, där inte regler i annan författning innebär annat, med undvikande av onödig störning färdas på vattenområde som är öppet. Vattenområde

anses öppet om det inte på grund av laglig rätt stängts. Det sagda äger motsvarande tillämpning i fråga om färdande över is.

7 §

Vattentäkt

Var och en har rätt till vattentäkt på vattenområde för hem- och boskapshushållning samt rätt att bada i vattenområde, begagna dess vatten till tvätt, vattnande av djur och för annat dylikt ändamål, om det kan ske utan att annans mark orättmätigt beträds och utan att områdets ägare eller annan förorsakas men eller störning.

Om rätt till vattentäkt för släckning av brand finns särskilda bestämmelser.

8 §

Strandägares rätt

Ägare eller innehavare av strand som inte är ägare av eller delägare i vattenområde har rätt att framför stranden i vattenområdet för sitt enskilda behov utsätta angöringspåle för båt eller anlägga brygga samt båthus, badhus, tvätthus, badstuga eller annan sådan byggnad, om det kan ske utan att vålla ägaren av vattenområdet skada eller avsevärt men och om åtgärden inte orsakar sådan påföljd som avses i 4 kap. 1-4 §§ eller strider mot sådan kvalitetsnorm eller vattenförbättringsplan som avses i 5 kap. Här avsedd rätt föreligger inte i fråga om hamnområde eller annat vattenområde som tagits i särskilt bruk.

9 §

Undanröjande av hinder

Var och en som lider men av uppslamning eller av grund eller som åsamkas annan därmed jämförbar olägenhet vid nyttjande av vattenområde har rätt att vidta för undanröjande av hindret nödvändig åtgärd, om det kan ske utan att vålla ägaren avsevärt men och om åtgärden inte orsakar sådan påföljd som avses i 4 kap. 1-4 §§ eller strider mot sådan kvalitetsnorm eller vattenförbättringsplan som avses i 5 kap.

Beträffande det som avlägsnas från vattenområde genom åtgärd som avses i 1 mom. gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 6 och 7 §§ stadgas om jord och muddermassor.

3 kap.

Förfogande över annans egendom

1 §

Inledande bestämmelse

I detta kapitel regleras förutsättningarna för att utan ägares eller rättsinnehavares

medgivande ta annan tillhörig egendom i anspråk eller på annat sätt använda annans egendom eller inverka på annans rätt till egendom.

Beviljande av rätt enligt detta kapitel med avseende på vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet medför inte att företaget eller verksamheten är tillåtligt enligt bestämmelser i andra kapitel i denna lag.

Vattenföretag i allmänhet

2 §

Användning och överdämning av annans mark

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att för viss tid eller ständigt lösa in annans egendom, ta sådan i anspråk med nyttjanderätt eller sätta annans mark under vatten.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att det visas att vattenföretagaren äger eller besitter större delen av det område som behövs för ändamålet i 1 mom. Åtgärden skall dessutom vara nödvändig för genomförande av vattenföretaget eller oundgängligen behövas för en byggnad eller annan anläggning, som är väsentlig för utförandet eller utnyttjandet av vattenföretaget, eller för att skydda allmänt eller enskilt intresse.

3 §

Undanskaffande av annans byggnad m.m.

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att skaffa undan byggnader och anläggningar.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att byggnad eller anläggning är till uppenbart hinder för vattenföretaget samt att kostnaderna för utförandet annars blir oskäligt höga.

4 §

Uppförande av mindre anläggning på annans mark i anslutning till vattenföretag

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att på annan tillhörigt område tillfälligt dämna upp vatten samt att för viss tid eller ständigt uppföra

- a) bro eller brygga med tillhörande anordningar,
- b) pumpinrättning med därtill hörande ledning eller
- c) annan mindre anläggning som är nödvändig för vattenföretaget.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

5 §

Undersökningar på annans mark m.m.

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att på annans mark eller vattenområde göra undersökningar för utredande av möjligheterna att genomföra vattenföretag och av verkningarna av ett planerat företag.

6 §

Rensning, uppläggning av massor m.m.

Den som utför eller ämnar utföra annat vattenföretag än allmän farled kan beviljas rätt att på annan tillhörigt område utföra rensningsarbete eller lägga upp jord eller muddermassa.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att området inte påverkas i nämnvärd omfattning samt att området inte berör tomt, trädgård, upplag, badstrand, hamn eller annat i särskilt bruk taget område.

Farleder och hamn m.m.

7 §

Placering av muddermassor från farled

Muddermassa som härrör från allmän farled får placeras på annans vattenområde.

Den som i andra fall än som sägs i 1 mom. vill placera muddermassa på annans vattenområde kan beviljas rätt till detta om området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

8 §

*Rätt att placera anordningar och vidta åtgärder
vid allmän farled*

Den som anlägger eller förbättrar allmän farled har rätt att i vattenområde eller på strand förlägga remmare, märken, fyrar och andra anordningar som behövs för utmärkande av farleden och säkerställande av samfärdseln. Denna rätt innefattar också rätt att använda naturföremål samt rätt att avlägsna sikthinder.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att märken och anordningar inte förläggs på område som tagits i särskilt bruk såsom tomt, trädgård, upplagsområde och badstrand. Om det är oundgängligen nödvändigt att använda visst sådant område, kan dock rätt beviljas därtill.

9 §

Vattenområde vid allmän farled m.m.

Den som skall inrätta eller driva allmän lastnings- eller ankringsplats eller allmän hamn i anslutning till allmän farled kan beviljas rätt att nyttja eller inlösa vattenområde.

10 §

Vattenområde vid enskild farled m.m.

Den som skall inrätta eller driva allmän eller enskild lastnings- eller ankringsplats eller hamn i anslutning till enskild farled kan beviljas rätt att nyttja annan tillhörigt vattenområde.

11 §

Strandägares rätt för enskild hamn

Strandägare som vill inrätta eller driva enskild hamn kan för sådant ändamål beviljas nyttjanderätt till annan tillhörigt område.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att hamnen används för samfärdsel som inte är av ringa vikt samt att området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

Förebyggande av fara

12 §

Tillfälliga åtgärder för att avvärja fara m.m.

Landskapsstyrelsen kan förordna om utförande av sådana tillfälliga åtgärder som är nödvändiga för att avvärja fara för människors liv eller hälsa eller omfattande egendomsskador orsakad av förändring av vattenområde till följd av exceptionella naturförhållanden eller annan övermäktig tilldragelse.

Markavvattning och avlopp

13 §

Dikning av annans mark

Dikning som avses i 13 kap. får utföras på annans mark och därtill hörande erforderlig skyddsvall eller pumpstation anläggas under förutsättning av att åtgärden behövs för en ändamålsenlig markavvattning eller för att förebygga att annans område blir vattendränkt eller orsakas annan skada samt att kravet i 2 mom. uppfylls.

Om dikning eller anläggning, som avses i 1 mom. utförs på annans mark skall, om så kan ske utan oskäligen kostnader, detta göras i rågång eller på annan plats som medför minsta möjliga olägenhet för markägarna. Utanför rågång får öppet dike inte

läggas på annans område som har tagits i särskilt bruk. På annans täckdikat område får dikning utföras endast om det är oundgängligen nödvändigt.

14 §

Grävningsmassor

Innan dikning utförs på annans mark skall markägaren höras. Om dikningsförrättning skall ske och markägaren yrkar på det skall vid sådan förrättning beslut fattas var grävningsmassor som tas upp vid dikningen skall läggas.

Om dikning utförs på annans mark och inget beslut som avses i 1 mom. fattats skall de grävningsmassor som tagits upp, och som markägaren inte omedelbart tar tillvara, läggas vid sidan av diket eller på annan lämplig plats där den inte orsakar nämnvärd olägenhet.

15 §

Användning av annans dikning och avloppsledning

För avvattning av mark får vatten ledas in i annan markägares öppna dike eller rensade bäck. Om sådant inledande av vatten i annan markägares täckdike medför att grövre rör måste läggas ner eller andra arbeten utföras, skall dessa tillägsarbeten utföras av den som leder in vattnet i diket.

Bestämmelser om ersättning och framtida deltagande i underhåll, förbättring och utvidgning av dike finns i 7 och 10 kap.

Den som avleder avloppsvatten har rätt att använda annans avloppsledning om detta är ändamålsenligt. Därvid tillämpas i tillämpliga delar bestämmelserna i 11 kap.

16 §

Avloppsföretag

Rätt kan ges att på annans mark placera reningsverk och andra anläggningar vilkas omfattning inte är obetydlig, eller att för ändamålet lösa in annans mark.

Härvid ska samma regler tillämpas som gäller för anläggningar som har samband med vattenföretag.

Vattentäkt

17 §

Yrvattentäkt

Den som inte råder över vatten kan beviljas rätt att ta vatten på annans vattenområde.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att det inte gör det omöjligt för ägaren av vattenområdet att använda vattnet på samma sätt som den som begärt rätten.

Hur fördelning mellan olika intressenter skall göras regleras i 12 kap. 2 § och 13 kap. 19 §.

18 §

Grundvattentäkt

För enskilt behov kan rätt beviljas till grundvattentäkt på annans område om nyttan av täkten är avsevärt större än skadan och annan olägenhet av densamma.

För allmänt behov kan rätt beviljas om nyttan av täkten är större än skadan och annan olägenhet av densamma.

Vid uppskattningen av nytta och skada, men eller annan förlust som avses i 1 och 2 mom. skall bestämmelserna i 12 kap. 6 § tillämpas.

Hur rätt till grundvattentäkt skall fördelas mellan flera när vattnet inte räcker till alla regleras i 12 kap. 7 § och 13 kap. 19 §.

19 §

Grundvattentäkt för enskilt behov

Trots vad i 18 § stadgas kan den, som inte på annat sätt till skäligen kostnader kan erhålla hushållsvatten i tillräcklig mängd, beviljas rätt till täkt av grundvatten på annans mark. Sådan rätt kan också beviljas för att tillgodose industriell eller annan ekonomisk verksamhet för vilket tillgång till grundvatten är av synnerlig vikt.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att vattnet även räcker för ägarens, på hans mark bosatta personers, där väntad bosättnings samt där belägna företags behov samt att täkten inte medför nämnvärda störningar eller andra olägenheter för markägaren.

20 §

Grundvattentäkt för allmänt behov

Företag som försörjer en kommun eller ett större antal förbrukare med huvudsakligen hushållsvatten, samt annan som behöver grundvatten för att tillgodose ett allmänt behov, kan ges rätt till täkt av grundvatten på annans område. Om vattnet skall ledas till plats utanför orten, får sådan rätt ges endast om ortens behov av vatten ändå kan tillgodoses i skälig omfattning.

21 §

Begränsning i rätt till grundvattentäkt

Rätt till täkt av grundvatten kan begränsas till förmån för grundvattentäkt på annat område som tillgodoser allmänt behov.

Rätt till täkt av grundvatten kan under viss tid begränsas i visst område om tillgången på grundvatten för hushållsändamål på orten hotas av långvarig torka eller andra omständigheter

22 §

Anordningar på annans mark för vattentäkt

Beträffande markägares skyldighet att tåla att ledningar och andra anordningar för vattentäkt placeras på hans mark gäller det som bestäms i 123 § byggnadslagen för Åland (61/79).

Innehavaren av vattentäkt kan när annans område behövs för ändamålet ges rätt att lösa in området eller ständig besittningsrätt för att där placera bassänger eller andra anläggningar eller anordningar för behandling av vattnet.

4 kap.

Allmänna kravbestämmelser

1 §

Inledande bestämmelse

Vattenföretag skall utföras och vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med företaget eller verksamheten nås med minsta skada och olägenhet för miljön utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget eller verksamheten omöjliggörs (minimering av påverkan). Särskilt skall eftersträvas att grundvatten och vattenmiljön skadas så lite som möjligt och hålls i ett så naturligt skick som möjligt. Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet skall dessutom utföras och utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen.

2 §

Skydd för vattenkvalitet

Vattenföretag får inte utföras och vattenfarlig verksamhet får inte utövas om detta i något vattenområde kan motverka eller försvåra uppfyllandet av kvalitetsnorm eller andra krav för vattenkvalitet som föreskrivs i 5 kap.

Vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som medges i förbättringsplan eller som innebär utnyttjande av förbättringsöverskott i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. är trots vad i 1 mom. stadgas tillåtna.

3 §

Väsentlig olägenhet

Om vattenföretag eller annan vattenfarlig verksamhet trots försiktighetsmått enligt 4-6 §§ riskerar att medföra olägenheter som var för sig eller tillsammans är av väsentlig betydelse, utan att det har utretts att nyttan klart överstiger skadan av den samma, får denna inte utföras eller bedrivas annat än om undantag gäller enligt 2 mom. Samma gäller om vattenföretag eller annan vattenfarlig verksamhet ensam kan medföra olägenhet som är betydande i förhållande till dess omfattning.

1 mom. hindrar inte vattenföretag eller annan vattenfarlig verksamhet som tydligt har medgetts i vattenförbättringsplan.

4 §

Hänsyn till andra allmänna och enskilda intressen

I enlighet med 1 § skall vattenföretag utföras och vattenfarlig verksamhet utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen än som avses i 2 och 3 §§, varvid särskilt skall beaktas företagets inverkan på

- a) fiskbeståndet och möjligheten att bedriva fiske,
- b) samfärdseln,
- c) möjligheterna att på det berörda området i framtiden utföra annat vattenföretag, utöva vattenfarlig verksamhet eller bedriva annan härmed jämförbar verksamhet samt
- d) rekreationsmöjligheterna, naturskönheten, kulturvärdena och trivseln i omgivningen.

5 §

Planers inverkan

Vattenfarlig verksamhet får inte strida mot vattenförbättringsplan, byggnadsordning, stads- eller byggnadsplan eller fastställd general- eller regionplan. Gäller i andra än i nämnda fall särskilda bestämmelser för byggande eller annan användning av bestämt mark- eller vattenområde får vattenföretag inte strida mot dem.

6 §

Platsvalet

Vattenfarlig verksamhet får endast utövas på plats eller platser där minsta möjliga olägenhet för vattenmiljön uppstår och där förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags vattenanläggning, som är i fråga, utan oskäligt högre verksamhetskostnader till följd av platsvalet.

7 §

Skäliga skyddsåtgärder

Den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet skall, om inte längre gående krav gäller enligt annat lagrum i denna lag, vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar samt iakttä de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvalitet. Skyldigheten att avhjälpa olägenheter kvarstår även efter att vattenfarlig verksamhet har upphört.

Omfattningen av åliggande enligt 1 mom. skall bygga på tekniskt bästa möjliga lösning som är ekonomiskt möjlig för den typ av verksamhet som är i fråga. Hänsyn skall tas till de tekniska svårigheter att uppnå bästa möjliga resultat, som kan föreligga därför att vattenanläggning har uppförts vid en tid då mindre stränga vattenvårdskrav

gällde och därför blir dyrare att förbättra. Avhjälpande av olägenheter enligt 1 mom. sista meningen skall dock ske oavsett konstnaderna, om förebyggandet av den risk som föranleder krav på avhjälpande hade kunnat åstadkommas utan oskäligen kostnader.

Om det är uppenbart eller i ett tillståndsärende utrett att försiktighetsmått enligt 2 mom. är alltför kostsamt i förhållande till nyttan kan lindrigare försiktighetsmått väljas. Vid denna avvägning mellan kostnad och nytta skall särskild hänsyn tas till beskaffenheten av det vatten, som kan bli påverkat och betydelsen av vattnets beskaffenhet, samt till kostnaden för skyddsåtgärd och den ekonomiska verkan i övrigt av försiktighetsmått.

I vattenförbättringsplan får bestämmas att den kostnadsminskning som följer av lindrigare försiktighetsmått enligt 3 mom. skall betalas till en vattenförbättringsfond. Denna betalning skall i alla tillämpliga sammanhang behandlas som en utgift för försiktighetsmått.

8 §

Ämnen förbjudna att utsläppa direkt till grundvatten

Direkta utsläpp till grundvatten av grundvattenfarliga ämnen är förbjudet. I landskapsförordning anges de ämnen som är grundvattenfarliga enligt denna paragraf.

9 §

Hantering av ämnen som avses i 8 §

Vattenfarlig verksamhet får inte utövas som kan medföra att grundvatten förorenas med något i 8 § avsett ämne, om inte alla förebyggande tekniska åtgärder vidtas som behövs för att förhindra sådan påverkan på grundvatten. I landskapsförordning kan intas närmare bestämmelser om de förebyggande tekniska åtgärder som behövs enligt denna paragraf.

10 §

Särskilda försiktighetskrav

Om det är ägnat att förenkla genomförandet av kraven i detta kapitel, eller att tillgodose syftet med kapitel 5, kan landskapsstyrelsen fastställa minimikrav för bestämda åtgärdsslag eller verksamhetsslag avseende utsläpp, teknisk utrustning samt sådan hantering av kemiska ämnen, beredningar och varor som direkt eller indirekt kan medföra risk för vattenkvalitet eller vattenmiljön. Dessa minimikrav skall bestämmas på grundval av de principer som läggs fast i 6 § samt 7 § 1 och 2 mom.

Oavsett bestämmelserna i 1 mom. skall de minimikrav gälla för tillämpliga verksamhetstyper eller utsläpp som har föreskrivits av Europeiska gemenskaperna (EG) i de bestämmelser som följer: Rådets direktiv (76/464/EEG) om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö.

Landskapsstyrelsen skall hålla dessa minimikrav tillgängliga för envar.

5 kap.

Särskilda bestämmelser om vattenkvalitet

Gemensamma bestämmelser om yt- och grundvattenkvalitet

1 §

Ytvattenkvalitet

Det är envars skyldighet att efter förmåga och tillfälle, genom aktivt handlande och genom att avstå från skadlig påverkan, skydda och vårda ytvatten så att det är i sådant skick och har sådan beskaffenhet, att där kan finnas sådana växter och djur som utgör för området normal flora och fauna utan påverkan av människan. Beskaffenheten skall också vara sådan att ingen som helst hälsofara kan orsakas av vattnet eller dess användning för olika ändamål.

Undantag från 1 mom. gäller i områden som utgör föroreningsområde, blandningszon eller undantagszon, för vilka särskilda bestämmelser gäller i denna lag eller särskilda beslut under denna lag.

2 §

Grundvattenkvalitet

Det är envars skyldighet att efter förmåga och tillfälle, genom aktivt handlande och genom att avstå från skadlig påverkan, skydda och vårda grundvatten så, att dess beskaffenhet inte kan medföra hälso- eller miljöfara.

3 §

Vattenskyddsområde

Landskapsstyrelsen kan bestämma att visst område skall åtnjuta särskilt skydd till förebyggande av förorening eller annan skadlig förändring av vattentäkt (vattenskyddsområde). Vattenskyddsområde får inte ges större omfattning än vad som är lämpligt för ändamålet.

Inom vattenskyddsområde får inte finnas cistern, upplag, dike, ledning eller annan anläggning som kan skada eller på annat sätt förorena vattnet. Där får heller inte bedrivas verksamhet som kan medföra i 1 mom. avsedda följder. Landskapsstyrelsen kan för visst vattenskyddsområde förordna om ytterligare skyddsåtgärder eller inskränkningar i rätten att nyttja området samt om tillståndsplikt för olika typer av verksamheter och åtgärder.

Landskapsstyrelsen kan ge tillstånd till viss åtgärd eller verksamhet inom vattenskyddsområde om det är utrett att detta kan ske utan risk för försämring av vattentäkten.

4 §

Kvalitetsnormer

Landskapsstyrelsen skall utfärda sådana kvalitetsnormer som är behövliga eller lämpliga för att med god säkerhetsmarginal klara de allmänna förutsättningar för vattenföretag och vattenfarliga verksamheter som anges i 1 §.

Kvalitetsnormer kan utfärdas för grundvatten, avgränsade vattenområden eller för alla vattenområden av viss typ och kan avse såväl kemiska och fysiska egenskaper hos vatten som ekologiska förhållanden i vattenområde.

Om inte strängare kvalitetsnormer enligt 1 mom. har utfärdats avseende samma förhållande gäller sådana kvalitetsnormer som följer av följande EG-bestämmelser:

a) Rådets direktiv (75/440/EEG) om kvalitetskrav på ytvatten som används för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna.

b) Rådets direktiv (79/869/EEG) om mätmetoder samt provtagnings och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattensframställning i medlemsstaterna.

5 §

Omprövning och upphävande av kvalitetsnorm

Kvalitetsnormer utfärdade enligt 4 § 1 mom. skall omprövas senast vart femte år.

Om kvalitetsnorm gäller för visst område eller för hela landskapet och det visar sig att den inte är tillräcklig för att syftet med den skall uppnås, kan kvalitetsnormen redan före omprövningstiden enligt 1 mom. skärpas eller kompletteras med ytterligare kvalitetsnormer varvid 1 § 1 mom. tillämpas.

En utfärdad kvalitetsnorm får upphävas om den sannolikt är obehövlig från miljöskyddssynpunkt. Landskapsstyrelsen skall innan kvalitetsnormen upphävs redovisa skälen för detta i en ordning som i tillämpliga delar motsvarar den som föreskrivs för vattenförbättringsplan enligt 12-16 §§. En utfärdad kvalitetsnorm som helt eller delvis innebär tillämpning av bestämmelser som föreskrivits av Europeiska gemenskaperna (EG) kan dock inte till denna del upphävas.

6 §

Rättsverkan av kvalitetsnorm

Om kvalitetsnorm inte är uppfylld i ett ytvattenområde eller grundvattenområde, gäller vad som föreskrivs i 2 och 3 mom.

Ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet i ytvattenområde, dess tillrinningsområde, eller i ett område där kvalitetsnorm avseende grundvatten gäller, får inte utföras eller bedrivas om därigenom riskeras att vattenkvaliteten ytterligare försämras eller att förbättring därigenom kan försvåras. Undantag härifrån är

a) att det är väl utrett att ingen ökad påverkan av detta slag kommer att inträffa,

b) att åtgärden eller verksamheten innebär utnyttjande av förbättringsoverskott i enlighet med 11 § och hinder enligt 2 mom. inte föreligger eller

c) att gällande vattenförbättringsplan finns och medger åtgärden eller verksamheten.

Om kvalitetsnorm avser hälsa får inte ny eller ändrad verksamhet eller åtgärd kvittas mot förbättringsöverskott enligt b punkten.

Särskilda bestämmelser om ytvattenkvalitet

7 §

Blandningszon

När kvalitetsnormer utfärdas skall i nödvändig omfattning blandningszon, dess art, föroreningstyp och storlek bestämmas samt, om så kan behövas för miljövården, särskilda normer utfärdas för sådana zoner.

Blandningszons storlek får inte överstiga vad som är tekniskt nödvändigt med hänsyn till avloppsutsläpps art, föroreningstyp och storlek. Den får för avloppsvatten och fiskodling ha högst 100 meters radie och för dikes utlopp ha högst 25 meters radie.

Oavsett bestämmelserna i 1 och 2 mom. får ingenstans förekomma att en blandningszon, eller flera blandningszoner tillsammans, täcker mer än en tredjedel av avståndet mellan närmast liggande stränder.

8 §

Undantagszon

Landskapsstyrelsen kan bestämma att visst vattenområde skall vara undantagszon. För undantagszon kan särskilda kvalitetsnormer eller andra bestämmelser som rör vattnets kvalitet utfärdas. Om det anses behövt kan landskapsstyrelsen dessutom utfärda andra bestämmelser rörande markanvändning eller andra åtgärder som kan påverka miljöförhållandena i undantagszon.

I 6 kap. regleras förutsättningarna för beviljande av tillstånd att förändra vattenområde till annan mark.

9 §

Särskilda kvalitetsnormer

Om inte kvalitetsnormer gäller för syre, kväve eller fosfor i visst sötvattenområdes ytvatten får ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd i vattenområdet eller dess tillrinningsområde endast om det visas att åtgärden eller verksamheten inte riskerar att försämra syreförhållandena eller öka halterna av kväve respektive fosfor i vattenområdet.

Om inte kvalitetsnormer gäller för vattenområde i saltsjön syftande till att begränsa övergödning (eutrofiering), såsom kvalitetsnormer avseende ekologiska förhållanden eller kvalitetsnormer i enlighet med 1 § 1 mom. får ny eller ändrad markanvändnings-

åtgärd eller verksamhet komma till stånd i vattenområdet eller dess tillrinningsområde endast om det visas att åtgärden eller verksamheten inte kan bidra till ökad övergödning i området eller att förbättringsoverskott utnyttjas enligt bestämmelserna i 11 §.

Särskilda bestämmelser om grundvattenkvalitet

10 §

Kvalitetsnormer

Om kvalitetsnormer för grundvatten avser hälsa skall de gälla lika i hela landskapet medan kvalitetsnormer avseende miljöaspekter får bestämmas gälla för viss del av landskapet eller hela landskapet.

För vattenkvaliteten i brunnar tillämpas utöver denna lag landskapslagen om hälsovården (36/67). Vatten i brunn skall dock uppfylla utfärdade kvalitetsnormer för grundvatten om inte annat särskilt stadgats. Om vid provtagning i brunn vattnet har sämre kvalitet än kvalitetsnormer föreskriver, skall grundvattnet i området anses vara motsvarande dåligt om inte annat förhållande påvisas genom särskild provtagning eller på annat betryggande sätt.

11 §

Särskild kvalitetsnorm avseende nitrat

Om kvalitetsnormer avseende nitrat i grundvatten inte har införts får ingen ändring av jordbruksdrift ske om det inte är uppenbart eller utrett att ändringen inte kan medföra ökning av nitrathalten i mark eller grundvatten.

Gemensamma bestämmelser om förbättringsoverskott och förbättringsplaner

12 §

Utnyttjande av förbättringsoverskott

Oavsett krav, restriktioner och förbud i denna lag för åtgärd eller verksamhet som kan påverka vattenkvaliteten får i den utsträckning som anges i denna lag ny eller ändrad verksamhet eller annan åtgärd ändå komma tillstånd om detta har direkt samband med ett förbättringsoverskott. Med direkt samband likställs att den som har skapat förbättringsoverskottet medger att annan utnyttjar detta.

Förbättringsoverskott får inte sammanlagt utnyttjas mer än till två tredjedelar.

13 §

Vattenförbättringsplan

För föroreningsområde och område där kvalitetsnormer för grundvatten inte uppnås, eller risk finns att sådana normer inte uppnås, skall landskapsstyrelsen upprätta

och fastställa en vattenförbättringsplan.

Ansvarig för genomförandet av vattenförbättringsplan är landskapsstyrelsen. Vissa eller samtliga genomförandeuppgifter utom det slutliga genomförandeansvaret kan delegeras till viss kommun, viss hälsonämnd eller kommunalförbund. Om sådan delegering har skett, skall landskapsstyrelsen övervaka genomförande och vid behov antingen skyndsamt ingripa i enskild fråga eller återta delegeringsbeslutet.

14 §

Förfarande

Innan vattenförbättringsplan fastställs skall förslaget vara utställt under minst två månader.

Sedan tiden för utställning enligt 1 mom. gått ut skall landskapsstyrelsen upprätta ett skriftligt, preliminärt ställningstagande till planförslaget vari beaktas de synpunkter på förslaget som givits under utställningstiden. Detta ställningstagande skall redovisas vid ett sammanträde där sakägare skall beredas tillfälle att yttra sig över det. Vid sammanträdet skall protokoll föras.

Tidigast tre veckor efter att protokoll som avses i 2 mom. offentliggjorts får landskapsstyrelsen besluta om planförslaget (fastställelseprövning).

15 §

Rättsverkan av förbättringsplan

Utöver vad som medges enligt denna paragraf, får inte markanvändningsåtgärd eller verksamhet inledas, flyttas, utvidgas eller på andra sätt utföras eller bedrivas i strid mot fastställd vattenförbättringsplan. Åtgärd eller verksamhet som bedrevs när planen ställdes ut får dock tills myndighet i enskilt fall bestämmer annat fortsätta oförändrad förutsatt att den inte strider mot annan bestämmelse i denna lag eller annan författning.

Utan tillstånd från landskapsstyrelsen får i planen oreglerad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd eller ändras endast om detta är tillåtligt enligt 4 och 6 kap. samt det är uppenbart att detta varken försvårar genomförandet av planen eller motverkar planens miljöskyddssyfte. I annat fall skall tillstånd sökas hos landskapsstyrelsen som får ge tillstånd endast om det är utrett att åtgärden eller verksamheten inte försvårar genomförandet av planen eller motverkar dess syfte från miljöskyddssynpunkt.

16 §

Utnyttjande av förbättringsöverskott inom förbättringsplan

Oavsett bestämmelserna i 15 § får markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd eller ändras i strid mot vattenförbättringsplan, om därigenom förbättringsöverskott, skapat av den som vill utföra markanvändningsåtgärden eller verksamheten,

utnyttjas enligt 12 §.

Landskapsstyrelsen får i vattenförbättringsplan bestämma att annan vattenförbättrande åtgärd än som avses i 1 mom., som ger ett dokumenterat förbättringsöverskott, får utnyttjas efter landskapsstyrelsens tillstånd. För sådant tillstånd krävs att den sökande i betydande grad har medverkat till förbättringsöverskottet eller att den som har skapat förbättringsöverskottet medger att sökanden utnyttjar detta.

17 §

Revidering av vattenförbättringsplan

Vattenförbättringsplan skall revideras när det finns anledning anta att planen inte är tillräcklig för att nå den vattenkvalitet som föreskrivs i kvalitetsnormer, eller i vart fall senast vart tredje år.

För revideringen av vattenförbättringsplan skall tillämpas bestämmelserna i 12 §.

6 kap.

Tillståndsprövning

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillståndsmyndigheten

Tillståndsmyndighet enligt denna lag är landskapsstyrelsen om inte annorlunda särskilt följer av grunderna för landskapets behörighet enligt självstyrelselagen för landskapet Åland eller av annan författning.

2 §

Tillstands- och anmälningsplikt

För vattenföretag och andra åtgärder som rör vattenområde och regleras i denna lag samt för vattenfarlig verksamhet krävs tillstånd eller anmälan i den omfattning som bestäms i detta kapitel.

Om landskapsstyrelsen konstaterar att viss verksamhet eller åtgärd för vilken tillstånd söks skall ske enlighet med bestämmelserna i denna lag, kan landskapsstyrelsen meddela sökanden att tillstånd i enlighet med ansökan inte erfordras för verksamheten eller åtgärden om den uppfyller av landskapsstyrelsen särskilt angivna krav.

3 §

Rätt till tillståndsprövning

Den som utfört eller ämnar utföra vattenföretag samt den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet kan söka tillstånd härför även om tillståndsplikt inte föreligger. Om inte annat är särskilt bestämt gäller för sådan ansökan samma regler om

handläggning och beslut som för tillståndsärenden i övrigt enligt denna lag.

4 §

Förutsättningar för tillstånd

Tillstånd enligt denna lag får ges endast om det är utrett att denna lags övriga bestämmelser är uppfyllda liksom bestämmelser som har utfärdats med stöd av denna lag.

5 §

Tillstånds rättsverkan

Den som beviljats tillstånd enligt denna lag har rätt att utnyttja tillståndet under den tid som tillståndet gäller. Vid utnyttjande av tillstånd skall de villkor följas som tillståndet anger. Tillstånd enligt denna lag undantar inte från skyldigheten att följa bestämmelser i annan lag.

Tillstånd som meddelats med stöd av denna lag och vilket inte begränsats i tiden gäller tills vidare om inte annat bestäms i tillstånd, författning, följer av omständigheterna eller bestäms i detta kapitel. Villkor kan ändras och nya villkor kan föreskrivas under de förutsättningar som anges i detta kapitel. Under de förutsättningar som anges i 18 § kan ett tillstånd återkallas eller ändras.

Tillstånd enligt 10 och 11 §§ gäller högst under fem år från utfärdandet.

6 §

Överlåtelse av tillstånd

Tillstånd kan inte överlåtas annat än tillsammans med den verksamhet, den fastighet eller den anläggning som tillståndet avser. Om det som tillståndet avser inte utförts eller inte i betydande omfattning inletts, kan tillståndet inte överlåtas till annan.

Tillstånds- och anmälningspliktens omfattning

7 §

Tillståndsplikt när enskild eller allmän rätt berörs

Tillstånd för utförande av vattenföretag och vattenfarlig verksamhet krävs om genomförandet berör enskild eller allmän rätt och inte samtliga berörda rättsinnehavare har godkänt åtgärden.

8 §

Allmän tillståndsplikt för vattenföretag

Tillstånd för utförande av vattenföretag krävs oavsett vad i 7 § stadgas om företaget kan medföra

- a) fara för hälsan eller annan försämring av bosättnings- och näringsförhållandena,

b) sådana förändringar i naturförhållandena eller av existensbetingelserna för de i naturen levande organismerna som är betydande,

c) fara för översvämning eller allmän vattenbrist,

d) försämring av vattnets reningsförmåga eller annan kvalitetsförsämring,

e) ändring eller stängning av kungsådra eller andra olägenheter för samfärdseln eller fiskens vandring,

f) betydande minskning av naturskönheten, trivseln i omgivningen, kulturvärdena eller rekreationsmöjligheterna eller

g) annan kränkning av allmänt eller enskilt intresse som är betydande.

Tillstånd krävs oavsett verkningarna i det enskilda fallet för

a) uppförande av bro eller transportanordning i eller över allmän farled samt anläggande av vatten-, avlopps-, kraft- eller annan ledning eller tunnel under sådan led (Beträffande i 1 mom. nämnd åtgärd som rör allmän offentlig farled vilken inte tjänar enbart den lokala sjötrafiken gäller vad i rikslagstiftningen är föreskrivet.),

b) ny eller utvidgad täkt av ytvatten, för annat än hushållsändamål, inom vattenområde där ytvattentäkt redan pågår,

c) täkt av mer grundvatten än 50 kubikmeter per dygn varvid flera anläggningars vattenuttag ur samma grundvattentillgång skall räknas samman och för

d) ny eller utvidgad grundvattentäkt inom grundvattentillgång där grundvattentäkt pågår eller om takten kan medföra att möjligheterna för annan att erhålla vatten för hushållsändamål försvåras eller att tillgången på vatten blir väsentligt mindre än tidigare. Med täkt av grundvatten jämföras här täkt av substans ur marken och andra liknande åtgärder vilka kan ha här avsedda följder.

Undantaget från tillståndsplikt enligt 2 mom. är vattentäkt för en- eller tvåfamiljs-hushåll eller gårdsbruksfastighets husbehovsförbrukning, om inte annat följer av punkt d eller e.

9 §

Allmän tillståndsplikt för vattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs för inledande, uppförande och ändring av industriell och därmed jämförbar anläggning eller verksamhet om det inte är uppenbart att anläggningen eller verksamheten och vad som därifrån kan komma att släppas ut eller på andra sätt tillföras ytvatten eller grundvatten inte medför någon sådan påverkan som avses i 8 §.

10 §

Särskild tillståndsplikt för vissa slag av vattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs oavsett vad i 9 § stadgas för uppförande eller ändring av vissa anläggningar, åtgärder och verksamheter. Dessa är

a) galvaniserings- och förnicklingsanläggning,

b) impregneringsanläggning för trä,

- c) barkningsinrättning som använder vatten,
- d) mejeri och mjölkpulverfabrik samt glassfabrik,
- e) slakteri,
- f) gödselhantering avseende flera än 100 djurenheter, för djur där landskapsstyrelsen i detta avseende beslutat om antalet djur per djurenhet,
- g) fabrik för förädling av fisk-, kött-, grönsaks-, potatis-, rotfrukts-, frukt- och bärprodukter,
- h) margarinfabrik och inrättning för framställning av näringsolja,
- i) bryggeri,
- j) fiskodling som producerar mer än 25 ton fisk per år,
- k) läkemedelsfabrik,
- l) tvättinrättning med en kapacitet med mer än 500 kg per dygn,
- m) gödselmedelsfabrik,
- n) oljeraffinaderi,
- o) upplag av brännbar vätska där mer än 100 kubikmeter får förvaras,
- p) fabrik där råämnen för plast tillverkas,
- q) sjukhus samt
- r) avfallsbehandlingsanläggning.

Tillstånd krävs oavsett vad i 9 § och i 1 mom. denna paragraf stadgas för utsläpp av avloppsvatten från

- a) sjukhus eller bebyggelse med mer än 50 hushåll,
- b) enskilda hushåll till mark (infiltration) eller vattenområde om antalet hushåll med avloppsvattenutsläpp, utan att vara anslutna till gemensamt avloppsnät i ett och samma tillrinningsområde, är flera än 50 samt för
- c) annan med a och b punkterna jämförbar totalbelastning.

Landskapsstyrelsen kan, om inte annat gäller enligt 11 och 12 §§, befria från tillståndplikt enligt 2 och 3 mom. för visst fall eller genom landskapsförordning för vissa slag av vattenfarlig verksamhet. En förutsättning för sådant beslut är att det kan anses säkerställt att sådan verksamhet ändå helt kommer att uppfylla kraven i denna lag. I fall som avses i detta moment gäller anmälningsplikt enligt 14 §.

11 §

Särskild tillståndsplikt för vissa slag av utsläpp till ytvatten

Tillstånd krävs för utsläppande till ytvatten av avloppsvatten, annan materia eller energi om utsläppandet kan medföra vattenfarlig förorening. I landskapsförordning anges de ämnen som är vattenfarliga enligt denna paragraf.

12 §

Särskild tillståndsplikt för grundvattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs oavsett 10 § för

- a) slutligt omhändertagande av material,
- b) bedrivande eller innehav av avfallsbehandlingsanläggning eller annan avlämningsplats för avfall,
- c) direkta utsläpp till grundvatten av vattenfarliga ämnen,
- d) återinfiltration till samma vattenförande lager av vatten som använts geotermiskt, vatten från gruva och dagbrott samt vatten som har pumpats ut i samband med byggnads- och anläggningsarbeten samt för
- e) konstgjord infiltration av grundvatten.

I landskapsförordning anges de ämnen som är vattenfarliga enligt 1 mom. c punkten.

Tillstånd för sådant som avses i 1 mom. får inte meddelas förrän det har konstaterats att grundvattnet och särskilt dess kvalitet blir föremål för regelbunden övervakning och dokumentation.

13 §

Tillståndsplikt inom visst område

Om det föreligger särskilda skäl kan landskapsstyrelsen beträffande ett till gränserna bestämt område genom landskapsförordning stadga att tillståndsplikt skall gälla för i beslutet närmare angivna åtgärder oavsett deras verkningar. Under samma förutsättningar kan landskapsstyrelsen genom landskapsförordning stadga om inskränkningar i tillståndsplikt som gäller enligt 7-9 §§ men inte i tillståndsplikt som gäller enligt 10 och 11 §§.

14 §

Anmälningsplikt

Industriell eller liknande anläggning som inte är tillståndspliktig enligt 7-13 §§ skall anmälas minst en månad i förväg. Motsvarande anmälningsplikt gäller även för ändring av verksamhet vid eller i sådan anläggning, om det finns risk för att ändringen medför ökad eller ny olägenhet i omgivningen.

Landskapsstyrelsen kan föreskriva att annan vattenfarlig verksamhet än industriell eller liknande anläggning inte får inledas, utföras eller ändras utan att anmälan inlämnats minst en månad dessförinnan.

Allmänna bestämmelser om tillstånd

15 §

Tillståndsansökan

Ansökan om tillstånd enligt denna lag skall inlämnas skriftligt i tre exemplar till landskapsstyrelsen. I ansökan skall, utöver vad som föreskrivs i övrigt i denna lag eller i annan tillämplig bestämmelse, tydligt anges

- a) sökanden,
- b) den åtgärd eller verksamhet som ansökan omfattar (projektet),
- c) plats för verksamheten och för utsläpp.
- d) vilka slag av tillstånd och tvångsrätt som begärs,
- e) redogörelse för miljökonsekvensbedömning om sådan har upprättats som helt eller delvis berör projektet,
- f) redogörelse för de föroreningar och andra störningar som kan komma att utgå från eller orsakas av projektet, beskaffenhet av den omgivning som nås av störning samt räckvidden och verkningar som störningarna kan medföra,
- g) förslag till skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämte därtill hörande villkorsförslag samt förslag till hur kontroll av projektets utförande och verkningar skall ske.

För ansökan gäller utöver vad som sägs i 1 mom. särskilt att sökanden till uppfyllande av 4 § i detta kapitel skall utforma och komplettera ansökan så att tillståndsmyndigheten har ett fullgott underlag för att bedöma om de lagliga förutsättningarna för tillstånd enligt 4 och 5 kap. är uppfyllda med hänsyn till miljöpåverkan och inverkan på motstående intressen. Ansökan skall i förekommande fall även innehålla, eller kompletteras med, sådana uppgifter som tillståndsmyndigheten behöver för att kunna bedöma om förutsättningarna är uppfyllda för beviljande av tvångsrätt enligt 3 kap.

Om miljökonsekvensbedömning har upprättats för projektet skall denna bifogas ansökan och ersätter då i tillämpliga delar den redogörelse som avses i 1 mom. f punkten.

16 §

Tillstånd

Slutligt tillstånd och delbeslut i tillståndsärende kan avse tillstånd till vattenfarlig verksamhet, tillstånd till vattenföretag och medgivande till tvångsrätt. Så långt möjligt skall för samma åtgärd, verksamhet eller företag tillståndet reglera allt det som anges i första meningen.

I samband med tillstånd enligt 1 mom. kan beslutas om att stadfästa överenskommelse om ersättning till den vars egendom eller rätt begränsats genom tvångsrätt enligt denna lag, varvid ersättningen omedelbart skall betalas om inte annat sagts i överenskommelsen.

17 §

Tidsgräns för tillstånd

Tillstånd för utövande av vattenfarlig verksamhet ges för viss tid, inte över tio år från dagen för ansökan. Om det som tillståndet avser samtidigt utgör vattenföretag förfaller tillståndet till vattenföretaget om detta inte kan utnyttjas utan fortsatt tillstånd till vattenfarlig verksamhet och vattenföretaget därefter inte är till nytta för den tidigare tillståndshavaren.

18 §

Tillstånds giltighetstid, återkallande och ändring

Tillstånd enligt 10 och 11 §§ gäller högst fem år från den dag beslutet meddelats.

Vid ansökan om nytt tillstånd för sådan vattenfarlig verksamhet som avses i 1 mom. för vilken tillstånd enligt denna lag tidigare har givits skall, om inte sökanden motsätter sig detta, i första hand föreskrivas så stränga villkor och sådan begränsning för verksamheten som behövs för att motverka grundvattenförorening och för att upprätthålla föreskrivna kvalitetskrav för ytvatten. I andra hand skall tillstånd till fortsatt verksamhet vägras.

Tillstånd till vattenfarlig verksamhet eller vattenföretag kan ändras om utnyttjandet av tillståndet annars medför väsentlig miljöpåverkan i allmänna eller enskilda intressen som inte kunde förutses vid tillståndsprövningen.

Tillstånd kan återkallas om tillståndshavaren eller någon för vilken han svarar i väsentligt hänseende åsidosatt förpliktelse som åvilar honom enligt tillståndet eller enligt denna lag, eller om han vid utövandet av den rätt tillståndet ger honom på annat sätt visat likgiltighet för värden som är skyddade i lag och härvid inte obetydligt skada uppkommit.

Fråga om återkallande eller ändring som avses i denna paragrafs 2 eller 3 mom. upptas till prövning på sakägares anhållan eller på begäran av tillsynsmyndighet enligt denna lag.

19 §

Rättsverkan av återkallande

Om ett tillstånd återkallas förfaller dess rättsverkningar. Ändringar i äganderättsförhållandena förblir dock gällande. Detsamma gäller ändringar med avseende på särskilda rättigheter till egendom om en återgång till tidigare förhållanden skall anses oskälig.

20 §

Återbetalning av ersättning efter återkallande eller ändring av tillstånd

Ersättning för skada som betalats enligt bestämmelserna i 7 kap. behöver inte återbetalas när ett tillstånd återkallats eller ändrats. Om det måste anses oskäligt att

ingen återbetalning sker, med hänsyn till fördel ersättningstagare erhåller genom återkallande eller ändring av tillstånd, skall dock tillståndshavaren vara oförhindrad att begära att ersättningen eller viss del av denna återbetalas. Sådant yrkande skall handläggas i den ordning som gäller för tvistiga ersättningsfrågor enligt denna lag.

Tillstånd som omfattar vattenföretag

21 §

Allmänna bestämmelser

Tillstånd som innefattar vattenföretag skall i den delen noggrant ange tillståndshavare, vattenföretaget, dess plats och omfattning samt de villkor som skall gälla för utförandet av företaget och för dettas inverkan på vattenförhållanden och andra förhållanden av betydelse för enskilt och allmänt intresse. Om tillståndet innefattar tvångsrätt skall även 20 § tillämpas.

22 §

Medgivande till tvångsrätt

Beslut om tvångsrätt skall noggrant ange vilken tvångsrätt som medges och de särskilda villkor som skall gälla för utnyttjandet av denna. Beslutet skall vidare i tillämpliga fall innehålla stadfästelse av överenskommelse om ersättning enligt 16 § 2 mom. I annat fall skall i beslutet eller i senare beslut frågan om ersättning för tvångsrätt avgöras.

23 §

Tillstånd till byggande m.m.

I beslut om tillstånd att uppföra anläggning eller liknande i och för ett vattenföretag skall föreläggas viss tid, högst tio år, inom vilken byggandet skall ha utförts (byggnadstid). Har arbetena inte till väsentliga delar utförts innan den förelagda tidens utgång förfaller verkan av tillståndet. Om särskilda skäl föreligger kan tiden för slutförandet av arbetena förlängas på ansökan av tillståndshavaren.

I fråga om rättsverkningarna av byggnadstillstånd vars verkan förfallit gäller det som i 18-20 §§ är föreskrivet beträffande tillstånd som återkallats.

24 §

Medgivande att vidta åtgärd

I beslut om tillstånd för ett vattenföretag kan sökanden beviljas rätt att vidta åtgärder för genomförande av företaget redan innan beslutet vunnit laga kraft. Sådan rätt får beviljas när det är fråga om

- a) uppskov med igångsättandet av företag kan väntas förorsaka sökanden betydande

skada och det är uppenbart att de avsedda åtgärderna varken hindrar annat utnyttjande av vatten eller orsakar varaktig skada på miljön,

b) företag som inte nämnvärt inverkar på miljön, eller om det är fråga om

c) åtgärd som uppenbarligen behövs för att avvärja hastigt uppkommen fara och det är sannolikt att nyttan av avvärjandet överstiger de sammanlagda skadliga verkningarna av åtgärden.

Medgivande som avses i 1 mom. får inskränkas att gälla endast sådana åtgärder som till väsentliga delar kan återställas, varvid åtgärderna skall anges tydligt. Om sakägare motsätter sig tillstånd, får rätt enligt 1 mom. a eller b punkten beviljas endast om verkningarna av åtgärderna helt kan repareras.

Sökande skall innan i denna paragraf avsedd åtgärd vidtas ställa godtagbar säkerhet för de skador, olägenheter och kostnader som åtgärderna kan föranleda samt för kostnaderna för att återställa om åtgärden vid senare prövning befinns otillåtlig..

Om ändring söks i beslut om tillstånd för vattenföretag och har sådan rätt till åtgärder som avses i 1 mom. beviljats kan den myndighet hos vilken ändring söks (besvärsmyndigheten) förordna, utan särskild ansökan härom, att sådan rätt till åtgärder skall förfalla samt att åtgärder som inletts skall avbrytas (inhibition). Om ändrings-sökande särskilt begär inhibition skall sådan begäran handläggas omedelbart och med största skyndsamhet av besvärsmyndigheten.

25 §

Etappvis tillstånd

Med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i detta kapitel får ett beslut om tillstånd till vattenföretag meddelas i etapper gällande olika delar av företaget.

Tillstånd som omfattar vattenfarlig verksamhet

26 §

Tillstånd för vattenfarlig verksamhet

Tillstånd som omfattar vattenfarlig verksamhet skall i den delen noggrant ange tillståndshavare, verksamheten, dess placering och största tillåtna omfattning, platsen för utsläpp och utsläppsmetoder, de villkor beträffande sätt att utöva verksamheten, omfattningen av utsläpp, försiktighetsmått och andra åtgärder som behöver föreskrivas för att kraven i 4 och 5 kap. denna lag skall uppfyllas.

7 kap.***Ersättning och inlösen
Allmänna bestämmelser*****1 §*****Inledande bestämmelser***

Skada eller annan olägenhet som uppstår till följd av vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, som utgörs av ändrad vattenkvalitet eller är en följd av sådan effekt, skall ersättas eller inlösas i den omfattning och under de förutsättningar som gäller enligt bestämmelserna i detta kapitel. Samma gäller skada eller annan olägenhet till följd av utnyttjande av rätt enligt 3 kap. att ta i anspråk eller på andra sätt förfoga över eller påverka annans egendom.

2 §***Expropriation m.m.***

Om inte annat bestäms i detta kapitel skall allt sådant förfogande som avses i 3 kap. denna lag, oavsett att sådant förfogande även får ske för enskilt intresse, jämsättas med expropriation.

Ersättningsfrågor enligt denna lag skall bedömas med tillämpning av bestämmelserna i 4 kap. landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (62/79) dock att vid inlösen eller beviljande av rätt till ständig besittning av annans mark och vad där finns samt vid rätt att varaktigt sätta mark och vad där finns under vatten skadan skall ersättas med 150 procent av det värde som sägs i 23 § nämnda lag.

För övriga frågor som har samband med sådant förfogande och prövning av sådant som avses i 3 kap. denna lag skall, med beaktande av 4 mom. nedan, tillämpas bestämmelserna i 5 - 10, 12, 13 och 15 kapitlet landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter med undantag av 88 och 89 §§ i 15 kap.

Det som i landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter sägs om expropriationsnämnd skall i ersättningsfrågor enligt denna lag gälla tillståndsmyndigheten.

3 §***Markägares rätt till inlösen***

Om annan tillhörig mark till följd av vattenföretag varaktigt sätts under vatten eller på annat sätt omedelbart försämrats skall om ägaren så begär marken och vad där finns lösas in om inte försämringen är av övergående natur.

Inlöses en del av fastighet eller tas den i anspråk med nyttjanderätt och uppkommer på grund härav vid nyttjandet av den återstående delen avsevärt men skall, om inte försämringen är av övergående natur, hela fastigheten lösas in om ägaren så begär.

Om bruknings- eller marknadsvärde av annans egendom minskas till följd av åtgärd som orsakar skada enligt 4 § a och b punkterna skall, om så befinns skäligt, på ägarens begäran bestämmas att fast eller lös egendom skall lösas in.

Det som i 1-3 mom. bestäms om skyldighet att lösa in egendom gäller i tillämpliga delar även nyttjanderätt eller annan särskild rätt till sådan egendom.

4 §

Skadegrunder

Ersättning skall betalas för inte obetydlig skada eller olägenhet på människors hälsa och på egendom om skadan eller olägenheten beror på

a) genomförande av vattenföretag såsom byggande i vatten, dikning, vattentäkt och annat sådant och skadan har samband med översvämning eller annan vattenstandsändring, ändrad tillgång på vatten eller försämrade möjligheter att utnyttja vattenområde och vatten över vilket den skadelidande har rådighet,

b) anläggningsarbete, grävning eller andra åtgärder med mark eller i vattenområde som orsakar skada eller olägenhet som anges i föregående punkt eller som medför försumpning av mark eller andra markskador till följd av förändrade vattenförhållanden i mark eller vattenområde eller

c) förekomsten av anläggning, vatten- eller avloppsledning, andra anordningar eller diken som orsakar skada eller olägenhet som anges i punkt b.

Om vållande inte kan påvisas skall ersättning ändå betalas utom när orsaken till skadan eller olägenheten är naturtilldragelse eller annan övermäktig händelse vars effekter skäligen inte kunnat förebyggas.

5 §

Ersättning för skada eller förlust till följd av förfogande över annans egendom

Oavsett bestämmelserna i 4 § kan ersättning betalas till den vars egendom eller rätt tas i anspråk enligt tredje kapitlet eller inlöses enligt 3 §.

6 §

Skada som ersätts

Ersättning vid skada enligt 4 § skall betalas för

a) förlust eller försvårande av möjlighet att utnyttja nyttjanderätt eller äganderätt till fast eller lös egendom,

b) sänkning av egendoms marknadsvärde och förlust av annan förmån med förmögenhetsvärde som har sin grund i äganderätten,

c) kostnader för flyttning och ändring av egendom,

d) hindrande eller avsevärt försvårande av möjligheterna att på annan grund än äganderätt eller annan särskild rätt nyttja ett vattenområde eller dess strand för yrkesmässigt fiske eller annat viktigt lovligt ändamål samt för

e) förlust som orsakas av avbrott i rörelse om avbrottet har samband med sådan skada som enligt punkterna a-d är ersättningsgill.

7 §

Solidariskt betalningsansvar

Om det i ett företag av vilket föranleds ersättningsskyldighet finns flera deltagare svarar de solidariskt för betalningen av ersättningen.

8 §

Prövning av ersättning

Om tillstånd för vattenföretag eller annan åtgärd meddelas enligt denna lag skall frågan om ersättningsskyldighet och ersättningens omfattning samtidigt prövas.

1 mom. hindrar inte att fråga om ersättning för skada, men eller förlust kan prövas vid annan tidpunkt.

Särskilda skadegrunder

9 §

Skada orsakad av farleds inrättande

För nyttjande av vattenområde som farled enligt 3 kap. 7 och 8 §§ skall ersättning inte betalas om inte annat gäller enligt 2 mom.

Om nyttjandet av vattenområde enligt 1 mom. medför en avsevärd inskränkning av möjligheterna att utöva enskild rätt till fiske eller om anläggning eller anordning som lovligen uppförts för utövandet av viss rätt blir onyttig, skall ersättning betalas för denna skada.

10 §

Skada orsakad av fartygstrafik m.m.

För skada orsakad av farkost som trafikerar vattenområde skall ersättning betalas även om vållande inte föreligger när skadan avser mark, inrättning, upplag, fångst-redskap eller annan egendom och beror på sammanstötning, vågsvall, gnistor eller annat sådant. Därvid skall beaktas det som särskilt är bestämt om begränsning av redares ansvarighet och om sjöpanträtt.

Skada som avses i 1 mom. som uppstår utanför farled till följd av farkosters användning av allmän eller enskild farled skall fullt ut betalas av den som ansvarar för

farleden. Farledsinnehavaren kan söka ersättning av den vars farkost vållat skada varvid vad som stadgas i första meningen är tillämpligt på regresskravet.

Ersättningsskyldighet föreligger inte i fråga om skada som vid samfärdsel på vattenområde åsamkas föremål som utan laglig rätt lagts ut i kungsådra eller i allmän farled. Detsamma gäller beträffande fångstredskap som lagts ut i sådan farled, om inte skadan orsakats uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. Om den som färdas på vattenområde på annat än i 1 mom. angivet sätt uppsåtligen eller av grov oaktsamhet skadar utanför farled utlagt fångstredskap, skall ersättningen erläggas enligt denna lag.

Om skada som avses i 1-3 mom. till någon del orsakats av att den skadade egendomen inte varit i behörigt skick eller lämnats utan behörig tillsyn skall ersättningen jämkas med hänsyn härtill.

Om ersättande av skada som förorsakas av fartygs sammanstötning gäller vad i sjölagen (FFS 167/39) är föreskrivet.

Skada som enligt 5 kap. 79 § rikets vattenlag (FFS 264/81) är att anse som flottningsskada skall ersättas i enlighet med denna lag.

11 §

Skada orsakad av vattentäksuttag m.m.

För vattentäkt eller annat nyttjande som avses i 3 kap. 17-22 §§ eller vattentäkt enligt 2 kap. skall ersättning inte betalas om inte annat gäller enligt 2 mom.

Om åtgärd enligt 1 mom. medför försämrad tillgång på vatten för ägare eller innehavare av särskild rättighet skall ersättning betalas för denna skada om den inte är obetydlig.

8 kap.

Tillsyn

1 §

Tillsyn

Med tillsyn avses i denna lag att tillse och genomdriva att lagens bestämmelser efterlevs, samt att kvalitetsnormer, tillståndsvillkor och andra krav som ställts med stöd av lagens bestämmelser efterlevs.

Om tillsynsmyndighet för allmän övervakning, eller för att få kunskaper rörande miljöns skick, finner det lämpligt att göra utredningar, undersökningar och provtagningar får sådana ske under samma förutsättningar som om dessa åtgärder vidtas i och för tillsyn enligt detta kapitel.

2 §

Tillsynsmyndigheter

Tillsyn enligt denna lag utövas av landskapsstyrelsen.

På tillsynsmyndigheten ankommer att övervaka efterlevnaden av lagen och ta emot anmälningar om sådana anläggningar och åtgärder som avses i 6 kap. 10 §.

Tillsynsmyndigheten kan genom råd, förelägganden eller på annat lämpligt sätt tillse att överträdelser omedelbart upphör och förebyggs.

3 §

Tillsyn avseende 4 kap.

Om vattenfarlig verksamhet inte uppfyller bestämmelserna i 4 kap. denna lag skall tillsynsmyndigheten tillse att överträdelserna upphör. Detta kan ske genom

- a) råd och rekommendationer om försiktighetsmått,
- b) föreläggande om försiktighetsmått eller begränsningar,
- c) överenskommelse om att utövaren av verksamheten inom viss tid till tillståndsmyndigheten inlämnar en fullständig ansökan om tillstånd för verksamheten,
- c) föreläggande om att utövaren av verksamheten inom viss tid, inte längre än sex månader, hos tillståndsmyndigheten inlämnar en fullständig ansökan om tillstånd för verksamheten eller genom
- d) annan åtgärd som leder till att överträdelserna upphör.

Utövare av verksamhet som inte är tillståndspliktig enligt 6 kap. skall ges skäligt rådrum för genomförandet av åtgärder eller upphörande med verksamheten.

4 §

Tillsyn avseende vattenkvalitet

Om någon vattenkvalitetsnorm enligt 5 kap. inte är uppnådd skall tillsynsmyndigheten informera berörda kommunala myndigheter och andra berörda myndigheter. Tillsynsmyndigheten skall vidare

- a) tillse att 5 kap. 5 § efterlevs och därvid, vad gäller ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet som utförts eller bedrivs med början efter det att det konstaterats att vattenkvalitetsnorm inte uppfylls, genom råd, föreläggande eller annan lämplig åtgärd tillse att överträdelserna upphör,
- b) vidta åtgärder för att vattenförbättringsplan upprättas för området såvida inte sådan plan är uppenbart obehövlig för att vattenkvaliteten i området skall förbättras och vattenkvalitetsnormerna uppfyllas.

5 §

Tillsyn avseende prövningsplikt m.m.

Tillsynsmyndigheten skall se till att kraven i 6 kap. om tillståndsplikt och anmälningsplikt efterlevs. Tillsynsmyndigheten skall

a) om någon bryter mot tillståndsplikt; genom föreläggande förbjuda verksamheten helt eller till den del för vilken nödvändigt tillstånd saknas samt skyndsamt anmäla överträdelsen för eventuellt åtal,

b) om någon bryter mot anmälningsplikt; skyndsamt granska verksamheten och dess verkningar om man finner det erforderligt anmäla överträdelsen för eventuellt åtal.

Beträffande miljöförhållanden och omständigheter som rådde före överträdelsen skall utredningar göras på överträdarens bekostnad, såvida sådan utredning inte är uppenbart obehövlig för tillsynens bedrivande.

6 §

Tillsyn avseende tillståndsvillkor

Tillsynsmyndighet skall se till att gällande tillståndsvillkor efterlevs. Om villkor överskrids skall tillsynsmyndighet genom råd eller föreläggande om åtgärd eller förbud åstadkomma att överskridandet inte fortsätter. Om herefter gällande tillståndsvillkor inte kan förväntas efterlevas och 2 mom. inte är tillämpligt skall tillsynsmyndigheten omedelbart förbjuda verksamheten eller sådan del eller omfattning därav som innebär att villkor överskrids.

Om överskridandet beror på tekniska problem som inte kunnat förutses och förebyggas med normal aktsamhet får sådan fortsatt begränsad verksamhet medges utan vilken oskäligen kostnader skulle uppkomma i förhållande till olägenheterna av fortsatt verksamhet, dock inte längre än tre månader. Tillsynsmyndigheten skall i dessa fall ge särskilda föreskrifter. Om verksamheten fortsätts under längre tid än tre månader, i strid mot villkor, krävs tillstånd från tillståndsmyndigheten.

7 §

Tillsyn genom rådgivning m.m.

Tillsynsmyndigheten skall i tillståndsärenden enligt denna lag samt i samband med planläggning och byggnadslovsprövningar enligt byggnadslagen ge sådana upplysningar som kan ha betydelse för bedömningen i olika ärenden om förenligheten med denna lags bestämmelser.

Tillsynsmyndigheten kan ge särskilda föreskrifter om verksamhet eller åtgärd i samband med vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, utan att tillståndsvillkor överskridits eller beroende på försummelse, innebär fara eller allvarlig olägenhet för enskilt eller allmänt intresse.

8 §

Besiktning och undersökning

För genomförandet av tillsyn enligt denna lag får tillsynsmyndigheten besiktiga och undersöka mark, vattenområden, byggnader och anläggningar samt vattenföretag och

vattenfarlig verksamhet i övrigt. Tillsynsmyndigheten kan uppdraga åt annan att göra viss besiktning eller undersökning.

Besiktningar och undersökningar som avses i 1 mom. ska göras så att minsta möjliga olägenhet uppkommer för enskild eller för verksamhetens utövare. Affärs- eller yrkeshemlighet får inte röjas om detta kan undvikas utan att tillsynen försvåras.

Den som fullgör uppdrag i enlighet med 1 mom. får därvid beträda annan tillhörigt område samt ta mark- och vattenprover.

9 §

Ingripande vid fara

Om vattenföretag eller anläggning som har samband med vattenföretag innebär fara eller allvarig olägenhet för enskilt eller allmänt intresse beroende på försummelse kan, om ansvarig inte omedelbart kan åläggas vidta rättelse, tillsynsmyndighet på landskapets bekostnad avhjälpa faran.

1 mom. skall också tillämpas på vattenfarlig verksamhet som medför där nämnd fara.

När så är möjligt, skall kostnaderna för åtgärd enligt 1 och 2 mom. återkrävas av den eller dem som ansvarar för vattenföretaget eller har varit utövare av den vattenfarliga verksamheten.

9 kap.

Straffbestämmelser

1 §

Miljöförstöring

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, i strid med bestämmelse i 4 eller 5 kap. denna lag eller utan tillstånd som avses i 6 kap., så att gärningen är ägnad att orsaka fara för att grundvatten eller ytvatten skadas, nedskräpas eller så att fara för hälsan uppstår döms för *miljöförstöring* till böter eller fängelse i högst två år.

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på annat sätt än det som avses i 1 mom. utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet så att gärningen är ägnad att orsaka fara för att miljön försämras.

2 §

Grov miljöförstöring

Den som vid miljöförstöring

a) med beaktande av åsamkad skadas långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan,

b) begått brottet trots landskapsstyrelsens med stöd av denna lag uttryckliga påbud eller förbud, eller som

c) till grundvatten utsläppt ämne som avses i 4 kap. 8 §
och brottet även bedömt som helhet är grovt, döms för *grov miljöförstöring* till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

3 §

Miljöförseelse

Om miljöförstöring, med hänsyn till att den fara eller skada som har vållats miljön eller hälsan varit mindre betydande, möjligheten att återställa miljön i ursprungligt skick eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet, är ringa döms för *miljöförseelse* till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 §

Miljöförstöring av oaksamhet

Den som av annan än grov oaksamhet utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, i strid med bestämmelse i 4 eller 5 kap. denna lag eller utan tillstånd som avses i 6 kap., med beaktande av åsamkad skadas långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan, döms för *miljöförstöring av oaksamhet* till böter eller fängelse i högst ett år.

5 §

Brott mot tillståndsplikt

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utan föregående tillstånd vidtar åtgärd eller bedriver verksamhet som enligt 6 kap. kräver tillstånd döms för *brott mot tillståndsplikt* till böter eller fängelse i högst två år.

Den som, utan att samtidigt bryta mot annan bestämmelse, uppsåtligen eller av vårdslöshet utnyttjar förbättringsoverskott utan uppfyllande av tillståndsplikten i 5 kap. 16 § 2 mom. döms för *brott mot tillståndsplikt* till böter.

6 §

Brott mot anmälningsplikt

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet bryter mot anmälningsplikt enligt 6 kap. döms för *brott mot anmälningsplikt* till böter.

7 §

Brott mot tillståndsvillkor

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet bryter mot villkor i tillståndsbeslut enligt denna lag döms för *brott mot tillståndsvillkor* till böter eller fängelse i högst två år

eller, om brottet avser villkor av grundläggande betydelse för tillståndsgivningen, till fängelse i högst två år.

8 §

Brott mot bestämmelse grundad på plan

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utövar vattenfarlig verksamhet som strider mot vattenförbättringsplan enligt 4 kap. 5 § döms för *brott mot bestämmelse grundad på plan* till böter eller fängelse i högst två år.

9 §

Brott mot bestämmelse för vattenskyddsområde

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utövar vattenfarlig verksamhet som strider mot bestämmelser för vattenskyddsområde eller mot av landskapsstyrelsen utfärdade bestämmelser enligt 5 kap. 3 § 2 mom. andra meningen döms för *brott mot bestämmelse för vattenskyddsområde* till böter eller fängelse i högst två år.

10 §

Brott mot bestämmelse om allmänna minimikrav

Den som uppsåtligen bryter mot av landskapsstyrelsen utfärdade minimikrav för bestämda åtgärdsslag eller verksamhetsslag enligt 4 kap. 8 § döms för *brott mot bestämmelse om allmänna minimikrav* till böter.

11 §

Brott mot kvalitetsnormer

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet i strid mot 4 kap. 2 § jämförd med 5 kap. 6, 8, 9, eller 11 §§ vidtar ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet döms för *brott mot kvalitetsnormer* till böter eller fängelse i högst två år. Vid ringa vårdslöshet döms ej till straff.

12 §

Lämnande av oriktiga uppgifter

Den som, i tillståndsärendet där han är sökande, eller i tillsynsärendet rörande vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som han utövar eller låter utöva, uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnar felaktiga uppgifter eller förtiger uppgifter av betydelse för bedömningen i ärendet döms för *lämnande av oriktiga uppgifter* till böter eller fängelse i högst två år. Om den skada eller fara för skada som vållats yt- eller grundvattens kvalitet, på grund av lämnande av oriktiga uppgifter, är synnerligen stor med beaktande av den åsamkade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter och brottet bedömt som helhet är grovt skall den sökande dömas till fängelse i högst två år.

Om någon på uppdrag av den som är ansvarig för ett vattenföretag eller en vattenfarlig verksamhet uppsåtligen eller av grov vårdslöshet lämnar sådan felaktig uppgift som avses i 1 mom. straffas denne på samma sätt som sägs i 1 mom.

VATTENLAGENS SPECIELLA DEL

10 kap.

Dikning

Inledande bestämmelser

1 §

Dikning

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får dikning enligt detta kapitel utföras om det behövs för att erhålla en ändamålsenlig avvattning av mark.

Med dikning avses upptagande av nytt dike och utvidgande eller uträtande av befintligt dike eller bäck, samt rensning av bäck som inte inverkar på vattenstånden i en högre liggande sjö.

Till dike räknas på vardera sidan en minst 60 cm bred zon om inte bredare zon föreskrivits eller är nödvändig på grund av markens beskaffenhet.

2 §

Underhåll

Den eller de som utfört dikning skall tillse att dikningen underhålls så att annans område inte skadas.

3 §

Dikning på annans mark

Närmare bestämmelser om när dikning på annans mark får utföras finns i 3 kap. 13-15 §§.

4 §

Kostnadsansvar

Den som för avvattning av sin mark leder in vatten i annan markägares dike eller rensade bäck är skyldig att, enligt de grunder som gäller för gemensam dikning, delta i de kostnader som uppkommer härav och om inte annat avtalats utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade vattenflödet. Han är även skyldig att delta i framtida kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av diket.

Med undantag av vad i 1 mom. stadgas får inte i annan tillhörigt rör- eller täckdike vatten ledas in utan markägarens samtycke om det är möjligt att utan oskäligen kostnader på annat sätt avleda vatten.

Gemensam dikning

5 §

Deltagare

Om dikning är till nytta för flera markägare skall, för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter, dikningen utföras och skötas gemensamt av dessa.

Den som har nytta av visst dikningsföretag har rätt att ta del i den gemensamma dikningens utförande, drift och förvaltning samt har på begäran av deltagare i företaget skyldighet att delta i det gemensamma företaget, i förhållande till den nytta dikningen har för hans mark.

Delägare i oskiftad lägenhet och delägare i flera lägenheter samfällt tillhörigt område beslutar om deltagande i gemensam dikning på det sätt som särskilt är föreskrivet.

6 §

Nytta av dikning

Deltagarna i den gemensamma dikningen deltar i kostnaderna i förhållande till den nytta företaget har för deras mark, varvid som nytta anses den ökning av markens värde som följer av förbättrad avkastningsförmåga eller ökad möjlighet att använda marken på ett mer inkomstbringande sätt.

Beträffande mark som används eller kan användas som tomt, vägområde, upplagsområde eller för annat särskilt ändamål skall som nytta anses ökning av markens bruksvärde.

7 §

Kostnad för dikning

Till kostnaderna för gemensam dikning skall hänföras kostnader som avser utförande, drift och förvaltning varvid med till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som dikningsföretagets utförande och underhåll föranleder.

8 §

Beräkning av kostnadsandel

Den för viss deltagare enligt 6 och 7 §§ beräknade kostnadsandelen får inte utan dennes samtycke överstiga den kostnad som uppkommit om dikningen av hans mark utförts eller drivits som ett fristående företag.

9 §

Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt

Om det vid beräkning av kostnadsandelar i enlighet med 6 och 7 §§ konstateras att kostnaderna för dikning av visst avsnitt med flera ägare, med hänsyn till olikheter i naturförhållanden eller andra omständigheter, blir högre därför att ett annat avsnitt ingår i företaget kan företaget indelas i avsnitt avgränsade med hänsyn till olikheterna. Härigenom säkerställs att ingen markägare får en högre kostnadsandel än om dikning av det avsnitt där hans mark är belägen utförts som ett fristående företag.

Om visst i 1 mom. avsett avsnitt är beläget så att gemensamt dike där inte behöver upptas för avvattning av annat avsnitt kan överenskommas att dikning inte skall utföras förrän den som är i behov av diket anhåller om det. Sådant förordnande påverkar inte skyldigheten för den som drar nytta av företaget att ta del i kostnaderna för dikningen.

10 §

Dikningsplan

Om någon av deltagarna i företaget begär det skall över gemensam dikning uppgöras en särskild plan (dikningsplan) med tillhörande kostnadsförslag och förslag till fördelning av kostnaderna. Dikningsplan skall inte ges större omfattning än vad som är nödvändigt för tillgodoseende av de deltagares behov vilka begärt dikning.

Landskapsstyrelsen utfärdar vid behov närmare bestämmelser om dikningsplaner.

11 §

Dikningsdjup

Vid bestämmandet av dikets djup vid gemensam dikning skall markens beskaffenhet, lutningsförhållandena och avvattningsbehovet beaktas. Är fråga om avvattning av odlad jord skall, om inte annat avtalats, öppen dikning utföras för avvattning till 1,2 meters djup. Följer härav oskäligt stora kostnader i förhållande till nyttan av dikningen, skall dock mindre djup fastställas.

Om det med hänsyn till möjligheten att avvattna åkermark genom täckdikning är nödvändigt att utföra dikning till större djup än som avses i 1 mom., skall sådan dikning ske om de som företräder minst hälften av den nytta som kan vinnas härav anhåller om det.

12 §

Dikning genom allmän väg

Om ny trumma eller bro byggs i väg eller om befintlig dikning utvidgas eller fördjupas skall åtgärden på begäran av den som dikat utföras så att marken ovanför vägen avvattnas till 1,2 meters djup.

Om det med hänsyn till möjligheten att avvattna åkermark genom täckdikning är nödvändigt att utföra dikning till större djup än som avses i 1 mom., skall sådan dikning ske om de som företräder minst hälften av den nytta som kan vinnas härav anholder om det.

De åtgärder som avses i 1 och 2 mom. skall utföras och bekostas av väghållaren. Det åligger även väghållaren att underhålla vattenavloppet.

13 §

Dikning genom enskild väg och ägoväg

Om i 12 § 1 mom. avsedda åtgärder utförs i fråga om enskild väg, ägoväg eller enskild vägbro har den som dikat samma rätt som beträffande allmän väg men det åligger honom att betala kostnaderna för att återställa bron i ett likvärdigt skick eller, om väghållaren begär det, själv utföra åtgärderna varvid vägen eller bron skall återställas i minst likvärdigt skick. För underhållet av vattenavloppet svarar väghållaren på egen bekostnad.

14 §

Dikning i planlagt område

Bestämmelserna om dikning är tillämpliga även i fråga om område där stads- eller byggnadsplan gäller. Om sådant område skall avvattnas kan på en sakens ägares ansökan föreskrivas att det skall behandlas som ett särskilt område i enlighet med 9 §. Nyttotagare i fråga om området är vederbörande kommun.

15 §

Kostnader för underhåll

Kostnaderna för underhåll av dikning fördelas enligt samma grunder som dikningskostnaderna i enlighet med 6 och 7 §§ om inte särskilda skäl föranleder annat. Om gemensam dikning blir onyttigt för någon därför att nytt dike upptagits, skall han befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

16 §

Betalning av kostnadsandel

Deltagare i gemensam dikning som inte anhöllit om dikning eller förenat sig om sådan anhållan är skyldig att ta del i de kostnader som föranleds av dikning till det djup som

avses i 11 § och med högst det belopp som motsvarar den nytta dikningen har för hans mark.

Om en deltagares kostnadsandel förblir obetald skall de övriga deltagarna betala hans andel i samma inbördes relation som gäller för betalningen av dikningskostnaderna. Betalas andelen senare skall medlen återbetalas enligt samma grunder.

17 §

Förfarandebestämmelser

Beträffande gemensam dikning skall bestämmelserna om förfarande som avses i 13 kap. 2-4, 12 och 24 §§ i tillämpliga delar följas.

18 §

Dikningssammanslutning

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall dikningssammanslutning bildas i enlighet med 13 kap. om gemensam dikning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter.

Om deltagarna avtalar om det kan dikningssammanslutning bildas även om överenskommelse om gemensam dikning uppnåtts.

11 kap.

Avloppsföretag

Allmänna bestämmelser

1 §

Avledande av avloppsvatten

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får enligt detta kapitel avloppsvatten avledas genom avloppsledning.

Beträffande behandling av avloppsvatten från hälso- och miljösynpunkt finns särskilda bestämmelser i landskapslagen om hälsovården (36/67). Dessutom finns särskilda bestämmelser om avledande av avloppsvatten inom område med stads- eller byggnadsplan i byggnadslagen för landskapet Åland (61/79) samt, beträffande avloppsregleringen i samhällen, i landskapslagen om allmänna vatten- och avloppsverk (29/79).

2 §

Avloppslednings konstruktion och underhåll

Avloppsledning skall göras täckt.

Den eller de som utfört avloppsledning skall tillse att avloppsledningen underhålls så att sanitär fara eller annat men som avses i 4 kap. inte uppkommer.

3 §

Avloppsledning på annans mark

Närmare bestämmelser om när avloppsledning på annans mark och nyttjande av annans avloppsledning får utföras finns i 3 kap. 16 §.

4 §

Kostnadsansvar

Den som leder in avloppsvatten i annans avloppsledning är skyldig att, enligt de grunder som enligt 7 § gäller för gemensam avloppsledning, delta i de kostnader som uppkommer härav och om inte annat avtalats utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade flödet i avloppsledningen. Han är även skyldig att delta i framtida kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av avloppsledningen. Måste härvid avloppsledning eller till ledningen hörande anordningar utvidgas eller förnyas för att ny delägare skall kunna anslutas finns ingen skyldighet att delta i det gemensamma företaget om åtgärderna till en avsevärd del skulle komma att bekostas av den nye delägaren.

Gemensam avloppsledning

5 §

Deltagare

Om avloppsledning är till nytta för flera sakägare skall, för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter, avloppsledningen utföras och skötas gemensamt av dessa.

Den som kan ha nytta av visst avloppsföretag har rätt att delta i det gemensamma avloppsföretagets utförande, drift och förvaltning samt har, om han har väsentlig nytta av befintlig eller planlagd avloppsledning och inte kan avleda avloppsvatten på ett förmånligare sätt, på annan sakägars begäran, skyldighet att delta i det gemensamma företaget.

Delägare i oskiftad lägenhet och delägare i flera lägenheter samfällt tillhörigt område beslutar om deltagande i gemensam avloppsledning på det sätt som är särskilt föreskrivet.

6 §

Nytta av avloppsledning

Deltagare i gemensam avloppsledning deltar i de gemensamma kostnaderna i förhållande till den nytta företaget har med hänsyn till den mängd vatten som avleds och dess beskaffenhet. Om den härvid beräknade nyttan för någon deltagare, med hänsyn till ökat markvärde eller andra omständigheter, är uppenbart större skall nyttan beräknas till vad som är skäligt.

7 §

Kostnad för avloppsledning

Till kostnaderna för gemensam avloppsledning skall hänföras kostnader som avser utförande drift, och förvaltning, varvid till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som avloppsföretagets utförande och underhåll föranleder.

8 §

Beräkning av kostnadsandel

Om beräkningen av kostnadsandelarna ger till resultat att en deltagare får en större kostnad än om hans del av företaget utförts som fristående företag skall hans kostnadsandel sänkas så att den motsvarar sistnämnda kostnad.

9 §

Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt

Om det vid beräkning av kostnadsandelar i enlighet med 6-8 §§ konstateras att kostnaderna för avloppsledning av visst avsnitt med flera sakägare, med hänsyn till olikheter i naturförhållanden eller andra omständigheter blir högre därför att ett annat avsnitt ingår i företaget kan företaget indelas i områden avgränsade med hänsyn till olikheterna. Härigenom säkerställs att ingen sakägare får en högre kostnadsandel än om avloppsledning i avsnitt varifrån hans avloppsvatten avleds utförts som ett fristående företag.

Om visst i 1 mom. avsett avsnitt är beläget så att gemensamt avlopp där inte behöver anordnas för avleda vatten från annat avsnitt kan överenskommas att avloppsledning inte skall utföras förrän den som är i behov av avloppsledningen anhåller om det. Sådant förordnande påverkar inte skyldigheten för den som drar nytta av företaget att ta del i kostnaderna för avloppsledningen.

10 §

Inträde i befintligt avloppsföretag

Den som inträder som deltagare i befintlig gemensam avloppsledning är skyldig att enligt i 6-8 §§ angivna grunder ta del i kostnaderna för anordnandet av ledningen, beräknade enligt dess värde vid anslutningstidpunkten, samt i kostnaderna för dess underhåll. Om ledningen eller till den hörande anordningar till följd av hans anslutning måste utvidgas eller förnyas, är han skyldig att bekosta dessa åtgärder. Till den del dessa åtgärder medför nytta även för övriga deltagare skall kostnaderna fördelas mellan deltagarna i enlighet med vad som är skäligt.

Om nyttan av en gemensam avloppsledning väsentligt ökar eller minskar för en deltagare i företaget skall, om någon sakägare kräver det och om de förändrade förhållandena inte beaktas på annat överenskommet eller fastställt sätt, hans andel av kostnaderna bestämmas på nytt. Bestämmelserna i 1 mom. skall härvid i tillämpliga delar följas.

11 §

Kostnader för underhåll

Kostnaderna för underhåll av avloppsledning fördelas enligt samma grunder som avloppsledningskostnaderna enligt 6-9 §§ om inte särskilda skäl föranleder annat. Om gemensam avloppsledning blir onyttig för någon därför att ny avloppsledning anordnats skall han befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

12 §

Förfarandebestämmelser

Beträffande gemensam avloppsledning skall bestämmelserna om förfarandet som avses i 13 kap. 2-4, 12 och 24 §§ i tillämpliga delar följas. vattenförrättning som avses i 14 kap. skall inte äga rum.

13 §

Avloppssammanslutning

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall avloppssammanslutning bildas i enlighet med 13 kap. om gemensam avloppsledning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter.

Om deltagarna avtalar om det kan avloppssammanslutning bildas även om överenskommelse om gemensam avloppsledning uppnåtts.

12 kap.
Vattentäkt
Allmänna bestämmelser

1 §

Vattentäkt

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får enligt detta kapitel vattentäkt utföras om det är ändamålsenligt för att tillgodose behov av vatten.

2 §

Bevattningsammanslutning

Om flera tillsammans eller var för sig ansökt om att utnyttja samma vattentillgång kan tillstånd ges till bildande av bevattningsammanslutning i enlighet med 13 kap. för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter.

Vattentäkt på annans område

3 §

Vattentäkt på annans område

Den som i enlighet med 6 kap. beviljats tillstånd för vattentäkt på annans område skall tillse att tekten inte orsakar otillåten påföljd samt beakta att områdets ägare, i den utsträckning som svarar mot hans behov, skall kunna använda området på samma sätt som tillståndshavaren om inte annat överenskommits. Vattentekten får heller inte äventyra möjligheterna för annan som inlett vattentäkt att tillgodose sitt behov av vatten.

4 §

Företräde till vattentäkt

Om flera söker tillstånd till vattentäkt och vattnet inte förslår för alla skall företräde ges vattentäkt för samhälles behov. Samma företrädesrätt har enskild sökande som avser att använda vatten för hushållsändamål, varmed avses även takt för sjukhus, härbärgerings- eller förplägnadsrörelses, badinrättnings och med dem jämförbara inrättnings behov. Vattentäkt för bevattning skall därefter ges företräde och därefter vattentäkt för industris behov.

Särskilt om grundvattentäkt

5 §

Nytta och skada

Som nytta av grundvattentäkt skall utöver företagets allmänna fördelar en förbättrad avkastning eller ett ökat bruksvärde beaktas samt annan omedelbar förmån.

Som skada, men eller annan förlust av förmån skall beaktas sådan skadlig förändring som avses i 4 kap. 1-4 §§ samt sökandens rätt till inlösen eller att tillgodogöra sig annans egendom som företaget förutsätter. Om någon vars rätt kränks av ett företag har samtyckt till detsamma skall härvid inte sådan skadlig förändring beaktas som rör endast denne.

Om penningvärdet av ett företags nytta eller skada är svårt att uppskatta skall särskilt beaktas de förändringar företaget har för hälsa och miljö.

6 §

Företräde till grundvattentäkt

Om flera ansöker om tillstånd till täkt av grundvatten och räcker inte vattnet till alla skall företräde ges sökande för vilken tillgången till grundvatten är särskilt viktig och vars verksamhet har betydelse från allmän synpunkt. I fråga om sökande som i detta avseende är likvärdiga skall bestämmelserna i 4 § i tillämpliga delar följas.

7 §

Begränsning av grundvattenuttag

Täkt av grundvatten på annans mark kan efter ansökan begränsas om härigenom tillgången på grundvatten ökas eller säkerställs på annan mark beträffande vilken tillstånd till täkt av grundvatten för allmänt behov meddelats.

Den som utför täkt av grundvatten i visst område kan under viss tid åläggas begränsa sitt uttag om tillgången på grundvatten för hushållsändamål hotas av långvarig torka eller andra omständigheter.

13 kap.

Sammanslutningar

Allmänna bestämmelser

1 §

Sammanslutningar

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall

a) dikningssammanslutning bildas om samfällid dikning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter,

b) avloppssammanslutning bildas om samfällid avloppsledning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter,

c) bevattningssammanslutning bildas om flera tillsammans eller var för sig efter ansökan beviljats tillstånd att inom sådan sammanslutning utnyttja samma vattentillgång.

Om deltagarna avtalar om det kan diknings- eller avloppssamfällighet bildas även om överenskommelse om gemensamt företag uppnåts.

Beträffande de samfälligheter som bildas i enlighet med denna lag tillämpas lagen om samfälligheter (FFS 758/89) om inte annat i denna lag särskilt stadgas.

2 §

Bildande av sammanslutning

Om inte deltagarna avtalat annat bildas en dikningssammanslutning vid dikningsförrättning och en bevattningssammanslutning vid bevattningsförrättning, varvid stadgar för sammanslutningen antas och sysslomän utses. Avloppssammanslutning bildas vid sammanträde till vilket förslagsställaren bevisligen och i god tid kallat övriga deltagare i den gemensamma avloppsledningen.

3 §

Rösträtt och röstning

Deltagare i en sammanslutning har rösträtt i sammanslutningen enligt sin andel av kostnaderna.

Beslut vid sammanslutningsstämma fattas med enkel röstövertikt. Beslut om inställande av företag får endast fattas om ärendet nämnts i kallelsen till stämman och alla de som anhallit om företaget eller förenat sig om anhållan biträder beslutet.

4 §

Stadgar

I stadgarna för sammanslutning skall anges

- a) sammanslutningens namn samt den kommun som utgör dess hemort,
- b) antalet sysslomän som skall utses och tiden för deras uppdrag,
- c) hur sysslomännens arvode skall fastställas,
- d) hur sysslomännen skall sammankallas om de är fler än en,
- e) hur beslut skall fattas vid sysslomännens sammanträde,
- f) om sysslomännen åt en eller flera bland sig kan fördela särskilda uppgifter att handhas utan de övrigas medverkan,
- g) hur sammanslutningens namn skall tecknas,
- h) räkenskapsperioden och grunderna för räkenskapsföringen samt hur räkenskaperna skall granskas,

i) när och hur sammanslutningsdeltagarna skall kallas till stämma samt hur andra meddelanden skall bringas till deras kännedom samt

j) andra bestämmelser som deltagarna i sammanslutningen finner ändamålsenliga.

Om det är möjligt skall, innan företag inleds, stadgarna för en sammanslutning och uppgift om företagets sysslomän tillställas de vattennämnder inom vilkas verksamhetsområde diknings-, avlopps- eller bevattningsföretaget utförs.

5 §

Sysslomans ställning

Sysslomännen för sammanslutningens talan vid domstol och företräder även i övriga fall sammanslutningen. Stämningar och andra meddelanden anses ha kommit till sammanslutningens kännedom, när någon av dess sysslomän i laga ordning fått del av dem.

Finner sysslomännen att ett beslut som sammanslutningens stämma fattat strider mot en lag, en av myndighet meddelad föreskrift eller mot sammanslutningens stadgar får de inte verkställa beslutet.

6 §

Sammanslutningsbeslut

Om sammanslutningsstämma fattat ett beslut som strider mot sammanslutningens stadgar, en lag eller en av myndighet meddelad föreskrift och inskränker beslutet en deltagares rättigheter eller pålägger honom skyldigheter så har beslutet, om han inte biträtt det, ingen giltighet mot honom. Frågan om beslutets giltighet kan upptas till avgörande vid sammanslutningsförrättning.

Om beslut som sammanslutningsstämma fattat eller åtgärd som sysslomän vidtagit, i annat än i 1 mom. nämnt avseende, strider mot i lagrummet nämnda normer så kan det upphävas av tillståndsmyndigheten, om klandertalan anhängiggjorts, dock beträffande av stämma fattat beslut senast den sextionde dagen efter dagen då beslutet fattades och beträffande av sysslomän vidtagen åtgärd senast den sextionde dagen efter dagen då den klanderberättigade fick vetskap om åtgärden. Rätt att klandra beslutet eller åtgärden har den som vid tidpunkten då beslutet fattades eller åtgärden utfördes var deltagare i sammanslutningen eller syssloman för denna. Den som godkänt beslutet eller åtgärden saknar dock klanderrätt.

Även beslut eller åtgärd som inte är lagstridigt enligt 2 mom. kan klandras under i momentet angivna förutsättningar om de som medverkat till beslutet eller åtgärden på sammanslutningens eller enskild deltagares bekostnad berett sig själva eller annan uppenbart orättmätiga förmåner.

7 §

Sysslomans ansvar

Syssloman är skyldig att ersätta skada som han genom åtgärd som avses i 6 § 3 mom. eller annars uppsåtligen eller av oaktsamhet åsamkat samfälligheten eller, enskild deltagare i sammanslutningen.

Skadestånd som avses i 1 mom. kan sänkas om oaktsamheten är ringa och det med hänsyn till skadans omfattning eller andra omständigheter befinns skäligt.

Om flera är ersättningsskyldiga skall skadeståndsskyldigheten fördelas mellan dem enligt vad som befinns skäligt med beaktande av graden av skuld och övriga omständigheter. För betalningen av skadestånd till den skadelidande svarar de ersättningsskyldiga solidariskt. Den vars skadeståndsskyldighet begränsats enligt 2 mom. svarar dock endast för sin egen del av skadeståndets belopp.

8 §

Väckande av talan mot syssloman

För erhållande av skadestånd enligt 7 § kan talan väckas i tillståndsmyndigheten. Talan som framställs av sammanslutning skall väckas inom sex månader från den dag beslut fattades i ansvarsfrihetsfrågan. Om ansvarsfrihet beviljats får talan ändå väckas om den grundar sig på omständigheter som inte var kända när beslutet om beviljande av ansvarsfrihet fattades.

Även om ansvarsfrihet beviljats får talan om skadestånd för en sammanslutningsräkning väckas av den som var deltagare i sammanslutningen, när den skadevällande åtgärden utfördes, om han inte godkänt åtgärden.

9 §

Betalning av sammanslutningskostnader

Deltagarna i en sammanslutning skall betala förskott på kostnaderna enligt vad stämman beslutar. Betalar någon inte inom utsatt tid är han, om inte stämman annat beslutar, skyldig att erlagga sex procents årlig ränta på det obetalda beloppet. En deltagare som inte anhållit om utförande av företaget och som heller inte förenat sig om sådan anhållan kan inte åläggas skyldighet att betala förskott på kostnaderna.

När företaget utförts skall sysslomännen upprätta, eller från vederbörande myndighet införskaffa, justerat uträkning beträffande fördelningen av kostnaderna och underställa den stämman för godkännande. Om det framgår att nyttan av företaget fördelad mellan deltagarna avsevärt avviker från den uppskattning enligt vilken deltagarnas andelar tidigare fastställts, skall kostnadsfördelningen ändras så att den motsvarar den nytta de enskilda deltagarna dragit av företaget. På samma sätt skall förfaras när ny deltagare antas.

Sammanslutningsstämans beslut om kostnadsfördelning avseende dikning- eller bevattningsföretag skall prövas vid vattenförrättning, om en deltagare i sammanslutningen anholder om det inom tre månader från dagen då beslutet fattades.

10 §

Utomstående nyttotagare

Om det sedan diknings-, avlopps- eller bevattningsföretag slutförts framgår att den medfört avsevärd nytta för någon som inte är deltagare i sammanslutningen skall denne, om han inte antas till deltagare i sammanslutningen, på anholdan av sammanslutningen vid vattenförrättning åläggas att ta del i kostnaderna med ett skäligt belopp som inte överstiger värdet av den nytta han erhållit.

I 1 mom. avsedd sakägare kan vid sammanslutningsförrättning ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

11 §

Avgifter

De avgifter som en deltagare i en sammanslutning skall betala kan uppbäras på grundvalen av en fördelningslängd som sysslomännen upprättat. Avgift som en deltagare lämnar obetald skall betalas av de övriga på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 16 § 2 mom.

Särskilt om dikningssammanslutning

12 §

Deltagare

Deltagare i dikningssammanslutning är de för vilka dikningen medför nytta. Sammanslutningsstämma kan dessutom besluta att den som vill leda in vatten i sammanslutningens dike skall vara deltagare i sammanslutningen och samtidigt fastställa hans andel av dikningskostnaderna.

I 1 mom. andra meningen avsedd markägare kan vid sammanslutningsförrättning ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

13 §

Kostnader och kostnadsandelar

Kostnaderna för dikningssammanslutning och kostnadsandelarna beräknas och fastställs i enlighet med de regler som enligt 10 kap 6-9 §§ och 14 § gäller vid gemensam dikning.

Särskilt om avloppssammanslutning

14 §

Deltagare

Deltagare i avloppssammanslutning är de som kan ha väsentlig nytta av avloppsledning. Sammanslutningsstämma kan dessutom besluta att den som vill leda in avloppsvatten i avloppsledning skall vara deltagare i sammanslutningen.

I 1 mom. avsedd sakägare kan vid sammanslutningsförrättning ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

15 §

Kostnader och kostnadsandelar

Kostnaderna för avloppssammanslutning och kostnadsandelarna beräknas och fastställs i enlighet med de regler som enligt 11 kap. 6-10 §§ och 10 § gäller vid gemensam avloppsledning och samtidigt fastställa hans andel av avloppsledningskostnaderna.

Särskilt om bevattningssammanslutning

16 §

Bevattningssammanslutning

Om flera ansöker om tillstånd till vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång och vattnet behöver fördelas mellan dem, får vid meddelande av tillstånd bestämmas att tillståndshavarna skall utgöra en sammanslutning för sådan fördelning (bevattningssammanslutning) även om behov av fördelning av vattnet mellan dem inte föreligger.

17 §

Deltagare

Deltagare i bevattningssammanslutning är de som tillståndsgivande myndighet i enlighet med 1 § 1 mom. c punkten och denna paragraf beslutar skall delta i sammanslutningen.

Om någon beviljats tillstånd till vattentäkt för bevattning och söks tillstånd till ny vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång, får tillståndsgivande myndighet bestämma att tillståndshavarna skall utgöra en bevattningssammanslutning eller, om sammanslutning bildas enligt 1 mom., att den för vilken tillstånd redan har beviljats skall ingå i sammanslutningen.

Om, sedan en bevattningssammanslutning har bildats, någon ansöker om tillstånd till ny vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång, får i samband med beslut om tillstånd till vattentäkten bestämmas att tillståndshavaren skall ingå i sammanslutningen.

Bestämmelserna i denna paragraf om anslutande av tidigare tillståndshavare till bevattningssammanslutning tillämpas även på den som haft rätt att utan tillstånd utöva vattentäkt för bevattning.

18 §

Fördelning av vattnet

Deltagarna i en bevattningssammanslutning fördelar tillgängligt vatten mellan sig, om det behövs på grund av vattenbrist eller någon annan omständighet eller om någon deltagare inte utnyttjar sin rätt att ta vatten. Vid fördelningen skall de villkor iakttas som bestämts i samband med att tillstånd gavs.

19 §

Gemensam mark

Mark som inlösts för en gemensam anläggning är samfälld för de fastigheter som vid tidpunkten för inlösen ägs av deltagare i anläggningen och omfattas av bevattningsföretaget.

20 §

Gemensam anläggning

Vid beviljande av tillstånd kan bestämmas att vissa anläggningar för bevattning skall inrättas för samtliga eller vissa av dem som skall ingå i sammanslutningen.

Gemensam anläggning och rätten till utrymme för den är samfälld för dem som deltar i anläggningen, dessa skall gemensamt svara för utförande och skötsel av anläggningen.

21 §

Inrättande av ny anläggning

Ny anläggning får inrättas endast för de deltagare i sammanslutningen för vilka det är av väsentlig betydelse att ha del i anläggningen.

Ny anläggning får inte inrättas om någon av dem som får störst nytta av den motsätter sig åtgärden. Invändning från deltagare i sammanslutningen utgör dock inte hinder för beslut om inrättande av ny anläggning om behovet av den från allmän synpunkt är synnerligen angeläget.

22 §

Kostnad för bevattningssammanslutning

Till kostnaderna för bevattningssammanslutning skall hänföras kostnader som avser utförande, drift och förvaltning varvid med till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som företagets utförande och underhåll föranleder.

23 §

Kostnadsfördelning

En bevattningssammanslutnings förvaltningskostnader och kostnader för utförande och skötsel av anläggning skall fördelas emellan deltagarna efter vad som är skäligt med hänsyn främst till den mängd vatten som var och en tar ut. I enlighet härmed åsätts andelstal för varje deltagare. Andelstal kan ändras om förhållandena ger anledning till det.

Kostnaderna för skötseln av viss anläggning kan fördelas genom avgifter på grundvalen av den omfattning i vilken varje delägare utnyttjar anläggningen.

Vad deltagarna har överenskommit om andelstalen och avgifterna skall fastställas vid vattenförrättning eller sammanslutningsstämma.

14 kap.

*Vattenförrättning**Inledande bestämmelser*

1 §

Vattenförrättning

Om någon i enlighet med 3 kapitlet önskar förfoga över annans egendom för att inleda vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet skall ansökan om detta göras i god tid, senast sex månader innan förfarandet skall inledas, till landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen skall besluta om vattenförrättning om inte samtliga berörda rättsinnehavare skriftligen medger annat eller det annars måste anses uppenbart obehövt. Sådan vattenförrättning är syneförrättning.

För vattenförrättning skall landskapsstyrelsen förordna en förrättningsman att utföra förrättningen. Landskapsstyrelsen skall på ansökan från sakägare eller förrättningsman förordna en eller flera biträdande förrättningsmän för att bistå förrättningsmannen. Förrättningsmännen skall vara sakkunniga i det ärendet rör.

2 §

Ansökan

Ansökan som avses i 1 § skall inlämnas skriftligt i tre exemplar och vara så utförlig, att där finns samtliga uppgifter behövlige för att bedöma tillåtligheten enligt den eller de lagar, som ansökan avser. Tillståndsmyndigheten kan för att tillgodose visst behov ålägga en sökande att inkomma med ytterligare exemplar av anmälan såväl ansökningstillfället som senare under ärendets handläggning.

I ansökan skall anges

- a) sökanden,
- b) den åtgärd eller verksamhet som ansökan omfattar (projektet),

- c) vilka slag av tillstånd och tvångsrätt som begärs,
- d) uppgifter som behövs för att bedöma projektets läge, omfattning och beskaffenhet,
- e) förteckning över berörda sakägare,
- f) redogörelse för miljökonsekvensbedömning om sådan har upprättats som helt eller delvis berör projektet,
- g) redogörelse för de föroreningar och andra störningar som kan komma att utgå från eller orsakas av projektet, beskaffenheten av den omgivning som nås av störning samt räckvidden och verkningarna som störningarna kan medföra samt
- h) förslag till skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämte därtill hörande villkorsförslag samt förslag till hur kontroll av projektets utförande och verkningar skall ske.

Om miljökonsekvensbedömning har upprättats för projektet skall denna bifogas ansökan och ersätter då i tillämpliga delar den redogörelse som avses i 2 mom. g punkten.

3 §

Diknings- eller bevattningsförrättning

Om någon för bildande av diknings- eller bevattningssammanslutning begär det kan landskapsstyrelsen besluta att vattenförrättning skall hållas i enlighet med detta kapitel. Sådan vattenförrättning är diknings- eller bevattningsförrättning. Landskapsstyrelsen kan utan föregående förrättning avgöra fråga som enligt detta moment skall handläggas vid sådan, om ärendet är av så enkel natur att en förrättning bör anses överflödig.

Om förrättning som avses i 1 mom. skall inlämnas skriftlig ansökan hos tillståndsmyndigheten.

Om tillståndsmyndigheten finner att förrättning enligt 1 mom. skall äga rum skall en tjänsteman förordnas till förrättningsman. Förrättningsman skall vara ingenjör eller annan sakkunnig person. Tillståndsmyndigheten kan på ansökan från sakägare eller förrättningsman förordna en biträdande förrättningsman.

Allmänna bestämmelser

4 §

Gode män

Förrättningsmannen skall till vattenförrättning kalla två gode män utav de för skiftesförrättningar utsedda gode männen i den eller de kommuner till vilka företagets verkningar huvudsakligen sträcker sig.

De gode män som kallats att biträda vid vattenförrättningen utför sitt uppdrag under tjänstemannaansvar.

5 §

Jäv

Om jäv för förrättningsman eller god man, framställande av jävsinvändning och verkan av att jävsanmärkning godkänts samt om kallade av annan god man istället för jävig eller från förrättningen utebliven god man gäller i tillämpliga delar vad som i lagen om skifte (FFS 604/51) stadgas om skiftesförrättning.

6 §

Röstning

Vid vattenförrättning har förrättningsmän och gode män var sin röst varvid ärendena avgörs enligt den åsikt som omfattas av flertalet. Om alla är av olika mening blir förrättningsmannens åsikt avgörande.

7 §

Kallelse till förrättningssammanträde

Förrättningsmannen skall kalla dem till förrättningssammanträde vilkas rätt eller fördel kan beröras av en åtgärd eller ett företag. Kallelse till förrättningssammanträde skall under känd postadress delges dem vars rätt eller fördel kan beröras, ävensom tillkännages genom offentlig kungörelse, minst fjorton dagar före sammanträdet.

I kallelse och kungörelse som avses i 1 mom. skall anges tid och plats där ansökan som ligger till grund för förrättningen hålls allmänt tillgänglig.

8 §

Förrättningssammanträde

Förrättningssammanträde skall hållas i närheten av det område där ett företag skall utföras och får fortsättas på skilda platser och dagar. Vattenförrättning skall omfatta minst två förrättningssammanträden varav det inledande sammanträdet benämns begynnelsesammanträde och det avslutande sammanträdet benämns slutsammanträde.

Vid begynnelsesammanträde skall redogöras för ansökan och plan som ansluter sig till den.

Sakägarna skall vid varje förrättningssammanträde ges möjlighet att framställa de påminnelser samt de yrkanden och utredningar som de finner påkallade, vilket kan ske muntligt eller skriftligt. Skriftligt yrkande eller påminnelse kan även lämnas till förrättningsmannen inom en viss i kallelsen eller vid sammanträdet meddelad tid vid äventyr av att talan går förlorad, dock minst trettio dagar.

9 §

Förrättningsprotokoll

Vid förrättningssammanträde skall föras protokoll i vilket skall antecknas hur sammanträdet kungjorts, närvarande sakägare, en redogörelse för förrättningen,

sakägarnas påminnelser samt förrättningsmännens och de gode männens egna observationer. Protokollet undertecknas av förrättningsmannen och särskild protokollförare, om sådan finnes, samt av två för varje förrättningssammanträde särskilt förordnade protokollsjusterare. Protokollet skall fogas till handlingarna i ärendet.

10 §

Förrättningsarbetet

Förrättningsmännen och de gode männen skall i samråd granska ansökan och plan samt de handlingar som avses i 8 § 3 mom. Härvid skall de, med beaktande av i planen nödvändiga ändringar, utreda om och på vilka villkor tillstånd enligt denna lag kan meddelas för det ansökan avser. Dessutom skall de genom besök på platsen göra sig förtrogna med förhållandena i det område ansökan avser.

Vid granskning som avses i 1 mom. skall ett förrättningsinstrument, undertecknat av förrättningsmannen, upprättas som bör innehålla

- a) nödvändiga kompletteringar av utredningar, redogörelser och beräkningar i samband med planen samt rättelser av konstaterade fel,
- b) nödvändiga kompletterande utredningar avseende det planerade företags inverkan på samfärdsel, fiske, vattentillgång och utnyttjandet av jord- och vattenområden, anläggningar, anordningar samt nyttjandet avseende andra allmänna och enskilda intressen och rättigheter,
- c) redogörelse för omständigheter på grundvalen av de rättsliga förutsättningarna för företaget,
- d) förslag till ändringar i planen,
- e) utredning av den skada och det men företaget orsakar samt beräkning av skadebeloppet,
- f) en redogörelse med karta, som är justerad och kompletterad, avseende uppskattning av skador på områden, anläggningar, anordningar ävensom annan skada och men,
- g) beräkning av nyttan av företaget och dess fördelning mellan nyttohavarna om det är viktigt för fördelning av kostnaderna,
- h) övriga utredningar och påminnelser som föranleds av granskningen och kompletteringen av planen samt
- i) utlåtande om och på vilka villkor tillstånd till företaget kan beviljas.

11 §

Slutsammanträde

Vid slutsammanträde skall förrättningsmännen och de gode männen lägga fram alla handlingar samt ett förslag till beslut i ärendet. I förslaget skall beaktas de påminnelser och yrkanden som lagligen framställts.

Om i det i 1 mom. avsedda förslaget ingår förslag till tillståndsvillkor skall framgå om ersättning skall erläggas och i sådana fall till vilket belopp.

I förslag till beslut som avses i 1 mom. bör finnas

- a) redogörelse för handläggningen av saken,
- b) utlåtande angående vid förrättningssammanträde framställda påminnelserna och yrkandena,
- c) uppgifter om ingångna avtal och förbindelser samt utlåtanden om deras giltighet,
- d) utlåtande rörande de rättsliga förutsättningarna för beviljande av tillstånd,
- e) redogörelse för grunderna avseende fastställande av ersättningar samt
- f) andra utredningar och de ändringar av planen som på grund av vattenförrättningen föreslås.

Om i det i 1 mom. avsedda förslaget ingår förslag till tillståndsvillkor bör dessutom framgå

- a) för genomförandet av företaget nödvändiga anläggningar och anordningars läge samt deras storlek om detta är av betydelse för vattenförhållandena,
- b) vilka anläggningar och anordningar som skall uppföras och de arbeten som skall utföras för att hindra eller minska skada eller men av företaget,
- c) på vilket sätt anläggningar och anordningar skall nyttjas samt vad sökanden i övrigt skall iaktta efter att de för företagets genomförande nödvändiga arbetena fullbordats,
- d) villka kontrollanordningar som skall uppföras och de kontroller och andra åtgärder som skall vidtas,
- e) hur underhållet av anläggningar, anordningar och bäddar skall ordnas,
- f) sökandens skyldigheter under arbetstiden för att trygga allmänna och enskilda intressen,
- g) den tid inom vilken de för företaget nödvändiga arbetena bör slutföras samt
- h) andra omständigheter som bör nämnas i tillståndsutslaget.

Det förslag till beslut som avses i denna paragraf skall undertecknas av samtliga i syneförrättningen ingående förrättningsmän och gode män. Avvikande åsikt som anmälts av förrättningsman eller god man skall bifogas förslaget.

Särskilda bestämmelser avseende syneförrättning

12 §

Avslutande av syneförrättning

Förrättningsmannen och de gode männen skall inom fyrtiofem dagar efter att förrättningssammanträdena fullgjorts till tillståndsmyndigheten överlämna alla handlingar vari även skall ingå en uppskattning av ersättningsgilla förluster till följd av beviljad

ansökan samt ett förslag till beslut i ärendet. I förslaget skall beaktas de påminnelser och yrkanden som framställts.

Avskrift av i 1 mom. avsett förslag, med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, skall inom samma tid tillställas sökanden och berörda kommuner för att där hållas allmänt tillgängligt under trettio dagar. Förslaget med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras skall dessutom offentligt kungöras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

13 §

Talerätt efter fullgjorda förrättningssammanträden

Den som vill framställa påminnelser eller yrkanden med anledning av i 12 § avsett förslag skall, vid äventyr att talan går förlorad, framställa dem inom sextio dagar efter det förrättningssammanträdena fullgjorts. Talan går dock inte förlorad om omständigheterna under den tid målet varit anhängigt väsentligt har förändrats eller om tillståndsmyndigheten har avvikit från syneinstrumentet eller om det annars vore uppenbart oskäligt att talan går förlorad.

De invånare inom företagets verkningsområde vilkas boende, arbete eller andra förhållanden klart kan påverkas av företagets genomförande, och de samfund som representerar dem har rätt att till tillståndsmyndigheten ge sitt utlåtande med anledning av förslaget inom sextio dagar efter det förrättningssammanträdena fullgjorts.

Påminnelse eller yrkande som avses i denna paragraf, som inte framställs muntligt eller skriftligt vid slutsammanträde, skall lämnas till tillståndsmyndigheten skriftligen i två exemplar.

Särskilda bestämmelser avseende diknings- och bevattningsförrättning

14 §

Plan över diknings- eller bevattningsföretag

Om någon av sakägarna yrkar det eller om förrättningsmannen annars anser det nödvändigt skall särskild plan över ett företag uppgöras med tillhörande kostnadsförslag och förslag till fördelning av kostnaderna. Sådan plan skall inte ges större omfattning än vad som är nödvändigt för tillgodoseende av de deltagares behov vilka har krävt företaget eller vad som annars anses nödvändigt.

Om sådan plan som avses i 1 mom. upprättats skall den framläggas senast på det slutsammanträdet som skall hållas, efter att planen dessförinnan har varit offentligen kungjord under minst fjorton dagar före sammanträdet.

I plan som avses i 1 mom. bör intagas

a) karta över området varav framgår kommunernas och fastigheternas gränser ävensom ägoförhållandena samt väsentliga geografiska och ekologiska omständigheter,

- b) erforderliga längd- och tvärsnittsritningar,
- c) uppgifter om befintliga anläggningar och anordningar,
- d) redogörelse för planerade anläggningar och anordningar ävensom en redogörelse för deras ändamål,
- e) förslag till skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämte därtill hörande villkorsförslag samt
- h) övriga omständigheter som bör omnämnas.

15 §

Avslutande av förrättning

Innan beslut fattas om diknings- eller bevattningsföretag kan sakägarna beredas möjlighet att skriftligen anföra påminnelser rörande planen och förslaget till beslut samt ytterligare utredningar inbegäras. Under den tid då påminnelser kan anföras skall handlingarna i ärendet hållas tillgängliga för sakägarna.

16 §

Beslut

Förrättningsmannen och de gode männen skall inom fyrtiofem dagar efter att förrättningssammanträdena fullgjorts och tiden för påminnelser och ytterligare utredningar utgått fatta beslut om företag skall utföras i enlighet med uppgjord plan eller på annat sätt samt uppskatta kostnaderna för företaget och dess underhåll samt kostnadsfördelningen på deltagarna. Samtidigt skall de påminnelser och yrkanden avgöras som lagligen kunnat framställas i saken.

Avskrift av i 1 mom. avsett beslut, med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, skall inom samma tid tillställas sökanden och berörda kommuner för att där hållas allmänt tillgängligt under trettio dagar. Beslutet med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras skall dessutom offentligt kungöras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

15 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Tillståndsmyndighetens handläggning

Handläggningen av tillståndsärende skall ske i enlighet med bestämmelserna i denna lag om inte annat särskilt följer av bestämmelser i annan författning. I landskapsförordning kan intas närmare bestämmelser om landskapsstyrelsens handläggning enligt denna lag.

2 §

Om besvär

Besvär över förrättningsman och gode mäns handläggning enligt denna lag och besvär över beslut som fattats av förrättningsman och gode män i enlighet med 14 kap. 14 § skall anföras hos landskapsstyrelsen. Beslutet skall meddelas på sätt som avses i 14 kap. 14 § 2 mom. Besvär som avses i detta moment skall inges till landskapsstyrelsen skriftligen i två exemplar inom trettio dagar efter det beslutet kungjorts.

Besvär över landskapsstyrelsens handläggning enligt denna lag och besvär över beslut landskapsstyrelsen fattat med stöd av denna lag kan föras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över beslut landskapsstyrelsen fattat med stöd av 6 kap. 2 § 2 mom. denna lag kan föras hos myndighet som, i enlighet med bestämmelser i annan författning, är tillståndsmyndighet i enlighet med denna lag. Rätt att anföras besvär som avses i detta moment har de vilkas rätt eller fördel ärendet kan tänkas beröra samt kommunstyrelse och de myndigheter som skall bevaka det allmännas intresse i ärendet.

Bestämmelser om besvär över handläggning och beslut av annan än i 1 och 2 mom. nämnd myndighet, som i enlighet med bestämmelser i annan författning är tillståndsmyndighet i enlighet med denna lag, kan intas i annan författning.

3 §

Hälsolagstiftning

I landskapslagen om hälsovården (36/67) finns särskilda bestämmelser om förebyggande av sanitära olägenheter vid avloppledningar m.m.

4 §

Virkesflottning

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer är bestämmelserna i vattenlagen (FFS 264/61) och vattenförordningen (FFS 282/62) om virkesflottning gällande i landskapet med de undantag som stadgas i denna paragraf.

De uppgifter och de befogenheter som enligt författningarna i 1 mom. ankommer på statsrådet, ministerium, länsstyrelse, vatten- och miljöstyrelse, vattendomstol eller annat statsorgan handhas i landskapet av landskapsstyrelsen om behörigheten enligt självstyrelselagen för Åland ankommer på landskapet.

5 §

Vattenståndsreglering

Med vattenståndsreglering avses sänkande av vattenståndet i vattenområde.

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får vattenståndsreglering utföras med iakttagande i tillämpliga delar av vad som

i 10 kapitlet 2-10 §§, 15-18 §§ samt i 13 kapitlet denna lag stadgas om dikning, om det behövs för att tillgodose en ändamålsenlig mark- och vattenvård.

16 kap.

Övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari

Genom denna lag upphävs landskapslagen den 4 juli 1963 om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland (36/63).

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 §

Allmänna övergångsbestämmelser

Fullständig tillståndsansökan eller anmälan enligt 6 kap. skall ha givits in till landskapsstyrelsen inom två år efter den dag lagen trätt i kraft. Landskapsstyrelsen kan dock, om vattenförbättringsplan för områden kan antas gälla senast denna dag, bestämmas att för visst område tillståndsplikt enligt detta moment tills vidare inte skall gälla.

Bestämmelsen i 11 kap. 2 § 1 mom. att avloppsledning skall göras täckt gäller avloppsledning som utförs efter lagens ikraftträdande, Avloppsledning som vid lagens ikraftträdande inte är täckt skall inom fem år från lagens ikraftträdande göras täckt.

3 §

Tillstånd enligt tidigare vattenlagstiftning

Beträffande laglighet samt rättigheter och skyldigheter för verksamhet eller åtgärd som påbörjats eller utförts innan denna lag trätt i kraft tillämpas landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland (36/63), om inte annat särskilt följer av bestämmelserna i denna lag.

Rätt till utförande eller påbörjande av verksamhet eller åtgärd till vilken tillstånd meddelats enligt landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland (36/63) gäller för i tillståndet föreskriven tid, dock längst i tio år efter att denna lag trätt i kraft. Den som har tillstånd för viss verksamhet eller åtgärd enligt landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland (36/63) kan ansöka om nytt tillstånd i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Om en verksamhet eller åtgärd inte slutförs är den som erhöll tillståndet skyldig att återställa i bruk tagna vattenområden, och andra områden som tillhör annan, i godtagbart skick.

4 §

Pågående vattendomstolsmål

Twiste- eller brottmål som när denna lag träder i kraft är anhängigt vid vattendomstol skall slutföras vid vattendomstol i enlighet med de handläggningsbestämmelser som gällde när målet anhängiggjordes.

2.

L A N D S K A P S L A G

angående ändring av landskapslagen om hälsovården

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 66-68 §§ landskapslagen den 25 juli 1967 (36/67) om hälsovården, av dessa lagrum 67 och 68 §§ sådana de lyder i landskapslagen den 7 juni 1984 (51/84), samt

ändras lagens 53 § 3 mom. och 69-72 §§, som följer:

53 §

I vattenlagen för landskapet Åland (/) och med stöd av den utfärdade närmare bestämmelser finns bestämmelser om skydd för vattenkvalitet.

69 §

Skadas en avloppsledning, ett reningsverk eller till dem hörande anordningar får, intill dess skadan avhjälpes, den skadade anläggningen användas enbart om hälsonämnden medgivit det. Om det är uppenbart att vattenkvaliteten trots skadan uppfyller kvalitetsnormer som utfärdats med stöd av vattenlagen för landskapet Åland (/) får dock användningen av anläggningen fortgå utan hälsonämndens tillstånd. I detta fall skall anmälan om skadan lämnas till nämnden.

70 §

Det är förbjudet att i allmänt avloppsledningsnät leda in ämne som kan medföra men för ledningsnätets eller i ett till nätet anslutet reningsverks funktion.

71 §

Om skyldighet för ägare eller innehavare av tomt i tätort att anlägga anslutningsledning till allmänt avloppsledningsnät gäller på motsvarande sätt det som i 58 § är stadgat om skyldighet att anlägga vattenledning.

72 §

I vattenlagen för landskapet Åland (/) finns bestämmelser om rättigheter och skyldigheter i fråga om anläggande och nyttjande av avloppsledning och avloppsanläggning.

Denna lag träder i kraft den _____

3.

LANDSKAPSLAG

angående ändring av byggnadslagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 123 § 5 mom. byggnadslagen för landskapet Åland av den 28 augusti 1979 (61/79) sådant det lyder i landskapslagen den 25 juli 1983 (33/83),

ändras lagens 16 § 1 mom. samt

fogas till lagens 10 § 2 mom. en ny 4 punkt varvid den nuvarande 4 punkten blir 5 punkt som följer:

10 §

Särskilt åligger det nämnden:

1) att med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess omgivning, ombesörja utredningar rörande planläggning, fastighetsbildning och byggnadsväsen samt i dess ämnen upprätta de förslag och göra de framställningar som befinnes påkallade;

2) att samarbeta med övriga myndigheter, vilkas verksamhet berör nämndens arbetsområde eller vilkas bedömanden är av betydelse för nämndens verksamhet;

3) att lämna allmänheten råd och upplysningar i planläggnings, fastighetsbildnings- och byggnadsfrågor;

4) att övervaka att i samband med byggande bestämmelserna i vattenlagen för landskapet Åland (/) beaktas; samt

5) att övervaka efterlevnaden av denna lag samt övriga föreskrifter angående byggandet.

16 §

I byggnadsordning kan bestämmas om anläggande, underhåll och renhållning av trafikleder inom område med byggnadsplan samt om övriga åtgärder som hänför sig till genomförandet av byggnadsplan. Ankommer genomförandet av byggnadsplanen på

kommunen och blir det härvid fråga om att ålägga ägare eller innehavare av tomt skyldigheter som förutsätts i denna lag skall, om inte annat avtalats, principerna i 15 § och 10 kapitlet följas.

Denna lag träder i kraft den _____

4. **L A N D S K A P S L A G**
angående ändring av 26 § landskapslagen om naturvård

I enlighet med lagtingets beslut **ändras** 26 § 7 mom. landskapslagen den 23 maj 1977 om naturvård (41/77), sådant lagrummet lyder i landskapslagen den 31 oktober 1984 (65/84), som följer:

26 §

Det som stadgats ovan gäller inte täkt som

1) bedrivs med stöd av vattenlagen för landskapet Åland (/) eller gruvlagen (FFS 503/65),

2) ingår i byggnadsarbete, jord- och vattenbyggnadsarbete eller annat sådant arbete vars ändamål inte är att bortföra material eller att av det tillverka produkter för borttransport eller

3) bedrivs inom område för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts.

Denna lag träder i kraft den _____

Mariehamn den 18 februari 1993

L a n t r å d

Ragnar Erlandsson

Lagberedningssekreterare

Olle Ekström

2.

L A N D S K A P S L A G

angående ändring av landskapslagen om hälsovården

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 66-68 §§ landskapslagen den 25 juli 1967 (36/67) om hälsovården, av dessa lagrum 67 och 68 §§ sådana de lyder i landskapslagen den 7 juni 1984 (51/84), samt

ändras lagens 53 § 3 mom. och 69-72 §§, som följer:

Gällande lydelse

53 §

Om vattentäkters skyddsområden stadgas i vattenlagen.

69 §

Innehavare av lägenhet skall draga försorg om rengöring och skötsel av avtråde. Ägaren av fastigheten är emellertid även ansvarig för att avträdet tömmes tillräckligt ofta.

70 §

Hälsovårdsnämnd må förordna, att allmänt avtråde skall anläggas vid salutorg, på hamnområde, vid busstation och i nöjespark samt på allmänt campingområde eller allmän badstrand ävensom på annan sådan

Föreslagen lydelse

53 §

I vattenlagen för landskapet Åland (/) och med stöd av den utfärdade närmare bestämmelser finns bestämmelser om skydd för vattenkvalitet.

69 §

Skadas en avloppsledning, ett reningsverk eller till dem hörande anordningar får, intill dess skadan avhjälpes, den skadade anläggningen användas enbart om hälsonämnden medgivit det. Om det är uppenbart att vattenkvaliteten trots skadan uppfyller kvalitetsnormer som utfärdats med stöd av vattenlagen för landskapet Åland (/) får dock användningen av anläggningen fortgå utan hälsonämndens tillstånd. I detta fall skall anmälan om skadan lämnas till nämnden.

70 §

Det är förbjudet att i allmänt avloppsledningsnät leda in ämne som kan medföra men för ledningsnätets eller i ett till nätet anslutet reningsverks funktion.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

allmän plats, där allmänheten i större utsträckning uppehåller sig.

I 1 mom avsett allmänt avträde skall anläggas, underhållas, skötas och bekostas av den, i vars besittning ovannämnda allmänna plats eller inrättning är.

71 §

Cistern eller tank för brännbar vätska må icke förläggas nergrävd i jorden utan hälsovårdsnämndens tillstånd.

72 §

Om ledande av avfallsvatten och annat sådant skadligt ämne i vattendrag eller jorden med anlitande av avlopp eller dike samt om vattenklosett eller ledande av avfallavatten från annan plats via reningsanläggning eller om annan rening i syfte att förebygga vattenförorening stadgas i vattenlagen.

71 §

Om skyldighet för ägare eller innehavare av tomt i tätort att anlägga anslutningsledning till allmänt avloppsledningsnät gäller på motsvarande sätt det som i 58 § är stadgat om skyldighet att anlägga vattenledning.

72 §

I vattenlagen för landskapet Åland (/) finns bestämmelser om rättigheter och skyldigheter i fråga om anläggande och nyttjande av avloppsledning och avloppsanläggning.

3.

L A N D S K A P S L A G

angående ändring av byggnadslagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 123 § 5 mom. byggnadslagen för landskapet Åland av den 28 augusti 1979 (61/79) sådant det lyder i landskapslagen den 25 juli 1983 (33/83),

ändras lagens 16 § 1 mom. samt

fogas till lagens 10 § 2 mom. en ny 4 punkt varvid den nuvarande 4 punkten blir 5 punkt som följer:

Gällande lydelse

10 §

Särskilt åligger det nämnden:

1) att med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess omgivning, ombesörja utredningar rörande planläggning, fastighetsbildning och byggnadsväsen samt i dess ämnen upprätta de förslag och göra de framställningar som befinnes påkallade;

2) att samarbeta med övriga myndigheter, vilkas verksamhet berör nämndens arbetsområde eller vilkas bedömanden är av betydelse för nämndens verksamhet;

3) att lämna allmänheten råd och upplysningar i planläggnings, fastighetsbildnings- och byggnadsfrågor; **samt**

4) att övervaka efterlevnaden av denna lag samt övriga föreskrifter angående byggandet.

16 §

Utan hinder av vad i vattenlagen (FFS 264/61) är stadgat, får bestämmelser om anläggande och underhåll av avlopp inom

Föreslagen lydelse

10 §

Särskilt åligger det nämnden:

1) att med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess omgivning, ombesörja utredningar rörande planläggning, fastighetsbildning och byggnadsväsen samt i dess ämnen upprätta de förslag och göra de framställningar som befinnes påkallade;

2) att samarbeta med övriga myndigheter, vilkas verksamhet berör nämndens arbetsområde eller vilkas bedömanden är av betydelse för nämndens verksamhet;

3) att lämna allmänheten råd och upplysningar i planläggnings, fastighetsbildnings- och byggnadsfrågor;

4) att övervaka att i samband med byggande bestämmelserna i vattenlagen för landskapet Åland (/) beaktas; samt

5) att övervaka efterlevnaden av denna lag samt övriga föreskrifter angående byggandet.

16 §

I byggnadsordning kan bestämmas om anläggade, underhåll och renhållning av trafikleder inom område med

Gällande lydelse

område med byggnadsplan meddelas i byggnadsordning till dess därom stadgas i landskapslag. Likaså får bestämmelser om anläggande, underhåll och renhållning av trafikleder inom område med byggnadsplan ävensom om övriga åtgärder som hänför sig till genomförande av byggnadsplan meddelas i byggnadsordning. Ankommer genomförandet av byggnadsplan på kommunen och blir härvid fråga om att ålägga ägare eller innehavare av tomt skyldigheter som förutsätts i denna lag, skall, såvida ej annat avtalats, principerna i 15 § och 10 kapitlet lända till efterrättelse.

Föreslagen lydelse

byggnadsplan samt om övriga åtgärder som hänför sig till genomförandet av byggnadsplan. Ankommer genomförandet av byggnadsplanen på kommunen och blir det härvid fråga om att ålägga ägare eller innehavare av tomt skyldigheter som förutsätts i denna lag skall, om inte annat avtalats, principerna i 15 § och 10 kapitlet följas.

4.

LANDSKAPSLAG

angående ändring av 26 § landskapslagen om naturvård

I enlighet med lagtingets beslut ändras 26 § 7 mom. landskapslagen den 23 maj 1977 om naturvård (41/77), sådant lagrummet lyder i landskapslagen den 31 oktober 1984 (65/84), som följer:

Gällande lydelse

26 §

Vad ovan stadgats gäller ej täkt som

- 1) bedrivs i stöd av vattenlagen (FFS 264/61) eller gruvlagen (FFS 503/65),
- 2) ingår i byggnadsarbete, jord- och vattenbyggnadsarbete, eller annat sådant arbete, vars ändamål icke är att bortföra material eller att därav tillverka produkter för borttransport eller,
- 3) bedrivses inom område, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts.

Föreslagen lydelse

26 §

Det som stadgats ovan gäller inte täkt som

- 1) bedrivs med stöd av vattenlagen för landskapet Åland (/) eller gruvlagen (FFS 503/65),
- 2) ingår i byggnadsarbete, jord- och vattenbyggnadsarbete eller annat sådant arbete vars ändamål inte är att bortföra material eller att av det tillverka produkter för borttransport eller
- 3) bedrivs inom område för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts.